

Dokument nr. 21

(2008–2009)

Årsrapport til Stortinget
fra Stortingets delegasjon til Nordisk Råd

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Nordisk Råd for 2. halvår 2008–1. halvår 2009

Innhold

	Side		Side
1. Innledning	5	5.5.5 Medlemsforslag om en nordisk handlingsplan for en klimavennlig transportpolitikk	18
2. Rådets organisasjon	6	5.6 Globalisering	18
3. Stortingets delegasjon til Nordisk Råd	7	5.7 Velferden i Norden	19
3.1 Valg og konstituering	7	5.8 Norden som kunnskapsregion	20
3.2 Møter i delegasjonen	7	5.9 Planer og budsjett for det nordiske samarbeidet 2009	21
3.3 Parlamentarisk forankring av det nordiske samarbeidet	8	5.10 Endring av Nordisk Råds arbeidsordning	21
3.4 Internasjonale kontakter og besøksutveksling	9	5.11 Nordisk Råds priser	21
3.5 Informasjonsarbeid	10	6. Presidiet, utvalgene og kontrollkomiteen	22
4. Hovedsakene i 2008/2009	10	6.1 Presidiet	22
4.1 Den nordiske dagsordenen	10	6.1.1 Presidiets arbeidsgruppe	24
4.1.1 Grensehinderarbeidet	10	6.1.2 Presidiets internasjonale kontakter	24
4.1.2 Klima	11	6.1.3 Presidiets dialog med Hviterussland	24
4.1.3 Globalisering	11	6.2 Næringsutvalget	24
4.2 Nordisk Råds formannskapsprogram	11	6.3 Miljø- og naturressursutvalget	25
4.3 Stortingsdebatt om nordisk samarbeid	11	6.4 Kultur- og utdanningsutvalget	26
4.4 Spørsmål og interpellasjoner	13	6.5 Velferdsutvalget	26
4.5 Andre saker	14	6.6 Medborger- og forbrukerutvalget	27
5. Nordisk Råds 59. sesjon	14	6.7 Kontrollkomiteen	28
5.1 Nordisk toppmøte	14	7. Nordisk samarbeid om utenriks- og sikkerhetspolitikk (Stoltenberg-rapporten)	28
5.2 Generaldebatt og Ministerrådets formannskapsprogram	15	8. Den nordlige dimensjon	29
5.3 Utenriksministrenes og forsvarsministrenes redegjørelse	16	9. Arktisk parlamentarikersamarbeid ...	29
5.4 Norden i nærområdene	17	10. Barents' parlamentariske samarbeid .	30
5.5 Et bærekraftig Norden	17	11. Det parlamentariske østersjø-samarbeidet	30
5.5.1 Miljøhandlingsplan 2009–2012	17	12. Vestnorden	31
5.5.2 Strategi for bærekraftig utvikling 2009–2012	18	Vedlegg	32
5.5.3 Handlingsplan for samarbeid om fiskeri, jordbruk, skogbruk og næringsmidler 2009–2012	18		
5.5.4 Medlemsforslag om anvendelse av GMO og Norden som en GMO-fri sone	18		

Dokument nr. 21

(2008–2009)

Årsrapport til Stortinget fra Stortingets delegasjon til Nordisk Råd

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Nordisk Råd for 2. halvår 2008–1. halvår 2009

Til Stortinget

1. INNLEDNING

Det politiske samarbeidet i Norden bygger på felles vurderinger og en vilje til å oppnå resultater som øker Nordens kompetanse og konkurransekraft. Samarbeidets mål er å øke fellesskapet mellom de nordiske land og deres befolkninger. Nordisk Råd er en aktiv aktør i regionalt samarbeid i Nordens nær-områder som Vestnorden, Barentsregionen, Arktis og Østersjøregionen samt i partnerskapet den nordlige dimensjon.

Nordisk Råd utøver parlamentarisk kontroll i forhold til Nordisk Ministerråd og behandler og uttaler seg om de forslag som Ministerrådet fremlegger for Rådet. Nordisk Ministerråd og regjeringene må ta stilling til og rapportere til Nordisk Råd om de forslag som Rådet fremmer.

Rammeprogrammet for Nordisk Råds virksomhet "Norden i verden – verden i Norden" ble vedtatt på Nordisk Råds sesjon i Helsingfors i oktober 2008. Der presenteres visjoner og tiltak om bl.a. grensehindre, nordlige dimensjon og de globale utfordringer som miljø og klimaendringer.

I forkant av sesjonen i Stockholm i oktober 2009 vil Nordisk Råd holde et parlamentarisk møte med deltakelse fra alle land rundt Østersjøen om miljøet og klimaendringer. Formålet med møtet er å søke å få parlamentariske innspill til regjeringenes opplegg for FN's Miljøtoppmøte i København i desember 2009.

Arbeidet med å fjerne hindringer mellom de nordiske land er høyt prioritert i Nordisk Råd og av Stortingets delegasjon. Nordisk Råd anbefalte på sesjonen i Helsingfors de nordiske lands regjeringer å inn-

arbeide henvisninger til relevant lovgivning i de øvrige nordiske land, når forslag til nye lover fremlegges i de nasjonale parlamenter samt opplyse om eventuelle konsekvenser i forhold til de øvrige nordiske land. Delegasjonen har i desember 2008 underrettet alle departement om denne anbefaling og har samtidig opplyst at Stortingets presidentskap tidlige- re i samme år anbefaler en slik arbeidsmåte. Den nordiske samarbeidsministeren har, sammen med justisministeren, sendt tilsvarende brev til departementene hva gjelder nye lovforslag og ved gjennomføring av fellesskapsrettsakter. Delegasjonen har dessuten i juni 2009 sendt brev til statsministeren med oppfordring om at nordiske statsministre skal fatte vedtak med klare instruksjoner til embetsverket vedrørende arbeidet med å fjerne grensehindre og hindre at nye oppstår. Delegasjonen vil følge dette arbeidet nøye videre.

Nordisk Råd har utviklet et nært og godt parlamentarisk samarbeid med Russland, både med landets parlament og med regionale parlamenter i Nordvest-Russland. Dette fremmer samarbeidet i Barents- og Østersjøregionen samt i Arktis. Viktige møteplaser for debatt mellom nordiske og russiske parlamentarikere har vært parlamentariske konferanser om den nordlige dimensjon i, den fjerde Barents' parlamentarikerkonferanse i mai samt russisk-nordisk rundebordskonferanse i juni.

Nordisk Råd har i 2009 fortsatt dialogen fra 2007 og 2008 med parlamentet i Hviterussland og med politiske partier som ikke er representert i parlamentet gjennom avholdelse av seminar om "Politikernes rolle i samfunn under forandring" med vekt på miljø-, klima- og energispørsmål.

Berit Brørby
delegasjonsleder

2. RÅDETS ORGANISASJON

Nordisk Råd er et samarbeidsorgan for de nordiske landenes parlament og regjeringer. Samarbeidet bygger på Helsingforsavtalen fra 1962 med senere endringer, samt rådets arbeidsordning.

Nordisk Ministerråd er et samarbeidsorgan for de nordiske landenes regjeringer. Det gjennomfører rekkommandasjoner vedtatt av rådet, og fremmer forslag til beslutninger for rådet. Ministerrådet fremlegger hvert år en årsberetning og virksomhetsplan for det kommende året.

Plenarforsamlingen

Plenarforsamlingen utgjøres av rådets 87 valgte medlemmer, samt regjeringsrepresentanter, som møtes til sesjon en gang om året på høsten. Plenarforsamlingen er rådets høyeste besluttede organ, og vedtar bl.a. rådets rekkommandasjoner og uttalelser, og interne beslutninger. Stemmerett har bare de valgte medlemmene, dvs. parlamentarikerne.

Presidiet

Rådets presidium består av en president, en vise-president og elleve øvrige medlemmer, som utpekes av plenarforsamlingen. Alle landenes delegasjoner skal være representert i presidiet. Presidiet har ansvaret for rådets løpende virksomhet under og mellom sesjonene. I tillegg har presidiet ansvaret for behandlingen av utenriks- og sikkerhetspolitiske spørsmål, samt behandlingen av det nordiske samarbeidsbudsjett og medlemsforslag som ikke sendes til utvalgene for behandling. Presidiet kan agere på vegne av plenarforsamlingen i de tilfeller man ikke kan vente til neste sesjon for å fatte en beslutning.

Utvalgene

Rådet har fem fagutvalg: Kultur- og utdanningsutvalget (15 medlemmer), Medborger- og forbrukerutvalget (15 medlemmer), Miljø- og naturressursutvalget (15 medlemmer), Velferdsutvalget (14 medlemmer) og Næringsutvalget (15 medlemmer). Utvalgene forbereder sakene innen det tas beslutninger i plenum eller i presidiet. De behandler medlems-, regjerings- og ministerforslag, beretninger fra nordiske institusjoner, ministerrådets meldinger om vedtatte rekkommandasjoner og andre gjøremål.

Kontrollkomiteen

Kontrollkomiteens oppgave er å utøve kontroll over virksomheten som finansieres over det nordiske budsjett, samt for saker som berører tolkningen av

Helsingforsavtalen og andre nordiske samarbeidsavtaler. Kontrollkomiteen har 7 medlemmer.

Valgkomiteen

Valgkomiteens oppgave er å forberede valg som besluttes av plenarforsamlingen, samt eventuelle suppleringsvalg som vedtas på plenarforsamlingens vegne. Valgkomiteen har 7 medlemmer.

Delegasjonene

Hvert lands valgte medlemmer, varamedlemmer og regjeringsrepresentantene utgjør landets delegasjon i rådet. Den norske delegasjonen består av 20 medlemmer valgt av Stortinget, samt de av regjeringens utpekte representanter.

Delegasjonen konstituerer seg, velger leder, nestleder og ytterligere 6 medlemmer som danner delegasjonens arbeidsutvalg. Delegasjonen har ansvar for sine egne utgifter innen den budsjetttramme som Stortinget vedtar.

Partigruppene

Rådets medlemmer og varamedlemmer velges av parlamentene med hensyn til partienes styrkeforhold. Det finnes fire nordiske partigrupper: Den sosialdemokratiske partigruppe, Midtengruppen, Den konservative partigruppe og Den venstresosialistiske grønne partigruppe. Fordelingen av tillitsposter og ulike spørsmål drøftes og forberedes i gruppene før man tar beslutning i rådets organer. Partigruppene får økonomisk støtte og hver gruppe har ansatt sin partigruppesekretær.

Statsministrene

Statsministrene har en ledende rolle og det overgripende ansvar for det nordiske samarbeidet, og møtes regelmessig 3–4 ganger årlig. Formannskapetslan- det har ansvar for møtene.

Samarbeidsministrene

Samarbeidsministrene har ansvaret for samordningen av nordiske samarbeidsspørsmål i regjeringen og er ansvarlig for behandlingen av det nordiske samarbeidsbudsjettet. Statsråd Heidi Grande Røys (SV) er norsk samarbeidsminister. Den norske delegasjonen har jevnlig kontakt med samarbeidsministeren og hennes sekretariat.

Internett-adressen til de nordiske hjemmesider: www.norden.org

E-post-adressen til delegasjonen: nordpost@stortinget.no

3. STORTINGETS DELEGASJON TIL NORDISK RÅD

3.1 Valg og konstituering

Stortinget valgte den 14. oktober 2008 følgende delegasjon til Nordisk Råd:

Odelstingets president Berit Brørby
 Stortingsrepresentant Hill-Marta Solberg
 Stortingsrepresentant Asmund Kristoffersen
 Stortingsrepresentant Britt Hildeng
 Stortingsrepresentant Sigrun Eng
 Stortingsrepresentant Reidar Sandal
 Stortingsrepresentant Bendiks H. Arnesen
 Stortingsrepresentant Thore A. Nistad
 Stortingsrepresentant Jan-Henrik Fredriksen
 Stortingsrepresentant Hans Frode Kielland Asmyhr
 Stortingsrepresentant Karin S. Woldseth
 Stortingsrepresentant Ib Thomsen
 Lagtingets president Inge Lønning
 Stortingsrepresentant Kari Lise Holmberg
 Stortingsrepresentant Ivar Kristiansen
 Stortingsrepresentant Rolf Reikvam
 Stortingsrepresentant Inge Ryan
 Stortingsrepresentant Dagfinn Høybråten
 Stortingsrepresentant Inger S. Enger
 Stortingsrepresentant Anne Margrethe Larsen

Ved delegasjonens konstituering 23. oktober 2008 ble Odelstingets president Berit Brørby og Lagtingets president Inge Lønning valgt til hhv. delegasjonens leder og nestleder.

Til medlemmer i Arbeidsutvalget ble i tillegg valgt:

Stortingsrepresentant Asmund Kristoffersen
 Stortingsrepresentant Thore A. Nistad
 Stortingsrepresentant Rolf Reikvam
 Stortingsrepresentant Dagfinn Høybråten
 Stortingsrepresentant Inger S. Enger
 Stortingsrepresentant Anne Margrethe Larsen

På rådets 60. sesjon i Helsingfors ble fordeling på presidium, utvalg og komiteer som følger:

Presidiet (13 medlemmer)

Berit Brørby (A)
 Inge Lønning (H)
 Dagfinn Høybråten (KrF)
 Rolf Reikvam (SV)

Kultur- og utdanningsutvalget (15 medlemmer)

Britt Hildeng (A)
 Inger S. Enger (Sp)

Medborger- og forbrukerutvalget (15 medlemmer)

Bendiks H. Arnesen (A)
 Karin S. Woldseth (FrP)
 Kari Lise Holmberg (H)
 Anne Margrethe Larsen (V)

Miljø- og naturressursutvalget (15 medlemmer)

Asmund Kristoffersen (A), leder
 Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP)
 Ivar Kristiansen (H)

Velferdsutvalget (14 medlemmer)

Hill-Marta Solberg (A)
 Reidar Sandal (A)
 Ib Thomsen (FrP)
 Jan-Henrik Fredriksen (FrP)

Næringsutvalget (15 medlemmer)

Sigrun Eng (A)
 Thore A. Nistad (FrP)
 Inge Ryan (SV)

Kontrollkomiteen (7 medlemmer)

Sigrun Eng (A)

Valgkomiteen (7 medlemmer)

Kari Lise Holmberg (H)

Stortingsrepresentant Ivar Kristiansen ble valgt som medlem av Nordisk Handikappolitisk Råd med stortingsrepresentant Anne Margrethe Larsen (V) som suppleant under sesjonen i 2008 for perioden 1. januar 2009–31. desember 2011.

Stortingsrepresentant Kari Lise Holmberg (H) ble innvalgt i Nordisk Investeringsbanks kontrollkomité for perioden 1. juni 2008–31. mai 2010.

Stortingsrepresentant Rolf Reikvam ble innvalgt i styret for Nordisk Kulturfond med stortingsrepresentant Karin S. Woldseth som suppleant for årene 2009 og 2010.

3.2 Møter i delegasjonen

I perioden 2. halvår 2008–1. halvår 2009 har delegasjonen holdt 5 møter. Delegasjonens ledelse var i 2008 Odelstingets president Berit Brørby (leder) og Lagtingets president Inge Lønning (nestleder). På delegasjonsmøte 23. oktober 2008 ble det besluttet at daværende delegasjonsledelse og medlemmer av AU gjenvelges for perioden 1. januar til 30. september 2009. På samme møte redegjorde samarbeidsminister Heidi Grande Røys for de viktigste saker som ministerrådet ville legge fram på den kommende Nordisk Råds sesjon.

På møte 2. desember 2008 var nye initiativ i nordisk samarbeid om utenrikspolitikk og sikkerhetspolitikk hovedtema. Delegasjonen hadde invitert tidligere utenriksminister Thorvald Stoltenberg til møtet. Han redegjorde for oppdraget han hadde fått av de nordiske utenriksministrene, om å fremlegge en kort utredning som skal se på hvordan det nordiske utenriks- og sikkerhetspolitiske samarbeidet kan utvikles og fordypes de neste 10–15 årene. Hensikten var å stimulere til en bredere debatt om disse spørsmål, samtidig som studien skal se på muligheter for styrket nordisk samarbeid i nærområdene og globalt.

Situasjonen for de regionale informasjonskontorene i Arendal og Alta var tema for møtet 20. januar 2009. Kontorenes daglige ledere var invitert og orienterte for kontorenes organisering og virke, og understreket at kjernevirksomheten er å fremme nordisk samarbeid. Det ble også presisert at pengestøtten fra Nordisk Ministerråd er nødvendig for å utløse regional støtte. Delegasjonen ga uttrykk for at kontorene er viktige instrumenter for det nordiske samarbeidet utenfor hovedstedene og mente at det er viktig med fortsatt støtte fra ministerrådets budsjett.

På delegasjonens møte 2. april 2009 deltok Sinikka Bohlin, Nordisk råds president, og Jan-Erik Enestam, Nordisk Råds direktør. Sinikka Bohlin redegjorde for rammeprogrammet for Nordisk Råds virksomhet og programmet for det svenske presidentskapet i Nordisk Råd i 2009. Det svenske programmet fokuserer på tre områder: det nordiske fellesskapet, naboskapet med Nordens nærområder og Norden som en global foregangsregion. Bohlin kom også inn på koblinger til Thorvald Stoltenbergs rapport, EUs Østersjøstrategi og klimatoppmøtet i København, og påpekte at ikke bare Presidiet, men også arbeidet i alle utvalgene bør bli preget av dette.

På møtet den 8. juni 2009 drøftet delegasjonen de regionale parlamentariske samarbeidsordninger. Delegasjonsleder Berit Brørby redegjorde for organiseringen av det parlamentariske østersjøsam arbeidet, og understreket at det er en nordisk posisjon at alle land, dersom de ønsker det, kan delta som observatører på møtene i den faste komiteen, noe som hittil har blitt blokkert av de tyske deltakerne. Brørby orienterte også fra den seneste Barents parlamentarikerkonferansen, som fant sted i Syktyvkar, Russland 26.–27. mai 2009, der temaene var urfolk, miljø og parlamentarikerens rolle i den sosioøkonomiske utviklingen i Barentsregionen. Vedrørende det arktiske samarbeid opplyste Bjørn Willy Robstad (generalsekretær for den arktiske parlamentarikerkomiteen) at på møtet i Grønland 27. mai 2009 ble Hannes Manninen fra Finland valgt som ny leder av komiteen, etter Hill-Marta Solberg som har ledet komiteen i 5 år.

På samme møte gjennomgikk samarbeidsminister Heidi Grande Røys noen hovedpunkter i minister-

rådets budsjettforslag for 2010. Både hun og delegasjonen syntes det kan fremstå som problematisk at alt som kan legges inn under begrepet globalisering blir bygget opp, mens de tradisjonelle arbeidsoppgavene får mindre midler. Grensehindrenger var også satt opp på dagsordenen, og samarbeidsministeren uttalte at hun har god kontakt med det norske medlemmet i Grenseforumet, Bjarne Mørk-Eidem. Hun mente at i mange tilfeller kan manglende samforståelse, eller ulike tolkninger av et regelverk være problemet, og trakk fram virksomheten ved grensetjenesten Morokulien, der personer fra både Sverige og Norge jobber sammen, som en god måte å løse problemer.

3.3 Parlamentarisk forankring av det nordiske samarbeidet

Det er bred politisk enighet om at arbeidet i Nordisk Råd skal forankres best mulig i parlamentene og i fagkomiteene. Stortingets delegasjon til Nordisk Råd har fordelt og oversendt vedtakene fra nordisk Råds sesjon i 2008 på relevante fagkomiteer i Stortinget. Likeledes har delegasjonen gått gjennom det islandske formannskapsprogrammet i Nordisk Ministerråd og delt opp hovedprioriteringer og initiativ som omtales i programmet, slik at de passer til komitéstrukturen i Stortinget. I brev av 9. januar 2009 ber stortingspresidenten komiteene gjennomgå de av Nordisk Råds vedtak og de deler formannskapsprogrammet som er relevant for komiteen og tar dette i betraktning i komiteens løpende arbeid, og rapporterer tilbake til Stortingets delegasjon til Nordisk Råd om hvordan komiteen har fulgt opp denne henvendelsen.

Utenrikskomiteen svarer at medlemmene av komiteen og Europautvalget har merket seg at flere av punktene i det islandske formannskapet samsvarer godt med norske politiske prioriteringer, bl.a. Norden og Arktis, Nordens klimaansvar og samarbeid med Canada, de baltiske stater og Russland. Utenrikskomiteen opplyste også at man vektlegger kontakt med utenrikskomiteene i de andre nordiske lands nasjonalforsamlinger, og besøkte i mai 2009 Riksdagen i Sverige. Under møtene i Riksdagen ble spørsmål knyttet til Sveriges påtroppende EU-formannskap diskutert.

Helse- og omsorgskomiteen melder at de ikke har hatt saker til behandling der det har vært naturlig å følge opp relevante punkter i det islandske formannskapet.

Næringskomiteen sier i sitt svarbrev at grensehindrenger, felles rovdyrpolitikk, havovervåking og markedsføring av nordisk mat er saker som er relevante for komiteen. Grensehindrenger er fortsatt den saken som har hovedfokus og der utfordringene er mange på grunn av grensenære arbeidsregioner. Komiteen spør om ikke Nordisk Råd burde sette større fokus på de utfordringer og muligheter Norden har,

og antyder at kanskje for mye av det nordiske samarbeidet dreier seg om Baltikum, Russland, Hviterussland m.m. Næringskomiteen påpeker til slutt at om det skal skje en større grad av samordning nasjonalt og nordisk, må det skje gjennom et mer planmessig arbeid, der Stortingets komiteer med jevne mellomrom bør drøfte hvilke saker som med fordel kan settes på Nordisk Råds agenda.

Energi- og miljøkomiteen melder at man i løpet av inneværende sesjon ikke har hatt saker som direkte har foranlediget nordisk kontakt, men komiteen har i sammenheng med spørsmål knyttet til energispørsmål diskutert utfordringer som kan være sammenfallende i de nordiske land. Det gjelder bl.a. utviklingen i det nordiske el-markedet, tilpasning av klimakravene, bruk av alternativ energi, utvikling av et felles nordisk marked for grønne sertifikater og regler i forbindelse med hjemfall og prinsippet om offentlig eierskap knyttet til vannkraftressursene. Langtransporterte luftforurensninger og miljøproblemer fra kraftverkene på Kolahalvøya er fortsatt en særdeles aktuell problemstilling, og hvor nordisk samarbeid har pågått i lengre tid. Komiteen nevner tilslutt Stortingets vedtak om naturmangfoldloven, og mener at det på sikt kan være naturlig å diskutere bestemmelsene i denne loven også innenfor en bredere nordisk sammenheng.

Familie- og kulturkomiteen har i løpet av inneværende sesjon hatt flere saker til behandling som har hatt nordisk relevans. Komiteen har behandlet St.meld. nr. 35 (2007–2008) Mål og mening. Om en helhetlig norsk språkpolitikk. I meldingen vies det nordiske språksamarbeidet og språkfelleskapet en relativt stor del. Noen av tiltakene er en direkte oppfølging av den nordiske språkdeklarasjonen, samt den nordiske språkkonvensjonen. Komiteen viser i sin innstilling til at Norge har en lang tradisjon for kulturelt og språklig fellesskap med våre naboland i Norden. Dette er også nedfelt i den nye deklarasjonen om nordisk språkpolitikk som ble vedtatt av Nordisk Råd høsten 2006. Komiteen viser til hvordan St.meld. nr. 35 (2007–2008) er med på å følge opp deklarasjonen gjennom flere prioriterte tiltak beskrevet i meldingen. Komiteen mener derfor skandinavisk språksamarbeid må være en sentral del av den norske språkstrategien. Komiteen mener at målsettingene for et bedret samarbeid må dreie seg om større faktisk forståelse på tvers av de skandinaviske språk, bedre kunnskap og en bevisst tilnærming med hensyn til normeringsarbeidet. Dette betyr bedret samarbeid mellom faglige miljøer, styrking av skandinaviske språk i skolen og bruk av skandinaviske språk på flest mulig felles arenaer. Komiteen peker særlig på medieområdet, der publikum har de beste mulighetene for å venne seg til å lytte til andre skandinaviske språk.

Utviklingen på medieområdet går også i retning av flere og mer spesialiserte kanaler for radio og TV. Ved denne oppdelingen av markedet vil det økede antall brukere som et nordisk marked ville tilsi, være en betydelig styrke. I tillegg kommer at terskelen for brukerne språklig sett ville bli lavere fordi mer spesialiserte interesser vil bli motiverende for bruken. En styrket satsing på dette feltet fordrer målrettet innsats. St.meld. nr. 35 (2007–2008) anerkjenner tegnspråk som fullverdig språk. Dette har vært en av sakene som også et samlet Nordisk Råd har stått bak og fremmet forslag om. Anerkjennelse av tegnspråk som fullverdig språk er særlig sentralt i forhold til den nordiske språkkonvensjonen.

Familie- og kulturkomiteen har også behandlet St.meld. nr. 14 (2007–2008) Dataspill, hvor ett av tiltakene er å videreføre nordisk dataspillprogram.

Komiteen påpeker også at Medborger- og forbrukerutvalget i 2008 har behandlet en rekke saker som faller inn under komiteens områder og der behandlingen til dels har gått parallelt i Stortinget og Nordisk Råd. Viktige saker i den sammenheng er saker om vold i nære relasjoner, menneskehandel og asylsøkerbarn, samt flere forbrukersaker knyttet til transfetter og genmodifisert mat.

Komiteen var representert i en paneldebatt om nordisk språkforståelse. Seminaret fant sted på den Nordiske folkehøyskolen på Biskop Arnø. Seminaret var i regi av det svenske formannskapet i Nordisk Råd.

Justiskomiteen anfører i sitt svar at komiteen i denne sesjonen ikke har hatt saker til behandling som direkte har gitt foranledning til nordisk kontakt eller samarbeid. Et medlem av komiteen deltok på en konferanse i regi av Nordisk Råd i Riga vedrørende problemstillinger knyttet til menneskehandel.

Transport- og kommunikasjonskomiteen viser til en omfattende kontakt mot myndigheter og organisasjoner i andre nordiske land i denne sesjonen. Bl.a. viser komiteen til en omfattende studietur til Sverige, Finland og Danmark, der man fikk omfattende redegjørelser om de respektive lands infrastrukturplaner/langtidsplaner. Komiteen nevner også at en delegasjon fra Sverige deltok på en høring i Stortinget i forbindelse med komiteens behandling av Nasjonal transportplan 2010–2019.

3.4 Internasjonale kontakter og besøksutveksling

Delegasjonsleder Berit Brørby hadde 12.–14. november 2008 møte i Oslo med Valentina Pivnenko, leder for Statsdumaens Komité for problemer i nord og fjerne Østen. Formålet var å drøfte opplegg og innhold av den kommende fjerde Barents parlamentarikerkonferanse. Ytterligere et møte ble holdt i fe-

bruar i tilknytning til møte i Den utvidede østersjøkomité.

Delegasjonen var 19. november 2008 vertskap for en gruppe tjenestemenn fra Russlands utenriksdepartement. Besøket var et ledd i å gjennomføre Nordisk Ministerråds utvekslingsprogram i forhold til Nordvest-Russland.

Delegasjonen var 4.–7. februar 2009 vertskap for en gruppe parlamentarikere på 20 deltakere fra Russland. Besøket skjedde innen rammen for Nordisk Råds utvekslingsprogram for politikere fra Baltikum og Russland.

Delegasjonen var i september vertskap for 30 unge russere som inngår i det såkalte "Presidentprogrammet" som finansieres av Utenriksdepartementet og har vært i virksomhet i 10 år. Formålet er å gi unge russiske ledere erfaring om ledelse i lokal forvaltning eller i private bedrifter.

Medlemmer av delegasjonen deltok i utvekslingsprogram arrangert av Parliamentary Association of North West Russia i september til Arkhangelsk og Murmansk samt til St. Petersburg og Syktyvkar i mai 2009.

Delegasjonsleder hadde 19. april 2009 møte med hviterussiske politikere fra partier som ikke er representert i parlamentet i Minsk.

3.5 Informasjonsarbeid

Nordisk Råds felles informasjonsstrategi, som koordineres av sekretariatet i København, bygger på tre hovedpunkter: Informasjonssiden Analys Norden, nyhetsbrevet Norden i veckan som distribueres elektronisk hver uke, og hjemmesiden på Internett med informasjon om det offisielle samarbeidet. Nyhetsbrevet Top of Europe distribueres elektronisk hver måned. Det trykkes på engelsk og russisk.

Den norske delegasjonen har i løpet av det siste året sendt ut en rekke pressemeldinger, formidlet publikasjoner og informasjonsmaterieell, samt besvart muntlige og skriftlige forespørslar. Det har også blitt skrevet debattartikler som er publisert i norske og nordiske aviser. I tillegg har den norske delegasjonen til Nordisk Råd en oppdatert side om aktuelle møter og deltagelse på disse på stortinget.no.

Stortingsrepresentant Inge Lønning representerte den norske delegasjonen i forbindelse med et arrangement på Bærum Bibliotek den 24. januar 2009, hvor de nominerte forfatterne fra Norge til Nordisk Råds litteraturpris Per Petterson og Øyvind Rimberid ble presentert.

Delegasjonen har et godt samarbeid om informasjonsspørsmål med Foreningen Norden og Norden i Fokus.

Delegasjonen er representert i styrene for Nordisk Informasjonskontor i Alta og Arendal ved hen-

holdsvis Jan-Henrik Fredriksen og Anne Margrethe Larsen.

Opinionsundersøkelse

Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd fikk gjort en opinionsmåling før sesjonen i Helsinki for å klarlegge hva innbyggerne vet om det nordiske samarbeidet og hvilke er de viktigste samarbeidsområder. Undersøkelsen viste at kjennskapet om Rådet og Ministerrådet var god, 76 pst. av de spurte kjente til en av organisasjonene. Men bare 6 pst. av de spurte anså at Rådets og Ministerrådets vedtak har noen vesentlig betydning for deres hverdag. Totalt 36 pst. anså at vedtakene har en viss innvirkning og 30 pst. mente at vedtakene innvirker ytterst lite eller ingenting på deres hverdag.

De spurte anså at de nyttigste og viktigste nordiske samarbeidsområdene var bekjempning av grenseoverskridende kriminalitet (83 pst.) og miljøvern og forbedring av miljøet (73 pst.). På spørsmål om hva som var de sterke sider i de nordiske samfunn, var svarene likestilling (59 pst.) og utdanning og forskning (52 pst.), ved hva som var de svake sider, var svarene eldreomsorg (23 pst.) og hjelp til de mest utsatte grupper i samfunnet (26 pst.). Totalt 77 pst. av de spurte anså at den nordiske velferdsmodellen var et eksempel for resten av verden. Fremfor alt kan de nordiske land tjene som eksempel i å fremme demokrati og menneskelige rettigheter (16 pst.) og i klima- og miljøspørsmål (15 pst.).

Journaliststipendier

Nordisk Råd deler årlig ut stipender til journalister i hvert av de nordiske land. Summen som fordeles blant norske journalister for år 2009 var DKK 90 000. De norske presidiemedlemmer Berit Brørby, Inge Lønning, Rolf Reikvam og Dagfinn Høybråten bestemte hvem som skulle tildeles stipendium. Følgende journalister mottok stipend for i år:

Paul Olai-Olssen, DKK 55 000 og Ole Martin Larsen, DKK 35 000.

4. HOVEDSAKENE I 2008/2009

Nordisk Råd har i denne perioden prioritert utvikling av grensehindre mellom de nordiske landene, klimaspørsmål og globaliseringens muligheter og utfordringer, spørsmål som sammen med finanskrisen preget Nordisk Råds sesjon høsten 2008.

4.1 Den nordiske dagsordenen

4.1.1 Grensehinderarbeidet

Arbeidet med å fjerne unødige grensehindre har høy politisk prioritet. De nordiske statsministrene har gitt ministerrådet i oppdrag å utrede og fjerne grense-

hindre. Alle land er forpliktet til å delta aktivt i arbeidet, hvilket er nødvendig når lover og regler behøver å endres. Men mange spørsmål kan være av bilateral karakter og kan løses direkte mellom berørte land. Aller viktigst i arbeidet med å fjerne unødige grensehindre er den nye organisasjonen "Grensehinderforum" som statsministrene opprettet høsten 2007. Arbeidet ledes av ambassadør Ole Norrback fra Finland, mens norsk representant er Bjarne Mørk-Eidem. Forumet har som oppdrag å identifisere grensehindre, prioritere blant disse og forankre utvalgte grensehindreproblemer i sine respektive regjeringer, samt få hjelp fra sine nasjonale myndigheter og ministerier til å utarbeide konkrete løsningsforslag. Forumet skal rapportere til statsministrene én gang pr. år. Ved sesjonen høsten 2008 ga de nordiske samarbeidsministrene en redegjørelse for fjerning av grensehindre de seneste år. Ikke mindre enn 29 grensehindre har man fjernet eller redusert virkningen av. Det er gledelige resultater av det nordiske samarbeidet.

4.1.2 Klima

Nordisk Råd har de to seneste år vært en pådrivende kraft for å få de nordiske land til å agere samstemt fram mot og under det kommende klimatoppmøtet i København. Nordisk Ministerråd har opprettet en nordisk samordningsgruppe – Den nordiske COP-15-gruppen – hvis hovedoppgave er å bidra til et resultat ved klimatoppmøtet. Man vil vise at Norden har en tydelig ambisjon om å være pådrivende i forhandlingsarbeidet, ikke minst på bakgrunn av at Danmark er vert for toppmøtet og at Sverige innehar formannskapet i EU.

4.1.3 Globalisering

Et tilbakevendende tema i globaliseringssatsingene har vært knyttet til finansieringen og utformingen av de ulike prosjektene. Et annet spørsmål som bør avklares er om arbeidet skal fortsette på prosjektform eller etableres som en permanent sektor. For budsjettåret 2008 avsatte ministerrådet 60 MDKK til ulike globaliseringsprosjekter, og for 2009 om lag det samme beløp. I alt 14 prosjekter er igangsatt, bl.a. toppforskning, innovasjon, innspill til klimaforhandlingene, grensehinderarbeidet, høyere utdanning m.m. Fra Nordisk Råds side er det fremmet kritikk for at ministerrådet ikke i tilstrekkelig grad har forankret globaliseringsarbeidet i rådet, og derav manglende informasjon for parlamentarikerne om ministerrådets arbeid.

4.2 Nordisk Råds formannskapsprogram

Ved Nordisk Råds sesjon i Helsingfors 2008 ble Sinikka Bohlin fra Sverige valgt til president for Nordisk Råd i 2009. Nordisk Råd har vedtatt et langsiktig

rammeprogram "Vår visjon for det nordiske samarbeidet" for sitt arbeid de kommende årene, og med det som utgangspunkt har det svenske formannskapet løftet fram (i) det nordiske fellesskapet (historie, kultur, språk) (ii) naboskapet (Østersjøen, Arktis, Nordvest-Russland, den nordlige dimensjonen) og (iii) globalisering (Norden som global vinnerregion med et ansvar for at alle kan dra nytte av globaliseringen). Dessuten har det svenske formannskapet lagt vekt på å styrke parlamentarikernes innflytelse i budsjettprosessen, effektivisere organisasjonen til nytte for det nordiske samarbeidet, forbedre dialogen mellom råd og ministerråd, øke forankringen av det nordiske samarbeidet i de nordiske parlament og øke samarbeidet med den frivillige sektoren.

4.3 Stortingsdebatt om nordisk samarbeid

Den 23. oktober 2008 diskuterte Stortinget Innst. S. nr. 8 (2008–2009) fra utenrikskomiteen om Nordisk samarbeid, jf. St.meld. nr. 36 (2008–2008) Nordisk samarbeid og Innst. S. nr. 7 (2008–2009) fra utenrikskomiteen om årsrapport fra Stortingets delegasjon til Nordisk Råd for 2. halvår 2007–1. halvår 2008, jf. Dokument nr. 7 (2007–2008).

Saksordfører Anne Margrethe Larsen (V) minnet innledningsvis om den vanskelige situasjonen Island hadde kommet opp i, og mente at Norge og Norden må støtte en nabo i nød og vise hva nordisk solidaritet står for. Hun berømmet de nordiske statsministrene for deres initiativ for å fremme en felles nordisk innsats for å møte utfordringer og muligheter knyttet til globalisering, men uttrykte skepsis til at oppfølgingsaktivitetene i all hovedsak skal finansieres innenfor den gjeldende budsjettammen til Nordisk Ministerråd, da dette innebærer reduksjoner på 2–10 pst. innenfor øvrige sektorer i budsjettet. Hun minnet om at komiteen påpekte at det er nødvendig med en ny gjennomgang av prioriteringene i budsjettet for å sikre globaliseringsinitiativet en bærekraftig finansiering. Saksordføreren understreket betydningen av Nordisk Ministerråds nabolandssamarbeid. Dette gjelder spesielt etter Russlands invasjon i Georgia i august 2008. Sett i lys av dette mener komiteen at Nordisk Ministerråds nabolandssamarbeid bør videreføres og styrkes. Hun trakk fram at Ministerrådet har satt i gang et eget Russlandprogram og ellers er knyttet tett opp til EUs politikk og Den nordlige dimensjon, hvor Ministerrådet er deltaker. Videre samarbeider Nordisk Ministerråd med EU om demokratistøtte for Hviterussland, og dette må fortsette, uttalte hun. Hun viste til slutt at komiteen understreket at NATO forblir hjørnesteinen i norsk sikkerhetspolitikk, og at økt nordisk forsvars- og sikkerhetspolitisk samarbeid må ses innenfor en allianseramme.

Berit Brørby (A) kritiserte ministerrådets innsats i budsjettprosessen, og sa at budsjettet fortsatt er for

lite transparent, globaliseringsinitiativene for lite treffsikre, det er altfor mange prosjekter – nesten 1 800 – uten suksesskriterier. Hun tok for seg konkrete grensehindre som folk opplever, og mente at det er viktig at nordiske politikere jobber aktivt for at disse menneskene ikke skal oppleve dobbelt beskatning, bli fratatt barselpermisjon eller falle mellom to lands byråkratiske stoler på mange måter. Det er også viktig at nye grensehindre ikke kommer til. Vi må sikre oss slik at det i regjeringens dokumenter til Stortinget gjøres rede for om nye tiltak og forslag skaper en ny grensehindring. Hun uttrykte behov for en reform i det parlamentariske østersjøsam arbeidet. Det er viktig at alle nasjonale parlamenter er representert i Østersjøens faste parlamentarisk komité, noe som ikke er tilfellet i dag. Hun ba til slutt regjeringen gjøre ytterligere forsøk på å få til en nordisk løsning for den utlånte kapital i Nordisk Utviklingsfond.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) tok opp det han mente var et demokratisk problem.

Fremskrittspartiets representanter, som i dag utgjør 25 pst. av den norske delegasjonen, blir ved enhver anledning fratatt muligheter til å kunne være deltakende i de prosesser der avgjørelsene reelt blir tatt, og viste til at partiet ikke var representert verken i Presidiet eller Budsjettgruppen. Han understreket imidlertid at Nordisk Råds arbeid med fjerning av grensehindringer, med miljøproblematikk, kamp mot trafficking og menneskehandel samt bekjempelse av hiv/aids og tuberkulose er viktige saker, men det må erkjennes at det er et sendrektig system hvor ting tar altfor lang tid. Han kommenterte også arbeidet med en felles nordisk samekonvensjon, og påpekte at det er mange begrepsforskjeller i Norden vedrørende hva som er samisk og hvem som er same.

Inge Lønning (H) mente i sitt innlegg at man i dagens situasjon må løfte blikket og se på de mulighetene det etablerte, trygge nordiske samarbeidet gir til å møte utfordringene i en turbulent verden og i et turbulent Europa. Finanskrisen og Islands situasjon er en påminnelse om at vi heller ikke i Norden er beskyttet mot eller gardert mot store politiske og økonomiske rystelser. Og det er en utfordring vi må møte, uttalte han. Når det gjelder det utenriks- og sikkerhetspolitiske samarbeidet, er det tatt et meget betimelig initiativ ved at vår tidligere utenriksminister Thorvald Stoltenberg har fått i oppdrag å levere en studie om hvilke muligheter det ligger i dagens situasjon og i årene fremover for et tettere og mer effektivt samvirke mellom de nordiske land. Han konstaterte at komiteen i sin innstilling enstemmig viser til dette, og uttrykker sin tilfredshet og positive innstilling til resultatet av denne studien.

Rolf Reikvam (SV) hadde registrert at interessen rundt det nordiske samarbeidet er økende. Han pekte på flere forhold: Økt regionalisering i Europa, at ut-

videlsen av EU har presset fram et tettere samarbeid mellom naboland, og sterkere internasjonal konkurranse, det som oftest kalles globalisering, har skapt en erkjennelse av behov for samarbeid. Arbeidet med å bygge ned grensehindre i Norden er en gammel sak for Nordisk Råd, og det er tatt viktige steg. Likevel har det vært en tilbakevendende sak som alltid vekker stort engasjement. Det nye grensehinderforumet, som er i arbeid, har tatt mål av seg til å gjøre nye framskritt. En ting er å bygge ned etablerte hinder, noe annet er å hindre at nye oppstår. Departement og regjering har et hovedansvar for å foreta nødvendige undersøkelser for å avdekke om nye lovforslag og andre regler etablerer nye grensehinder. Det må inn som et krav, på linje med kravet om å orientere om økonomiske konsekvenser av eventuelle forslag, uttalte Reikvam. Han kom også inn på det nordiske forskningssamarbeidet, og mente tiden er inne til å tenke et nordisk rammeprogram for forskning, på linje med EUs rammeprogrammer.

Björg Tørresdal (KrF) uttalte at premissene for nordisk samarbeid ble endret da noen nordiske land ble medlem av EU, men i senere år er det nordiske samarbeidet revitalisert på en rekke områder. Det gjelder samfunnssikkerhet, beredskap for sivil krisehåndtering, miljøutfordringer, forsvarssamarbeid, globalisering og tiltak mot internasjonal kriminalitet og terror. Hun trakk videre fram tre områder som spesielt ble vektlagt i 2007 da Dagfinn Høybråten var Nordisk Råds president; arbeidet med å fjerne praktiske grensehindre, å få fram nordområdene i det nordiske samarbeidet og demokratiarbeidet i forhold til Hviterussland. Hun fremholdt at Kristelig Folkeparti ønsker nå å gjøre alvor av forslaget om å opprette et informasjonskontor for Nordisk Ministerråd i Hviterussland. Det kan gi en nyttig kontaktflate i arbeidet for mellomfolkelig samkvem, demokratisering og menneskerettigheter.

Inger S. Enger (Sp) hadde en klar formening om at folk i Norden stiller seg fullt ut bak det fokuset Nordisk Råd har gitt klima- og miljøspørsmål. Nordisk Råd evner nå å være aktuelle og fange opp hva som rører seg i de nordiske samfunnene, og minnet om at på neste ukes toppmøte i Helsingfors vil finanskrisen og Islands situasjon stå helt sentralt.

Hun var opptatt av at Nordisk Råd framhever bevaring og utvikling av de nordiske språkene som et satsingsområde. Dette er viktig, fordi språk er identitet og gir kulturell sjølsikkerhet. Det er også et viktig demokratisk verktøy. Politiske forhandlinger og dokument på nasjonalspråkene gjør dem tilgjengelige for innbyggerne.

Samarbeidsminister Heidi Grande Røys sa i sitt innlegg at statsministrene har satt klima, miljø, energi, forskning og utdanning høgt på sin dagsorden i den fornyinga av det nordiske samarbeidet som globali-

seringsinitiativet er. Som samarbeidsminister hadde hun medvirket til å forankre disse initiativene både i fagmiljøene, i fagdepartementene og i de nordiske institusjonene. Hun nevnte spesielt toppforskningsinitiativet og uttalte at man fra norsk side er veldig fornøyd med at fangst og lagring av CO₂ har kommet med. I neste fase av toppforskningsinitiativet skal man fokusere på helse og velferd, opplyste hun.

Videre trakk hun fram arbeidet med å fremme høyere utdanning i Norden. Formålet er å styrke samarbeidet mellom de nordiske lærestedene og profilere Norden som en attraktiv utdanningsregion. Den første utlysingen av de felles nordiske masterprogrammene i 2007 fikk positiv respons fra de høyere utdanningsinstitusjonene. Hun mente at det nordiske grensehinderforumet nå har fått en utforming og et mandat som gjør det lettere å jobbe konkret og direkte med de grensehindra som en bestemmer seg for å fjerne.

Hun opplyste at hun har tatt initiativ til ei grundig drøfting av språk i Nordisk Ministerråd i høst, for vi ser at den skandinaviske språkforståinga blant ungdom går nedover, og at engelsk er i ferd med å ta over. Røys var opptatt av at alle skulle ha muligheten til å snakke våre nordiske språk når vi møtes, og forsikret at regjeringa gjennom det nordiske avtaleverket er forpliktet til å arbeide for å styrke nabospråkforståinga og nabospråkundervisninga i skolen. Hun kom inn på budsjettprosessen og dialogen mellom ministerråd og parlamentarikerne, og sa seg enig med de som mente at Nordisk Ministerråd òg må ta diskusjonen om hvorledes samarbeidet med parlamentarikerne skal være – ikke bare i budsjettprosessen, men òg i globaliseringsprosessen, som har hatt en noe uheldig start.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre syntes det var interessant å registrere at vi nå har en ny vitalitet i Arktisk Råd, vi har en fortsatt vitalitet og evne til nyskaping i Barentssamarbeidet, vi har en fornyelse av Østersjøsamrådet på gang som EU og andre land er engasjert i, og vi har den nordlige dimensjon, som arbeider med å finne sin form, og hvor Norge, Island og Russland deltar. Dette er etter mitt skjønn de mest suksessrike regionale samarbeidsordningene vi ser i Europa i dag. Det at noen land er medlemmer av EU og noen medlemmer av NATO, var lenge en sperre mot å ta nye initiativ på det utenrikspolitiske og forsvarspolitiske området. I dag er det nærmest en inspirasjon, hvor man fra norsk side har interesse av å arbeide tettere med våre EU-naboer i Norden, og hvor våre EU-naboer i Norden som ikke er NATO-medlemmer, har interesse av å arbeide tettere med Norge, Island og Danmark, som er NATO-medlemmer. Det var derfor tidligere utenriks- og forsvarsminister Thorvald Stoltenberg ble bedt om å tenke fritt rundt perspektivet for nordisk utenriks- og sikkerhetspoli-

tisk samarbeid i en tiårshorison. Han fikk i oppdrag gjerne å se det en god del mer djervt og dristig enn ministre normalt vil gjøre.

Ellers i debatten medvirket Hill-Marta Solberg, Bendiks H. Arnesen, Hans Frode Kielland Asmyhr, Sigrun Eng, Ivar Kristiansen, Tove-Lill Labahå Magga og Karin S. Woldseth.

4.4 Spørsmål og interpellasjoner

Skriftlig spørsmål fra Odd Einar Dørum (V) til forsknings- og høyere utdanningsministeren (29.9.2008):

Vil statsråden forsikre seg om at faglige vurderinger blir ivare tatt i forbindelse med avgjørelsen om skjebnen til den omtalte samlingen nordiske og ikke-nordiske aviser av eldre årgang ved Universitetet i Oslo (UiO)?

Skriftlig spørsmål fra Jan Sahl (KrF) til utenriksministeren (20.10.2008):

Ser utenriksministeren en potensiell fare for at Islands eventuelle lån fra Russland i forbindelse med finanskrisen kan medføre politiske bindinger for Island i forholdet til Russland som kan gå på tvers av norske og nordiske interesser når det gjelder forhold som energi, fiskeri og sikkerhet, og hva vil utenriksministeren i så fall foreta seg for å motvirke et slikt utfall?

Skriftlig spørsmål fra Ingebrigt S. Sørfohn (KrF) til finansministeren (23.10.2008):

Vil finansministeren foreta seg noe med tanke på å hjelpe Island i lys av den tiltakende krisen der og komme Russland i forkjøpet som långiver til landet?

Skriftlig spørsmål fra Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) til landbruks- og matministeren (31.10.2008):

Nordisk Råd har satt i gang prosjektet Ny nordisk mat som skal bidra til å fremheve nordisk mat og bidra til en bedre utveksling av ny og spennende mat mellom de nordiske land, samt å fremheve Norden som en interessant matregion i verden. Hvordan har statsråden tenkt til å følge opp dette prosjektet og vil statsråden bidra til å bygge ned de handelshindringer som produsenter av denne maten møter i Norge?

Skriftlig spørsmål fra Jørund Rytman (FrP) til finansministeren (20.11.2008):

Hvorfor har norske kommuner høyere risikovekting, og mener statsråden at det er rimelig at norske kommuner vurderes som mindre kredittverdige enn kommuner i våre nordiske naboland?

Spørretimespørsmål fra Per Roar Bredvold (FrP) til forsvarsministeren (18.2.2009):

Om hvorvidt det foreligger planer om å fjerne eller redusere aktiviteten ved Regionfelt Østlandet i Hedmark dersom de nordiske landene skal samarbeide om felles skytefelt?

Skriftlig spørsmål fra Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) til nærings- og handelsministeren (5.3.2009):

De nordiske land er hver for seg og til sammen, små land og en liten region både i Europa og verden. Utnyttelse av felles ressurser i arbeidet med markedsføring og utvikling av reiselivet vil kunne bidra til flere turister og bedre utnyttelse av ressurser. Hva mener statsråden skal til for å få et bedre nordisk samarbeid for å markedsføre Norden som en felles turistregion og reisemål?

Skriftlig spørsmål fra Per Sandberg (FrP) til samferdselsministeren (16.4.2009):

EU-registrerte biler kan fra 1. mai 2009 fritt transportere varer i Norge, og fra 1. januar 2010 vil dette også gjelde biler registrert i Bulgaria og Romania. Norske bomstasjoner er bygd for bombrikke, og siden europeiske land hemmeligholder bilistenes navn og adresse ser mange eiere av ikke-nordiske biler ingen grunn til å betale bompenger i Norge. Mener statsråden at det er rettferdig at norske og nordiske transportører må betale bompenger, mens ikke-nordiske konkurrenter slipper?

Skriftlig spørsmål fra Ulf Leirstein (FrP) til finansministeren (25.6.2009):

Hvilke ulemper innebærer skatteregelveverket om grensegjengere for norske grensekommuner, og medfører det riktighet at det lønner seg for svenske arbeidstakere som jobber i norsk grensekommuner å bosette seg en kommune lenger inn i Sverige?

4.5 Andre saker

Innst. S. nr. 112 (2008–2009) fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av nordisk samarbeid om reparasjonsberedskap for kraftsystemet – en parallellrevisjon mellom norsk, dansk og finsk riksrevisjon.

Innst. S. nr. 221 (2008–2009) fra finanskomiteen om fullmakt til å stille statsgaranti for et beløp på inntil 675 mill. USD, eller et tilsvarende beløp i en annen valuta basert på kursene på omvekslingstidspunktet, for Norges Banks lån til Seðlabanki Islands.

Innst. S. nr. 26 (2008–2009) fra finanskomiteen om statsgaranti for Kaupthing Banki Hfs filial i Norge, jf. St.prp. nr. 6 (2008–2009).

Innst. S. nr. 198 (2008–2009) fra utenrikskomiteen om samtykke i inngåelse av en avtale mellom Norge og Island av 3. november 2008 vedrørende grenseoverskridende hydrokarbonforekomster.

5. NORDISK RÅDS 59. SESJON

5.1 Nordisk toppmøte

Globaliseringen, finanskrisen og den nordiske velferdsmodellen var aktuelle temaer for det nordiske toppmøtet. I debatten deltok i hovedsak de nordiske statsministrene og landenes opposisjonsledere. Fra Norge deltok statsminister Jens Stoltenberg og leder av Fremskrittspartiet Siv Jensen.

I sitt hovedinnlegg reflekterte statsminister Stoltenberg over finanskrisen og hvordan den vil påvirke den nordiske modellen. Her kom Stoltenberg inn på tema som orden i økonomien uten store underskudd, styring av markedskreftene, internasjonalt samarbeid og styrkene/svakheter ved den nordiske modellen i dagens situasjon. Endelig slo Stoltenberg fast at finanskrisen ikke må komme i veien for arbeidet med klimaproblemene.

I spørsmålsrunden etter Stoltenbergs innlegg var det særlig forhold knyttet til finanskrisens virkninger i Island og mulige konsekvenser for EU-tilknytning i Norge og Island som ble berørt.

Under debatten etter statsminister Reinfeldts (Sverige) innlegg stilte Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) spørsmål til Reinfeldt om vi i Norden var for opptatt av den nordiske modellens styrker fremfor å se på de manglene den har?

Statsminister Reinfeldt fremholdt at man heller bør se på hvilke svakheter politikken har for enkeltmennesker fremfor å diskutere modeller.

Under debatten etter statsminister Thorning-Schmidt (Danmark) ville Rolf Reikvam (SV) vite hvilke tiltak sosialdemokratene i Danmark ville sette inn for å løse finanskrisen i Danmark. Thorning-Schmidt vil skape stabilitet rammer og sikre de finansielle institusjonene i Danmark, og sette i gang med investeringer i infrastruktur.

Etter innlegget til viseformann i Landstinget (Grønland) Finn Karlsen stilte Jan-Henrik Fredriksen (FrP) spørsmål om i hvor stor grad viljen er til stede hos den grønlandske regjering til å forbedre det sosiale tilbudet og det sosiale nivået til innbyggerne på Grønland.

Finn Karlsen svarte at det arbeides intenst med å bedre levevilkårene for Grønlands innbyggere.

Etter Mona Sahlins innlegg ville Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) ha nærmere opplysninger om hvilken rolle hun anser privat sektor har for å bygge en nordisk velferd? Sahlins svarte at jobb gir velferd men at velferd også gir jobb.

Leder av Fremskrittpartiet Siv Jensen advarte venstresiden i politikken mot å tro at løsningen på finanskrisen er mer styring og mer politisk innblanding. Det bør heller fokuseres på hvordan vi kan øke den økonomiske veksten gjennom investeringer i for eksempel infrastruktur, ved lavere skatter. Markedsøkonomien har løftet millioner ut av fattigdom og det er viktig å holde fast ved en åpen verdensøkonomi.

Siste statsminister som holdt innlegg var den finske statsministeren Matti Vanhanen. I debatten etter innlegget stilte Rolf Reikvam (SV) spørsmål om det var mulig for Vanhanen å si at han ikke ville gi råd til Island om hvordan de skal komme seg ut av krisen, samtidig som støttet pakken til Island fra IMF. Vanhanen svarte at den islandske krisen skyldes problemer i realøkonomien, og den høye islandske renta ikke skyldes IMF.

5.2 Generaldebatt og Ministerrådets formannskapsprogram

Den svenske samarbeidsministeren Christina Husmark Pehrsson innledet generaldebatten med en redegjørelse for de viktigste resultatene og aktivitetene under det svenske formannskapet 2008. Nøkkelordene for formannskapet har vært konkurransekraft, klima, kreativitet og koordinering. Hun opplyste at det har blitt forhandlet fram et arbeidsprogram framfor toppmøtet i København 2009, liksom et nytt arktisk handlingsprogram for perioden 2009–2011 og en ny strategi for bærekraftig utvikling for årene 2009–2012. Et nytt miljøhandlingsprogram for årene 2009–2012 har også blitt vedtatt. Toppforskningsinitiativet har blitt lansert og et mer resultatorientert språksamarbeid har kommet i gang. Nye retningslinjer for samarbeidet med Baltikum og Nordvest-Russland for 2009–2013 er på plass, og den langsiktige finansieringen for det hviterussiske eksiluniversitetet i Vilnius har blitt sikret.

Den norske samarbeidsministeren Heidi Grande Røys tok i sitt innlegg opp den nordiske språkforståelsen, og minnet om punktet i Helsingfors-avtalen, om at undervisning og utdanning i passende utstrekning skal omfatte undervisning i de andre nordiske landenes språk, kultur og samfunnsforhold. Den nordiske språkdeklarasjonen slår fast at ett av målene i nordisk språkpolitikk er at alle nordboere skal kunne kommunisere med hverandre, først og fremst på et skandinavisk språk. Det nordiske samarbeidet framover skal, som før, foregå på de skandinaviske språkene norsk, dansk og svensk, og vi må nok gjøre mer for å sikre at så kan skje. Det er helt nødvendig i denne sammenheng at vi gjør en innsats i forhold til ungdommen vår i de nordiske landene. Det nordiske språkfellesskapet er viktig i sammenheng med kultur og tradisjon, men dette fellesskapet er også viktig for Norden som en enhetlig, konkurransekraftig næ-

ringsregion i en globalisert verden. Vi må arbeide aktivt og målrettet – og sammen – for å ta vare på vår nordiske fellesspråklige arv, sa hun.

Rolf Reikvam vektla i sitt innlegg det folkelige nordiske samarbeidet, bl.a. det som kommer til uttrykk gjennom foreningen Norden, men som kunne trues av at det blir kutt i bevilgningene til f.eks. kultur, til Nordplus-programmene og til Nordjobb. I kjølvannet av globaliseringsinitiativene har det skjedd mye bra. Det ligger bl.a. en erkjennelse av at vi sammen har viktige fortrinn. Vi kan gjennom et tettere samarbeid i Norden styrke og utnytte våre fortrinn og de styrker som ligger i det. Han ga ros til Ministerrådet når det gjelder toppforskningsprogrammet, spesielt satsingen på miljø og klima.

Bjørge Tørresdal mente at et nordisk samarbeid fokusert på globalisering og internasjonalisering, ikke må gå på bekostning av det praktiske, politiske, nære samarbeid de nordiske land imellom. Nordisk Råd må ikke glemme å være en pådriver for akkurat dette praktiske arbeidet, og nevnte som eksempel at noen grensekommuner i Nord-Trøndelag har et prosjekt på gang med sine søsterkommuner i Sverige om å produsere velferdstjenester, skole, politi og helse-tjenester i kommuner som har spredt bosetting. Og hun mente også at man kan oppnå mye med et samarbeid om rovdyrpolitikken, der konfliktnivået er høyt.

Den islandske statsministeren, Geir H. Haarde, presenterte Islands formannskapsprogram for ministerrådet for 2009. Programmet hadde fått overskriften Det nordiske kompass, og statsministeren påpekte at det er våre verdier og våre verdivalg som bestemmer hvilke veier vi velger å ta her i livet. De er en slags veiviser – et kompass. Til grunn for de målsettinger Island foreslår for det nordiske samarbeidet i 2009, ligger verdier som det lenge har hersket enighet om i nordisk samarbeid: initiativ, skaperkraft, mangfoldighet og felles ansvar. Et ambisjonsrikt nordisk program for toppforskning, Fra Norden til Verden, blir satt i gang i 2009. Der legges det vekt på tverrfaglig forskning og innovasjon og samarbeid mellom institusjoner og bedrifter for å fremme forskning, nyskaping, innovasjon og ekspansjon i næringslivet. I programmets første etappe ligger fokus på klima og miljø. Nordens særstilling på helse- og velferdsområdet er også en ressurs som kan brukes til pionervirksomhet og eksport. Island vil i sin formannskapsperiode forberede neste etappe i det nordiske toppforskningsprogrammet, der fokus nettopp vil ligge på helse- og velferdssaker.

I Islands formannskapsperiode vil miljø, energi og klimasaker stå i fokus i alt internasjonalt arbeid på vegne av Ministerrådet. Haarde påpekte også at større press på naturressursene i polarområdene og mer sjøfart i de nordlige farvann som følge av at det åpnes

nye skipsleier mellom Europa og Asia, skaper både muligheter og farer. Island legger stor vekt på at det straks blir iverksatt en kartlegging av sårbare områder i Nord-Atlanteren.

På det nordiske språkområdet skal Island prioritere de nordiske språkene og bidra til gjensidig forståelse ved å bruke språkene i skolesystemet og være ivrige formidlere av nordisk kultur. Derfor er det viktig å styrke den sosiale rikdommen og støtte opp om levende kultur og undervisning. Det er ikke minst viktig for oss islendinger, nå når det går i motbakke, sa Haarde.

I det påfølgende replikkordskiftet deltok fra norsk side Jan-Henrik Fredriksen og Rolf Reikvam.

5.3 Utenriksministrenes og forsvarsministrenes redegjørelse

Sveriges utenriksminister Carl Bildt presenterte utenriksministrenes redegjørelse og la vekt på globalisering, samarbeid innenfor sjø- og luftovervåking, reformen av regjeringssamarbeidet rundt Østersjøen og kampen mot menneskehandel. Disse tema har vært sentrale i det svenske formannskapet for Nordisk Ministerråd. I tillegg tok Bildt opp situasjonen i Kaukasus og den ustabile situasjonen i verdensøkonomien, og vektla den vanskelige situasjonen Island befinner seg i. Begge forhold som påvirker de nordiske landene. Han snakket også om planen for nordisk samarbeid i forbindelse med styrker i Afghanistan og andre steder de nordiske landene er representert i internasjonale styrker. Arktis har vært et viktig område å løfte opp på den internasjonale politiske agenda, og Bildt nevnte at fokus på miljø og naturressurser i området har vært viktig å sette søkelyset på i formannskapsperioden. Han avsluttet med å understreke at de nordiske landene støtter det finske kandidaturet til FNs sikkerhetsråd perioden 2013–2014.

Jonas Gahr Støre vektla betydningen av et godt etablert nordisk samarbeid, i sitt innlegg. Han framholdt viktigheten av at de nordiske landene løfter fokus på de viktige oppgavene som må håndteres i Arktis som følge av økt menneskelig aktivitet i regionene. Forholdet til Russland er også viktig, og han trakk fram behovet for å bruke Den nordlige dimensjon, Barents-samarbeidet, Det arktiske samarbeidet og østersjøsamrådet for å trekke Russland aktivt med i regionen.

I den etterfølgende debatt ble det stort fokus på Islands økonomiske situasjon og kapitalismens sterke og svake sider. Rolf Reikvam stilte spørsmål til Støre om han ser for seg et eget ministerråd for utenriksaker, noe Støre ikke ville kommentere før han har sett utredningen, som er under arbeid, om dette. Inge Lønning delte Støres oppfatning om stor utenrikspolitisk usikkerhet i tiden som kommer, men anså at de nordiske land med mer enn 50 års erfaring med

institusjonalisert samarbeid utgjør en betydelig styrke når nye utfordringer skal løses. Anne Margrethe Larsen påpekte at ministerrådet gjør for lite for ofrene for menneskehandel. Sigrun Eng trakk fram behovet for et mer omfattende regningsamarbeid i Nord-Atlanteren, og berømmet Vestnordisk Råd for å ha satt tema på dagsorden. Bendiks H. Arnesen påpekte at Barentsregionen sees som et energisentrum og at det er et ufravikelig krav at regionens innbyggere må dra nytte av den næringsutviklingen som finner sted og kommer til å finne sted i Barentsregionen.

Den danske forsvarsminister, Søren Gade, redegjorde for de nordiske forsvarsministrers arbeid under året. Han la vekt på det godt og velfungerende forsvarssamarbeide som er formalisert i to fora; NORDCAPS, (Nordic Coordinated Arrangement for Military Peace Support), som fokuserer på koordinering og felles utdanning og trening av soldater til fredsstøttende operasjoner. NORDAC (Nordic Armaments Cooperation), som dreier seg om forsvarsmaterielt samarbeid. Ut over samarbeidet i de to fora har det nordiske forum lenge vært rammen for mange substansielle politiske diskusjoner. Han la vekt på at samarbeidet innen forsvarspolitikken også er tuftet på et verdifelleskap.

Det danske formannskapet i forsvarssamarbeid har prioritert fire områder; videreutbygging av det nordiske initiativ for Vest-Balkan og Ukraina, kapasitetsoppbygging i Afrika, humanitær folkerett og visjon om på sikt å bidra til en fredsstøttende FN-operasjon, f.eks. i Afrika, med en felles nordisk enhet.

Inge Lønning, presidiets talsmann for forsvarssamarbeid, påpekte at utviklingen i Norden er positiv med tanke på tettere samarbeid innen forsvarssektoren. USA har trukket tilbake sitt nærvær fra Island, og Danmark og Norge har inngått en avtale med den islandske regjering om å overta noe av den funksjon som basen på Keflavik tidligere hadde. Det sees på muligheter for å samordne forsvarsutgiftene mellom de nordiske land, å løse utdanningsoppgavene når det gjelder militært personell i fellesskap og å avholde øvelser og dermed holde oppdatert vår forsvarskapasitet i fellesskap. Han la til at han tror det ligger betydelige muligheter når det gjelder å løse de patruljerings- og overvåkingsoppgavene som våre store havområder og grenseområder utgjør.

Sett fra Presidiets synsvinkel bekrefter utviklingen at det er en gjensidig tillitskapital i forholdet mellom de nordiske land som gjør at vi med større trygghet kan inngå i forpliktende gjensidig forpliktende samarbeid, også på det mest følsomme av alle områder, det som har med nasjonal suverenitet og forsvaret av nasjonal suverenitet å gjøre, avsluttet Lønning.

I debatten som fulgte ble det lagt vekt på at ikke alle forsvarspolitiske oppgaver kan løses militært og at det bør tas høyde for det i samarbeidet. Den kon-

servative gruppen vektla viktigheten av at Norden står samlet innenfor de forsvarspolitiske utfordringene vi ser i dag og som vil komme.

5.4 Norden i nærområdene

For å styrke det nordiske samarbeidet i nærområdene har Nordisk Ministerråd fremmet forslag om et arktisk samarbeidsprogram, nye retningslinjer for samarbeidet med de baltiske stater og et forslag om nordisk-baltisk mobilitetsprogram samt et forslag om retningslinjer for samarbeidet med Nord vest-Russland. Fra Nordisk Råds side ble det fremmet forslag om et kulturpartnerskap innen den nordlige dimensjon.

I sin presentasjon av ministerrådsforslaget om arktisk samarbeidsprogram for 2009–2011 la samarbeidsminister Per Berthelsen (Grønland) vekt på at forslaget skal være Nordisk Ministerråds plattform for samarbeid med landene i Arktisk råd, med EU om utviklingen av Det arktiske vindu i EUs nordlige dimensjon og Nordens arktiske naboer i vest. Målsettingen og prioriteringene for den kommende tre-års periode er i stor grad en forlengning og konsolidering av det nåværende nordiske program for Arktis. Det vil bli lagt vekt på utvikling og forbedring av livskvaliteten for befolkningen og de økologiske og økonomiske forutsetninger for fortsatt bosetting i det arktiske område. Det skal satses på økt kjennskap til og innsatser mot klimaendringer, miljøgifter og tungmetaller i Arktis, støtte til den arktiske befolknings sosiale og kulturelle utvikling samt bevaring av den arktiske natur, naturkvalitetene og det biologiske mangfold samt en bæredyktig utnyttelse av regionens ressurser. Forskning som er gjort i forbindelse med det Internasjonale polaråret 2007–2008 skal sikres for fremtiden.

Presidiets talsperson, Niels Sindal, anså at forslaget er et viktig skritt på veien til å lære å mer om Arktis, men på sikt bør budsjettet økes. Utfordringene i fremtiden er mange, ikke minst når klimaendringer fører til økt skipstrafikk i nord med passasjerer og last. I den etterfølgende debatt stilte Rolf Reikvam spørsmål om det arktiske samarbeid har en hensiktsmessig organisasjonsform. Bilyana Rajevaa (Europaparlamentet) viste til at parlamentet har vedtatt en resolusjon rettet til Kommisjonen og de arktiske stater om hvorledes Arktis bør styres. Viktige elementer er klimaendringer, økt skipstrafikk, politiske eller juridiske foranstaltninger som kan sikre miljøet. Samarbeidsminister Bertel Haarder (Danmark) redegjorde for Ministerrådets arktiske konferanse i Grønland i september.

Samarbeidsminister Jan Vapaavuori pekte på at forslaget til retningslinjer for Nordisk Ministerråds fremtidige samarbeid med Estland, Latvia og Litauen 2009–2013 bygger på og viderefører de erfaringer

som er trukket under gjennomføringen av retningslinjene for 2006 og 2008. Ministerrådet har ført en tett dialog med de baltiske land under utarbeidelsen av de nye retningslinjer som beskriver samarbeidets karakter, prioriteringer og samarbeidsformer. Det nordiske samarbeidet er et komplement til det bilaterale samarbeidet i regionen. Det legges stor vekt på samordning og samvirke med andre regionale organisasjoner, spesielt med Østersjørådet. Samarbeidet skjer mellom likeverdige parter med felles prioriteringer og delt ansvar for finansiering av aktiviteter og prosjekt.

Ministerrådsforslaget om et nordisk-baltisk mobilitetsprogram innen offentlig administrasjon, næring og kultur 2009–2013 skal bidra til økt konkurransekraft og kunnskaps- og nettverksbygging i Østersjøregionen. Programmet inneholder ulike studiebesøk, praksisplasser og arbeidsplassutdannelse. Deltakelse i programmet skjer på like vilkår mellom landene. Presidiets talspersoner omtalte forslagene i positive ordelag.

Samarbeidsminister Heidi Grande Røys innledet med å vise til at i samarbeidet med nærområdene står samarbeidet med Russland i en særstilling. Det er i Nord vest-Russland at Norden møter russiske partnere i praktisk og konkret samarbeid. Forslaget om retningslinjer for Ministerrådets fremtidige samarbeid med Nord vest-Russland har som mål å fremme utvikling, skape grunnlag for et forsterket naboskap som kan medvirke til sikkerhet og stabilitet. Fokuset er på en demokratisk samfunnsutvikling, åpne pluralistiske relasjoner over grensene og å fremme økonomisk samarbeid og handel. Et viktig område er styrking av demokratiutvikling og det sivile samfunn.

Sinikka Bohlin (Presidiets talsperson) anså at det foreliggende program passer vel inn i den nordlige dimensjon hvor Russland nå deltar som likeverdig partner. Hun minnet om behovet for en nær samordning mellom den nordlige dimensjon og EUs kommende østersjøstrategi.

Kulturutvalgets talsperson viste til at Kulturutvalget går inn for at det opprettes et Kulturpartnerskap innen den nordlige dimensjon.

5.5 Et bærekraftig Norden

5.5.1 Miljøhandlingsplan 2009–2012

Miljø- og naturressursutvalget la på sesjonen fram sin innstilling til ministerrådets forslag om et miljøhandlingsprogram for perioden 2009–2012. Ministerrådets forslag løfter fram de politiske utfordringene og skisserer oppgaver for ministerrådets arbeidsgrupper på feltet. Programmet vektlegger klima og luft, hav og kystsoner, biologisk mangfold og økosystemer samt holdbar produksjon og forbruk. Miljø- og naturressursutvalget understreket i sin innstilling særlig behovet for at programmet må inkludere

re relevante parter i de baltiske land og Nordvest-Russland, og se på mulighetene for å etablere kontakter mot Hviterussland, med tanke på forurensninger fra Østersjøens tilførselsområder. Den svenske miljøvernminister nevnte i sitt innlegg flere eksempler på nordiske initiativ internasjonalt: Arbeidet innen IMO for å begrense svoveldioksidutslipp og svovelforurensninger i sjøtransport, og arbeidet med en global avtale for å minske og eventuelt forby bruk av tungmetaller. Ministerrådets miljøhandlingsplan ble vedtatt av plenarforsamlingen (Rek. nr. 13/2008).

5.5.2 Strategi for bærekraftig utvikling 2009–2012

På bakgrunn for ministerrådets forslag behandlet Nordisk Råd ministerrådets forslag om en strategi for bærekraftig utvikling 2009–2012. Forslaget er en videreføring av den strategien som utløp i 2008, og skal fungere som en overordnet tverrsektoriell ramme for arbeidet med bærekraftig utvikling i ministerrådet. Den norske samarbeidsministeren Heidi Grande Røys presenterte forslaget og sa at den reviderte strategien fokuserte på de områder der Norden har felles interesser og utfordringer, spesielt gode forutsetninger for å medvirke til bærekraftig utvikling, og der det nordiske samarbeidet skaper en særlig merverdi. Videre vil den reviderte strategien medvirke til å styrke og påvirke relevante internasjonale prosesser som i EU, OECD og i FN. Strategien støtter opp under statsministrenes globaliseringsinitiativ, og hun påpekte at det er viktig at landa også bakker opp om dette nasjonalt, slik at det blir skapt synergi mellom den nasjonale og den nordiske gjennomføringen. I sin innstilling påpekte Miljø- og naturressursutvalget at transportsektoren er et så viktig område for omstilling til bærekraftig utvikling at den ikke kan utelates fra strategien, og oppfordret ministerrådet til snarest å ta initiativ til et offisielt nordisk regjeringssamarbeid om utviklingen i transportsektoren. Ministerrådets strategi for bærekraftig utvikling ble vedtatt av plenarforsamlingen (Rek. nr. 14/2008).

5.5.3 Handlingsplan for samarbeid om fiskeri, jordbruk, skogbruk og næringsmidler 2009–2012

Miljø- og naturressursutvalget la i sin behandling av dette ministerrådsforslaget vekt på satsinger for å få fram og bruke gode råvarer, produsere sikker mat og at det biologiske mangfoldet bevares. Utvalget understreket også at næringene må innstille seg på endrede forutsetninger pga. klimaforandringer og at primærnæringene prioriterer å produsere så miljøvennlig som mulig. I debatten ble det også påpekt at det er av betydning å videreutvikle samarbeidet med de baltiske landene, og kanskje spesielt Nordvest-

Russland innen relevante sektorer. Handlingsplanen ble vedtatt av plenarforsamlingen (Rek. nr. 15/2008)

5.5.4 Medlemsforslag om anvendelse av GMO og Norden som en GMO-fri sone

Med bakgrunn i to forslag, fra henholdsvis Midtengruppen og Den venstresosialistiske grønne gruppen, hadde Medborgerutvalget forberedt innstillinger til sesjonen om bruk av genmodifiserte organismer. Utvalget konstaterte at det finnes en utbredt mistro i befolkningen i Norden, og man oppfordret ministerrådet til å redegjøre for de tiltak som gjøres for å få fram en felles nordiske politikk for bruk av GMO, og å utrede mulighetene for en skjerping av rådende normer og regler. Man ba også ministerrådet gjennomføre en konferanse med tema sikker og etisk forbruk (Rek. nr. 16/2008), og de nordiske lands regjeringer ble oppfordret å arbeide for at GMO-frie soner kan innføres i landene (Rek. nr. 34/2008).

5.5.5 Medlemsforslag om en nordisk handlingsplan for en klimavennlig transportpolitikk

Forslaget var fremmet av den venstresosialistiske grønne gruppen, og Inge Ryan var Næringsutvalgets talsmann i saken. Han konstaterte at Norden har høye utslipp av klimagasser. Utslippene øker spesielt mye fra biler, fly og skip, som brenner av fossile drivstoff. Og utslippene øker i takt med trafikkveksten. Derfor er det tid for et sterkere nordisk samarbeid om en klimavennlig transportpolitikk, og han viste til innstillingen der det står at en slik plan bør være på plass i forkant av FN's klimatoppmøte i København. Slik kan Norden vise vei i klimapolitikken på det krevende transportområdet. Han understreket viktigheten av å gjennomføre felles forsknings- og utviklingsprosjekter for klimavennlig transport.

For det andre må man få fart på det nordiske toget – samarbeide om å bygge ut en moderne jernbane og et attraktivt kollektivtilbud, også mellom de nordiske land. Og den tredje utfordringen han tok opp, var et nordisk samarbeid om miljøteknologi og fornybare drivstoff i veitrafikken og i skipstrafikken. Næringsutvalgets og Miljø- og naturressursutvalgets innstilling ble vedtatt av plenarforsamlingen (Rek. nr. 17/2008)

5.6 Globalisering

Den islandske samarbeidsminister Bjørgvin G. Sigurdsson presenterte Nordisk Ministerråds arbeid på globaliseringsfeltet (Dokument 15). Gjennom globaliseringsarbeidet vil Nordisk Ministerråd tilpasse det nordiske samarbeidet til det 21. århundrets krav. Klima- og miljøområdet er et viktig satsingsfelt, særlig frem mot klimakonferansen i København i desember 2009. Det er viktig å se hvilke muligheter globalisering gir. Gjennom satsing på et innovativt Nor-

den, profilering av Norden i verden og toppforskning på emner som klima, energi og miljø, vil Norden møte globaliseringen.

Nordisk Råds talsmann i globaliseringsdebatten var Erkki Tuomioja, Rådets president fra Finland. Han pekte på at i statusdokumentet utarbeidet av ministerrådet (Dokument 15) kan man slå fast at alle tiltakene, kanskje med unntak av selve globaliseringsforumet, ville funnet sted selv om man ikke hadde "globaliseringsmerkelappen" på dem. Tuomioja etterlyste også bedre parlamentarisk og folkelig deltakelse på det neste globaliseringsforumet.

Rolf Reikvam (SV) var talsmann for Den venstresosialistiske grønne gruppen og mente at "globalisering" ble brukt i mange sammenhenger, på likt og ulikt. Innen den nordiske satsingen trakk han frem toppforskningsprogrammet som særlig viktig for å styrke nordisk forskning internasjonalt.

Den svenske kulturminister Lena Adelsohn-Liljeroth presenterte arbeidet omkring temaet "sameksistens og kulturell kompleksitet" (Dokument 12).

En arbeidsgruppe, med det norske medlemmet Shanti Brahmachari, leverte en rapport med flere forslag til tiltak. Kulturministeren nevnte blant annet at det nordiske samarbeidet skal erkjenne og støtte opp om mangfoldet, at det er en naturlig del av våre institusjoner og organisasjoner, og at de nordiske kulturprogrammene i høyere grad bør ta inn over seg den økte internasjonaliseringen.

Presidietts talsmann Inge Lønning (H) sa at presidiet er "særdeles tilfreds" med det arbeidet som er gjort, men tilføyde at de underliggende utfordringene fremdeles ikke er besvart. Politikere må legge til rette for at mennesker med mer enn en kulturell identitet kan leve ut disse og på en positiv måte berike det samfunn de lever i.

5.7 Velferden i Norden

Under dagsordens punkt om velferd i Norden ble følgende forslag behandlet; Ministerrådsforslag om ny infrastruktur under MR-sosial (B 261/velferd), utvalgforslag om hvordan krenkede barn blir syke voksne (A 1454/velferd), medlemsforslag om forbud mot transfetter (A 1411/medborger/velferd), utvalgforslag om asylbarn (A 1452/medborger), medlemsforslag om menneskehandel for tvangsarbeid (A 1445/medborger), medlemsforslag om kultur- og helse (A 1390/kultur/velferd), og medlemsforslag om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse av kvinner (A 1433/velferd).

Den svenske samarbeidsminister Christina Husmark Pehrsson redegjorde for reformarbeidet på helse og sosialområdet, herunder om den nye institusjonen "Nordisk velferdscenter", som er en sammenslåing av Nordisk samarbeidsorgan for handikapspørsmål, Nordisk utdanningsprogram for sosial ser-

vice, Nordisk utdanningscenter for døvblindpersonell samt Nordisk senter for alkohol og drogforskning. Hensikten med reformen er å forbedre institusjonenes forankring i nasjonale forskningsmiljøer og oppnå bedre samarbeidsresultater. Nordisk velferdscenter vil som hovedkontor være lokalisert i Stockholm, og være i drift fra januar 2009. Nordisk Råds velferdsutvalg har i likhet med de berørte institusjonene, vært aktivt med i dialogen om utformingen av medlemsforslaget. Velferdsutvalgets talskvinne, Siv Friðleifsdóttir, ga på vegne av utvalget sin støtte til reformen, og imøteser en evaluering av sammenslåingen etter en tids funksjon.

Tuula Peltonen var velferdsutvalgets talskvinne for medlemsforslaget om forbud mot transfetter. Velferdsutvalgets og medborgerutvalgets majoritet støttet forslaget som går ut på konkrete tiltak for å minske transfetter i næringsmidler, og på den måten bidra til å fremme folkehelsen. Utvalget viste til Danmark som foregangsland i denne forbindelse, der man har en grense på to gram industrielt produsert transfettsyre i 100 gram fett. Medborgerutvalgets talsmann, Henrik Dam Kristensen, støttet forslaget og viste til Europaparlamentets interesse og behandling av tilsvarende sak ut fra et folkehelsepolitisk perspektiv.

Anne Margrethe Larsen var medborgerutvalgets talskvinne på forslaget om asylbarn, som tar til orde for å styrke det nordiske samarbeidet omkring asyl- og innvandringspolitikken. Forslaget inneholder 14 punkter som skal sikre mindreårige asylsøkere en bedre og sikrere hverdag. Bjørg Tørresdal tok del i debatten med støtte til forslaget.

Risto Autio var kultur- og utdanningsutvalgets talsmann på forslaget om kultur- og helse. Sammen med velferdsutvalget foreslår kultur- og utdanningsutvalget at Nordisk Ministerråd inkluderer kultur i sin tverrsektorielle helse- og omsorgsatsing. I forslaget ligger et ønske om at Nordisk Ministerråd utarbeider et prosjekt, som igjen kan føre til en strategi for kultur som helsefremmende tiltak, bl.a. gjennom å samle inn forskning og erfaringsbasert informasjon. Siv Friðleifsdóttir sa, på vegne av velferdsutvalget, at det kreves nye tiltak for å møte fremtidens utfordringer innen folkehelse, livskvalitet og velferd, og at vi med dette forslaget har en gylden anledning til å få frem noen av tankene og ideene innen velferden som vil gjøre hverdagen til mange nordboere betydelig bedre. Inger Enger deltok i debatten og støttet forslaget.

Jessica Polfjärd var velferdsutvalgets talskvinne under behandling av utvalgforslag om hvordan krenkede barn blir syke voksne. Polfjärd viste til forslaget, hvor det ønskes mer forskning både nasjonalt og nordisk, omkring barn og unges helseproblemer. Basert på informasjon fra sakkyndige og møter med ulike institusjoner i Norden, blant annet på Grønland,

ønsker medlemmene at det også opprettes en nordisk koordinator for barn og unge i Norden, og de selvstyrte områdene. Samarbeidsminister Jan Vapaavuori viste til at barn og unges velferd er et høyt prioritert område for de nordiske sosial- og helseministrene. Vapaavuori viste til flere nordiske konferanser bl.a. med fokus på barn og rus, og andre tiltak gjennom Nordisk barne- og ungdomskomiteé (NORDBUK). Barneperspektivet og forebyggende tiltak står også sentralt for Nordisk høyskole for folkehelsevitenskap (NHV), og ministeren understreket at forebyggende arbeid for utsatte barn og unge vil stå høyt på dagsorden for de nordiske ministrene også i tiden som kommer.

5.8 Norden som kunnskapsregion

Under dagsordenspunktet om Norden som kunnskapsregion ble følgende forslag behandlet:

Ministerrådsforslag om samarbeidsprogram for arbeidsmarkedsspørsmål 2009–2012 (B 250/næring), ministerrådsforslag om regionalpolitisk samarbeidsprogram (B260/næring), redegjørelse om Norden – en ledende dynamisk kunnskaps- og kompetanseregion. Utdanningsministrenes strategi for utdannings- og forskningsområdet 2008–2010 (Dokument 14), redegjørelse om samarbeidet med frivillighetssektoren (Dokument 8), utvalgsforslag om styrking av nordisk lovsamarbeid (A 1453/medborger), medlemsforslag om Nordisk kraftsamling omkring grenseoverskridende utrygghet (A 1422/medborger), og medlemsforslag om fellesnordisk forskning om frafall og restgrupper i de nordiske lands utdanningssystemer (A 1436/kultur).

Sosial- og helseminister Liisa Hyssälä presenterer ministerrådsforslaget om program for arbeidslivsområdet 2009–2012. Programmet baserer seg på visse langtidstrender: globalisering, demografisk utvikling og klimaforandringer. Ministerrådet har fokusert på tre områder; sysselsetting og arbeidsmarkedsområdet, arbeidsmiljøområdet og arbeidsrettsområdet. Næringsutvalgets talsmann Billy Gustavsson, viste til at utvalget støtter det nye programmet, men mener det bærer preg av å være en overordnet visjon. Utvalget forventer seg konkrete tiltak i de årlige virksomhetsplanene, og at utvalget blir orientert om disse. Utvalget er fornøyd med at grensehinderproblematikken er et av programmets fokusområder.

Hans Wallmark var Medborgerutvalgets talsmann for medlemsforslaget om å styrke det nordiske lovsamarbeidet. Wallmark mente at det systematisk må opplyses og informeres om relevant lovgivning når nye forslag planlegges i de nordiske land. På den måten kan man unngå at det oppstår nye grensehinder. Wallmark refererte ambassadør Ole Norrback som er leder i Grensehinderforum, som har uttalt at det behøves en bedre samordning av den politiske re-

torikken, den politiske viljen og den politiske handling om vi virkelig mener noe med at grensehindringene skal avskaffes.

Næringsutvalgets talsmann Bjarne Kallis kommenterte Ministerrådets regionalpolitiske samarbeidsprogram. Næringsutvalget synes programmet virker ambisiøst og fremtidsrettet, men er lite konkret. Utvalget savner blant annet den sosiale dimensjonen, og Kallis trakk frem den økte innvandringen både fra de nye EU-medlemslandene og fra andre land. Disse menneskene faller ofte utenfor det nordiske samarbeidets fokus, men her finnes det ifølge Kallis potensiell kvalifisert arbeidskraft.

Undervisnings-, forsknings- og kulturminister Þorgerður Karin Gunnarsdóttir, redegjorde for det nordiske utdannings- og forskningssamarbeidet, herunder fire av de fjorten globaliseringsprosjektene som ligger innunder fagministrene. Toppforskningsprosjektet og det positive samarbeidet med Nordforsk og NiCe ble trukket frem, sammen med globaliseringsprosjektet "En god opplæring for unge og voksne". Gunnarsdóttir viste til at det første komparative studiet om de nordiske lærerutdanningene var igangsatt og at dette vil bli fulgt opp av ministrene. Det ble opplyst at Nordisk nettverk for voksnes læring får ny organisering for 2009, og har som mål å arbeide med mål og resultatorientert for å nå nye målgrupper. Utviklingen av nye internasjonalt konkurransedyktige masterprogrammer har vært en suksess og følges opp av ny utlysning til ytterligere programmer. Ministeren viste til at Nordplus rammeprogram for 2008–2011 lanseres i november samme år og at det totale programbudsjettet økes med den baltiske deltakelse og innbetaling til ca. 65 mill. danske kroner.

Britt Hildeng tok replikk og mente at ministerrådets strategi både er oversiktlig og har mange gode ambisjoner. Hildeng var fornøyd med at utvalgets tidligere innspill var godt ivaretatt i strategien. Hildeng la til at utvalgets synspunkter på at en åpning av nasjonale forskningsprogrammer for det nordiske, vil være et betydelig løft for det nordiske forsknings-samarbeidet. Mogens Jensen la til at utvalget imøte- ser en klar handlingsplan fra undervisningsministrene, med oppfølging av den vedtatte nordiske språkdeklarasjonen.

Samarbeidsminister Heidi Grande Røys redegjorde for Ministerrådets strategi for den frivillige sektor. Grande Røys la vekt på at de frivillige organisasjonene er viktige lobbyister og initiativtakere, og at det sivile samfunnet, deriblant de frivillige organisasjonene, er et bærende element i Ministerrådets nabopolitikk og i NGO-programmet. Grande Røys la til at Ministerrådet gjennom sin satsing, håper at den frivillige sektoren også blir en viktig komponent i gjennomføringen av globaliseringsinitiativet.

Bente Dahl, kultur- og utdanningsutvalgets talskvinne, mener hensikten med strategien for Ministerrådets samarbeid med den frivillige sektor er god, men at den savner større ambisjoner. Dahl har merket seg at det finnes mange gode samarbeidsprosjekter mellom våre naboland i øst og Norge, og noen med Finland, og etterlyser hvorfor resten av Norden er så dårlig representert. Dahl ønsker også at midlene i sammenheng med globaliseringsinnsatsene, bør gi en nordisk merverdi som vil merkes i den nordiske befolkningen.

Mogens Jensen var kultur- og utdanningsutvalgets talsmann for medlemsforslaget om fellesnordisk forskning på frafall og restgrupper i de nordiske lands utdanningssystemer. Jensen viste til en bekymringsfull utvikling og mener det er viktig at det avsettes midler til felles nordisk forskning på ovennevnte problem. Jensen mener man bør gå i dybden, og spesielt se på minoriteters og tospråklige elevers situasjon i grunnskolen og på ungdomskoletrinnet. Videre bør det fokuseres på menns og lesesvake gruppers muligheter og barrierer for å avslutte yrkesfaglig grunnutdanning.

5.9 Planer og budsjett for det nordiske samarbeidet 2009

Nordisk Ministerråds budsjett for 2009 er på omlag 913 MDKK. Midlene brukes til det samarbeidet som landene på ulike områder er blitt enige om. Ministerrådet beslutter om den totale budsjettrammen, mens Nordisk Råd, ifølge Helsingforsavtalen, kan påvirke innholdet i budsjettet. Med bakgrunn i statsministrenes beslutning fra 2007 om å avsette opp mot 60 MDKK til ulike globaliseringsinitiativ, ble diskusjonen om endringer innenfor den vedtatte rammen for det nordiske budsjettet, ekstra vanskelig. Leder av Budsjettgruppen og Presidiets talsperson, Berit Brørby, uttalte da også i debatten at det er et motvillig budsjettkompromiss som nå skal vedtas – et motvillig kompromiss for begge sider, både for parlamentarikere og for ministerrådet.

Hun hevdet videre at det er et stort forbedringspotensial i ministerrådet når det gjelder å la parlamentarikerne ha reell innflytelse på budsjettets innhold. Ikke minst må ministerrådet se på parlamentarikerne som viktige medspillere, ikke som motspillere. Hun argumenterte for en kraftig fornying av budsjettprosessen mellom Rådets parlamentarikere og regjeringens medlemmer. Parlamentarikerne har ett viktig våpen som så langt ikke er tatt i bruk, nemlig Helsingforsavtalens § 64, som rett og slett betyr at parlamentarikerne kan bestemme innholdet i budsjettet. Hvis det ikke er store motforestillinger eller "synnerlige skäl", som det heter i paragrafen, vil altså vårt budsjettforslag bli vedtatt, eventuelt mot regjeringens protester, uttalte hun. Brørby mente også at det

var tvingende nødvendig at fagministrene må drøfte med sine fagutvalg i Rådet hvilke prioriteringer som er viktige – skape eierskap og selv forsvare og forklare sine budsjettområder, slik de må gjøre i sine hjemlige parlament.

I en protokolltilførsel fra den konservative partigruppen, som fikk tilslutning fra Fremskrittspartiets medlemmer i Nordisk Råd, ble det foreslått besparelser i ministerrådets budsjett på vel 18 MDKK.

Nordisk Råds eget budsjett er på om lag 30 MDKK, og brukes til å finansiere rådsorganisasjonens virksomhet. I budsjettet inngår også overføringer til partistøtte, Ungdommens Nordiske Råd og journaliststipendier. De nordiske land bidrar til finansieringen av samarbeidet etter en fordelingsnøkkel som gjør bidragene proporsjonalt med hvert lands bruttonasjonalinntekt. Norges andel for 2009 er 27,4 pst. Norges bidrag til Nordisk Ministerråds budsjett bevilges over Utenriksdepartementets budsjett etter samme fordelingsnøkkel, mens bidraget til den parlamentariske delen av samarbeidet kommer fra Stortingets budsjett.

5.10 Endring av Nordisk Råds arbeidsordning

Det norske Fremskrittspartiets medlemmer i Nordisk Råd fremmet et forslag om endringer i Rådets arbeidsordning hva gjelder reglene for å danne en nordisk partigruppe. I forslaget opplyses at det politiske landskapet i de nordiske landene har endret seg siden de nordiske partigruppene ble etablert i 1985. Nye partier har vokset frem og har ikke funnet en plass i den eksisterende strukturen. Forslaget gikk ut på å endre reglene slik at en nordisk partigruppe kan dannes om den består av minst fire medlemmer og representerer minst to land.

Presidiet fremførte ved sin behandling av forslaget at partigruppene i Nordisk Råd skal være nordiske i sin karakter. Presidiet noterte imidlertid at det politiske landskapet er blitt forandret og at nye partier er etablert. Da de utgjør en betydelig del av det parlamentariske underlaget og står utenfor det eksisterende partipolitiske samarbeidet i Nordisk Råd, støtter Presidiet den foreslåtte endring at en nordisk partigruppe skal bestå av minst fire, i stedet for nåværende fem, medlemmer som representerer to, i stedet for nåværende tre, land. Dette forslaget ble vedtatt av plenarforsamlingen.

5.11 Nordisk Råds priser

Nordisk Råds litteraturpris ble opprettet i 1961, men først utdelt i 1962.

Den danske forfatter Naja Marie Aidt mottok Nordisk Råds Litteraturpris 2008 for novellesamlingen "Bavian".

Norske nominerte var Merethe Lindstrøm for novellesamlingen "Gjestene", og Carl Frode Tiller for romanen "Innsirkling".

Norske medlemmer i bedømmelseskomiteen er forfatter Trude Marstein og professor Erik Bjerck Hagen.

Nordisk Råds musikkpris ble første gang utdelt i 1965, og deretter annet hvert år. I 1990 ble det besluttet at den skulle deles ut hvert år, hvert annet år for det skapende musikkområdet, til et verk eller en komponist, og annet hvert år til en utøver på musikkområdet.

I 2008 er det musikkverkenes tur, og temaet for årets nominerte er musikal og musikkdrama.

Nordisk Råds musikkpris for 2008 gikk til komponisten Peter Bruun for verket "Miki Alone" (opera/musikkteater). Norske nominerte var "An-Magritt", 1986/2004, musikal. Musikk: Henning Sommerro. Manus og sangtekster: Edvard N. Rønning, fritt etter Johan Falkbergets roman "Nattens brød". Og "Martin L", 2008, musikal. Musikk: Gisle Kverndokk. Libretto: Øystein Wiik.

Norsk medlem i bedømmelseskomiteen var Håvard Gravdal, Norges korforbund.

Nordisk Råds natur- og miljøpris ble opprettet i 1993.

Selskapet Marorka på Island mottok Nordisk Råds natur- og miljøpris for 2008. Temaet for årets pris var "Mindre energiforbruk med bedre verktøy" og skulle gå til et nordisk produkt, en oppfinnelse eller en tilbyder, som har bidratt til å redusere folks energiforbruk.

Det var ingen norske nominerte.

Norske medlemmer i bedømmelseskomiteen var generalsekretær i Naturvernforbundet Tore Killingland, stortingsrepresentant Heidi Sørensen, varamedlemmer er Alvhild Hedsten, Lavutslippsutvalget, og stortingsrepresentant Tore Nordtun.

Nordisk Råd har etablert en egen nordisk filmpris som skal tildeles manusforfattere, regissører og produsenter. Nordisk Råds filmpris ble utdelt i forbindelse med Nordisk Råds 50-års jubileumssesjon i Helsingfors i 2002.

Nordisk Råds Filmpris 2008 gikk til den svenske filminstruktøren Roy Andersson og produsent Pernilla Strandström for filmen "Du levande".

Norske nominerte film var "Mannen som elsket Yngve", med instruktør Stian Kristiansen, manuskriptforfatter Tore Renberg (basert på hans egen roman) og produsent Yngve Sæther (Motlys AS).

Norske medlemmer i bedømmelseskomiteen er filmkritiker Le LD Nguyen, og varamedlem er filmkritiker Øyvør Dalan Vik.

De nordiske prisene er på 350 000 danske kroner hver, og ble sammen med kunstdiplomer overrakt i

Helsingfors, i forbindelse med Nordisk Råds 60. sesjon tirsdag den 28. oktober 2008.

6. PRESIDET, UTVALGENE OG KONTROLLKOMITEEN

6.1 Presidiet

Presidiet består av 13 medlemmer fordelt mellom de fire nordiske partigrupper i Nordisk Råd, samtidig som alle land er representert. Presidiet behandler de overgripende politiske saker, den generelle retning og utvikling av Rådets virksomhet samt har ansvaret for at Rådets virksomhet er i takt med virksomheten i de nasjonale parlament. Presidiet er ansvarlig for kontakten med andre internasjonale organisasjoner. Presidiet behandler saker som berører utenriks- og sikkerhetspolitikk. Presidiet behandler budsjettet for Nordisk Ministerråd.

Norge var representert i Presidiet i 2008 og 2009 ved Berit Brørby, Dagfinn Høybråten, Inge Lønning og Rolf Reikvam. President for 2008 var Erkki Tuomioja, Finland, med Christina Gestrin som visepresident. Ved Nordisk Råds sesjon i oktober 2008 i Helsingfors ble Sinikka Bohlin (sosialdemokratisk gruppe), Sverige, valgt som president for 2009 med Kent Olsson (konservative gruppe) som visepresident.

I annet halvår 2008 har Presidiet holdt tre møter. Ved møtet 24. september 2008 i Reykjavik og senere møter drøftet presidiet forslag fra Nordisk Ministerråd om retningslinjer for ministerrådets samarbeid med Estland, Latvia og Litauen 2009–2013, ministerrådsforslag om Nordisk-Baltisk mobilitetsprogram 2009–2013 samt ministerrådsforslag om retningslinjer for det fremtidige samarbeid med Nordvest-Russland 2009–2013. Presidiet har også uttalt seg over et ministerrådsforslag om et nytt arktisk samarbeidsprogram 2009–2011. Presidiet har på grunnlag av forslag fra den konservative gruppe foreslått at de nordiske lands regjeringer skal arbeide for et fordypet forsvars- og sikkerhetspolitisk samarbeid i Norden.

I forbindelse med sesjonen i Helsingfors i oktober hadde Presidiet møte med de nordiske statsministre. Hovedsakene var globaliseringsarbeidet, EUs kommende Østersjøstrategi, nedleggningen av Nordisk utviklingsfond og den videre forvaltning av fondets kapital og FNs miljøtoppmøte i København i desember 2009. Presidiet hadde også et møte med de nordiske utenriksministre hvor temaene var samarbeidet med Russland, kontaktene med Hviterussland, forsvars- og sikkerhetspolitisk samarbeid i Norden samt den Nordlige dimensjon og EUs Østersjøstrategi. Presidiet hadde et møte med presidiet for Vestnordisk råd hvor Vestnordisk råds anmodninger til Nordisk Råd ble drøftet. Presidiet hadde dessuten et møte med Presidiet for Baltisk forsamling hvor bl.a. den felles arbeidsplan for 2009 ble diskutert.

I tilknytning til sesjon hadde Presidiet et møte med representanter for Statsdumaen og Føderasjonsrådet. På spørsmål fra Presidiet ble det opplyst at den tidligere varslede rundebordskonferanse i Russland med deltakelse fra de to kamrer og Nordisk Råd vil bli holdt i 2009. Presidiet hadde også et møte med representanter for Parliamentary Association of North West Russia hvor oppfølgingen av studiereisen til Arkhangelsk og Murmansk ble drøftet samt den planlagte konferanse for unge politikere i Murmansk.

Ved møtet 9. desember 2008 i København redegjorde Thorvald Stoltenberg for sin rapport "Nordisk samarbeid om utenriks- og sikkerhetspolitikk". Rapporten var gjort på oppdrag fra de nordiske utenriksministre. Presidiet hadde dessuten møte med Islands medlem i Nordisk samarbeidskomité og den svenske samarbeidsminister om nordisk innovasjonspris, arbeidet med effektivisering av Nordisk Ministerråds budsjettarbeid samt om involvering av Nordisk Råd i planleggingen av Globaliseringsforumet. Presidiet gjorde et innspill til EU over EUs utkast til en Østerstrategi.

I første halvår 2009 har Presidiet holdt tre møter. I forbindelse med Rådets møter i Reykjavik 27.–28. januar 2009 ble det holdt et fellesmøte hvor det ble redegjort for den politiske situasjon i Island etter at den islandske regjering hadde gått av den 26. januar 2009. På tjenestemannsnivå ble det gitt en orientering om det islandske formannskapsprogram for Nordisk Ministerråd for 2009. På presidiet møtet ble den politiske situasjon i Island ytterligere utdypet ved leder for Nordisk samarbeidskomité Snjólaug Ólafsdóttir og generalsekretær for Nordisk Ministerråds sekretariat Halldór Ásgrímsson. Fra islandsk side ble det opplyst at sektorministrene vil bli oppfordret til å diskutere sine deler av Nordisk Ministerråds budsjett med Rådets fagutvalg.

Presidiet hadde også møte med Foreningene Nordens Forbund hvor det ble uttrykt bekymring for den nordiske språkkonvensjon, ikke minst vilkårligheten hvorvidt man kan avlegge eksamen på sitt morsmål i annet nordisk land. Dessuten ble drøftet element i ministerrådets budsjett for 2009 som biblioteksuken, finansiering av informasjonskontor, globalisering. Likeledes ble tatt opp FN's klimatoppmøte i København i 2009 og formene for møtet mellom Presidiet og Forbundet.

Fra presidenten og visepresidentens side ble det presentert et "Svensk presidentskaps program for 2009". Dette kompletterer Rådets arbeidsprogram for 2009. Det er første gang et slikt presidentskapsprogram blir lansert.

Det andre Globaliseringsforum som arrangeres i regi av de nordiske statsministre, ble holdt 25.–26. februar 2009 i Island. Hovedtemaet var "Finanskrise – stopp eller startskudd for progressiv klimapoli-

tikk". Fra Presidiet deltok Sinikka Bohlin, Erkki Tuomioja, Marion Pedersen, Rolf Reikvam og Kjartan Olofsson.

En delegasjon fra Presidiet hadde møte med de nordiske samarbeidsministre 6. mars 2009 i København hvor bl.a. Ministerrådets budsjett for 2010 og problemstillinger knyttet til Ministerrådets satsing på hvorledes de nordiske land skal møte globaliseringen, ble drøftet.

Ved Presidiet møte 17. april 2009 i København ble det drøftet hvorledes Thorvald Stoltenbergs rapport om "Nordisk samarbeid om utenriks- og sikkerhetspolitikk" burde følges opp på parlamentarisk nivå. Konklusjonen ble at temaene tas opp på Nordisk Råds sesjon i oktober 2009, og at Inge Lønning som er Presidiet rapportør om samfunnssikkerhet, også skulle forberede et forslag om hvorledes denne sak skulle håndteres i Rådet. Presidiet drøftet dessuten om Rådet skulle gjøre en tilsvarende rapport for Rådets virksomhet som Stellan Ottosson hadde gjort i sin rapport om effekten av den reform av Nordisk Ministerråds organisasjon som ble gjennomført i 2005. Presidiet drøftet og godkjente et forslag til Nordisk Ministerråd om å opprette et nordisk kontor i Minsk, Hviterussland.

Ved Presidiet møte 25. juni 2009 i Haparanda fortsatte presidiet sin diskusjon om oppfølgingen av Stoltenberg-rapporten. Utenriksministrene vil bli bedt om å gi en spesifikk redegjørelse på Rådets møte i oktober 2009 om sin oppfølging av rapporten. Inge Lønning fortsetter sitt arbeid til september-møtet. Presidiet fortsatte dessuten diskusjonen om en mulig vurdering av Rådets virksomhet. Utkast til mandat for et slikt arbeid skal foreligge til neste møte i september. Presidiet fortsatte sin diskusjon på grunnlag av et medlemsforslag om nordisk granskning av EUs grønn- og hvitbøker, om utarbeidelse av en EU-strategi for Rådet. Saken kommer opp på Rådets møte i oktober 2009.

På Presidiet møte og i etterfølgende fellesmøte, redegjorde leder for Grensehinderforumet, ambassadør Ole Norrback, om status for arbeidet med å avskaffe grensehindre i Norden. Det rettes nå spesiell fokus mot byggbransjen, implementeringen av EU-direktiv, kompetansekrav innen utdannelse og nordisk samordning av lovgivning.

På møtet redegjorde Sinikka Bohlin for sin deltakelse på møtet til de nordiske statsministre 14. juni 2009 i Island. Særskilt ble drøftet hvorledes "Toppmøtet" (den sekvens på Rådets sesjon hvor statsministre og opposisjonsledere deltar) kan bli mer levende og interessant.

Presidentene for Nordisk Råd og Baltisk forsamling deltok på deler av møtet mellom de nordiske og baltiske parlamentspresidenter 25.–27. august 2009 i Oslo.

Nordisk Råds fellesbudsjett i 2009 er på 30,66 mill. DKK (uendret fra 2005). Landenes betalingsandel bestemmes etter en særskilt fordelingsnøkkel som baserer seg på landenes andel av den samlede brutto nasjonalinntekt for de nordiske land. Fordelingsnøkkelens utarbeides av de nordiske lands finansdepartement og foreligger som oftest i mai før budsjettåret. Stortingets andel i 2009 er på 27,4 pst. (26,6 pst. i 2008). Andelen for 2010 blir 28,1 pst. Rådets felles sekretariat er i København og har for tiden om lag 20 ansatte. Tidligere minister, Jan-Erik Enestam, Finland, er direktør for sekretariatet.

6.1.1 Presidiet arbeidsgruppe

Presidiet har ansvaret for samordningen av Nordisk Råds behandling av Nordisk Ministerråds budsjett som for 2009 er på 913 mill. DKK, og for Ministerrådets planer for det nordiske samarbeidet. Presidiet har nedsatt en arbeidsgruppe med ett medlem fra hver av Rådets fire nordiske partigrupper. Leder er Berit Brørby, sosialdemokratisk gruppe. Rolf Reikvam representerer den venstresosialistiske, grønne gruppe.

Presidiet har utsett Dagfinn Høybråten som rapportør for grensehindersamarbeidet samt som kontaktperson i forhold til dialogen med Hviterusland. Inge Lønning ble utsett som rapportør om samfunnsikkerhet, Kent Olsson (Sverige) som observatør i Vestnordisk råd, Niels Sindal (Danmark) som observatør i Arktisk parlamentarisk komité og Sinikka Bohlin (Sverige) som rapportør for Nordlige dimensjon og samarbeidet med Parliamentary Association of North West Russia (PANWR). Paavo Arhinmäki (Finland) og Christina Gestrin (Finland) ble utsett som Rådets representanter i Østersjøens parlamentarikerkomité. Sinikka Bohlin, Erkki Tuomioja, Marion Pedersen, Kjartan Ólafsson og Rolf Reikvam ble utsett som rapportører for globaliseringsinitiativet og deltakere til Globaliseringsforumet.

6.1.2 Presidiet internasjonale kontakter

Nordisk Råd har tette kontakter med Nordens nærområder gjennom observatørskap i Arktisk parlamentarisk komité, deltakelse i parlamentariske Østersjøkomité, tett samarbeid med Baltisk forsamling, koordinerende rolle i Barents parlamentarisk samarbeid, nært samarbeid med Parliamentary Association of North West Russia (PANWR) samt kontakter med Russlands parlaments Statsduma og Føderasjonsråd.

Nordisk Råd har siden begynnelsen av 1990-tallet gjennomført utvekslingsprogram for baltiske og russiske parlamentarikere. En gruppe på om lag 20 russiske politikere besøkte i første uke av februar 2009 København og Oslo som ledd i dette utvekslingsprogrammet.

Etter invitasjon fra PANWR deltok Rådet med 10 representanter på studietur til Arkhangelsk og Murmansk 7.–13. september 2008. Fra norsk side deltok Rolf Reikvam, Britt Hildeng, Bjørg Tørresdal og Jan-Henrik Fredriksen. PANWR arrangerte 17.–23. mai 2009 en studietur til St. Petersburg og Syktyvkar. Fra norsk side deltok Rolf Reikvam og May Hansen. Nordisk Råd, etter invitasjon fra Statsdumaen, deltok på en rundebordskonferanse i Khanty-Mansyisk 8.–10. juni 2009 med deltakelse også fra Føderasjonsrådet og lokale myndigheter i Khanty-Mansyisk. Fra Rådet deltok Sinikka Bohlin, Kent Olsson, Marion Pedersen, Helgi Hjörvar og Hans Frode Kielland Asmyhr. Temaene som ble tatt opp var samarbeid mellom Nordisk Råd og Russland, miljøsamarbeid samt kultursamarbeid om bevarelse av kulturen til urfolkene i nord.

Nordisk Råd var representert på Baltisk forsamlings årsmøte i Viljandi, Estland 4.–6. desember 2008. I delegasjonen inngikk Rolf Reikvam. Møtet mellom presidiene for Baltisk forsamling og Nordisk Råd ble holdt 22.–23. januar 2009 i Tallinn. Fra delegasjonen deltok Rolf Reikvam (Presidiet) og Karin S. Woldseth (Medborgerutvalget). Visepresident Kent Olsson representerte Rådet på BeNeLux-parlamentets sesjon 13.–14. mars 2009 i Bruxelles.

6.1.3 Presidiet dialog med Hviterusland

Presidiet har i 2007 innledet en dialog med parlamentet i Minsk og med hviterussiske partier som ikke er representert i parlamentet. I januar 2009 var det et kontaktmøte i Minsk med ovennevnte parter og Dagfinn Høybråten. På møtet i parlamentet ble opplyst at parlamentet har nedsatt en delegasjon for samarbeid med Nordisk Råd. Det tredje seminaret i dialogen ble holdt i Vilnius 23.–24. mars 2009 og ble ledet av Dagfinn Høybråten. Fra delegasjonen deltok forøvrig Asmund Kristoffersen (leder av Rådets miljøutvalg) og Berit Brørby (medlem av Rådets presidium). Muntlig invitasjon til parlamentet og til partier ikke representert i parlamentet til å delta i Rådets miljøkonferanse i oktober i Stockholm ble fremført. Presidiet har overfor Nordisk Ministerråd fremmet forslag om å etablere et nordisk kontor i Minsk.

6.2 Næringsutvalget

Nordisk Råds næringsutvalg har ansvar for spørsmål som gjelder generelle rammebetingelser for økonomi og produksjon, næringspolitikk, indre marked, handel, fri bevegelse, grensehindre, regional- og strukturstøtte, sysselsetting og arbeidsmarked, arbeidsmiljø, infrastruktur og kommunikasjoner, samt IT. Norske medlemmer av utvalget er Sigrun Eng, Thore A. Nistad og Inge Ryan. Utvalget har hatt 5 møter i denne perioden, og på dagsordenen har stått spørsmål knyttet til infrastruktur og trans-

port, energi og grensehinder, sistnevnte i forbindelse med en rapport fra Nordisk innovasjonssenter (NI-Ce). Globalisering og klimaforandringer sett ut fra et næringslivsperspektiv, fiskerinæringen og kreative næringer har utvalget også arbeidet med.

Næringsutvalgets leder har vært medlem av en styringsgruppe for ministerrådets tverrsektorielle prosjekt – KreaNord – et prosjekt som skal ivareta behovet for et felles nordisk utviklings- og policyarbeid innen området kreative næringer. Forut for sesjonen høsten 2008 behandlet utvalget et ministerrådsforslag om opprettelsen av en nordisk innovasjonspris. Etter en grundig diskusjon sa utvalget nei i sitt forslag til innstilling, og begrunnet dette med at det vil virke negativt å initiere en ny pris på de andre etablerte prisene.

Diskusjonen om rovdyrforvaltningen i Norden har fortsatt i 2008–2009, og Sigrun Eng har vært med i en arbeidsgruppe bestående av representanter fra Næringsutvalget og Miljø- og naturressursutvalget, som har sett på muligheten for nærmere nordisk samarbeid på dette feltet. I forbindelse med sesjonen i Helsingfors, hadde begge utvalg et vellykket møte med de nordiske miljø- og jordbruksministrene, der nordisk samarbeid om forvaltning av store rovdyr var satt på dagsordenen. Nordisk samarbeid om bæredyktig produksjon av biobrensel og et forslag om en nordisk handlingsplan for klimavennlig transportpolitikk ble også drøftet med ministrene.

På utvalgets møte i januar 2009 i Reykjavik stod den økonomiske situasjonen på Island i fokus, og utvalgets medlemmer fikk omfattende orienteringer fra representanter fra partene i arbeidslivet, fra den islandske forbrukerorganisasjonen og fra Islands økonomiske institutt. På april møtet i København hadde utvalget, sammen med Miljø- og naturressursutvalget, en omfattende høring om mulighetene for et nordisk pant- og retursystem for drikkeemballasje, samt en orientering fra representanter fra NordStream om planene for legging av en gassrørledning i Østersjøen fra Russland til Tyskland. Et besøk på Esrange SpaceCenter utenfor Kiruna startet utvalgets sommermøte i juni, og gav god bakgrunn for behandlingen av et framsatt medlemsforslag om et nordisk romfartspolitisk samarbeid. Deretter fulgte befarings- og orienteringer om store gruveprosjekter på grensen mellom Finland og Sverige. Infrastruktur- og transportplaner i Midtnorden og på Nordkallotten ble belyst av representanter fra Midtnordenkomiteen og NEW Narvik-korridoren, og utvalgets medlemmer hadde også et særskilt møte med grunnleggeren av IKEA, Ivar Kamprad, om hvordan skape et inkluderende arbeidsliv i Norden.

Globaliseringsspørsmål sett i et næringspolitisk perspektiv, vil også i tiden framover være et viktig område for utvalget, som i den forbindelse vil se nær-

mere på et begrep som omtales stadig hyppigere – Corporate Social Responsibility, hvilket innebærer at virksomheter som opererer på det internasjonale markedet frivillig tar et etisk, sosialt og miljømessig ansvar, samtidig som høye krav til lønnsomhet og kvalitet gjenstår.

6.3 Miljø- og naturressursutvalget

Utvalget har ansvar for saker som angår miljø, jord- og skogbruk, fiske, energi og bærekraftig utvikling. Norske medlemmer i utvalget er Asmund Kristoffersen (A), som også er leder for utvalget, Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) og Ivar Kristiansen (H).

Miljø- og naturressursutvalget har hatt fem møter siden september 2008. Utvalget har hatt klimaendringer, fornybar energi og havmiljø som hovedtema for sitt arbeid.

På møtet i Reykjavik 28. januar 2009 hadde utvalget et kort møte med representanter for Islands fiskeridepartement, da ny fiskeriminister ikke var utpekt på møtetidspunktet. Fiskeripolitikk, og særlig EUs revidering av sin fiskeripolitikk, har hatt en sentral rolle på utvalgsmøtene. Det samme har klimapolitikk og tiltak for å redusere utslipp av klimagasser.

Den 17. april 2009 møttes utvalget i København og hadde blant annet et fellesmøte med Næringsutvalget om felles nordisk rovdyrpolitikk, transportpolitikk og en høring med næringen om muligheter for et felles nordisk retursystem for flasker og bokser. Medlemmene i utvalget var også til stede på en orientering representanter fra NordStream holdt om planene for legging av en gassrørledning i Østersjøen fra Russland til Tyskland.

På sommermøtet den 23.–26. juni 2009 reiste utvalget til Narvik og Nord-Sverige. Under møtet i Narvik var tema EUs fiskeripolitikk med henblikk på å påvirke revisjonen av EUs politikk i retning av en mer bærekraftig forvaltning. Til møtet var Reidar Nilsen fra Fiskarlaget og Paul Oma, fiskeriråd ved EU delegasjonen i Brussel, bidragsytere.

Miljøutvalget i Nordisk Råd har et kontinuerlig og godt samarbeid med Miljøutvalget i Baltisk Forsamling, og den 23. og 24. april 2009 deltok Ivar Kristiansen i Baltisk Forsamlings miljøutvalgsmøte i Klaipeda, Litauen.

Ivar Kristiansen deltok også på et møte med British-Irish Parliamentary Assembly (BIPA) i London, hvor mulighetene for et samtidig samarbeid om saker av felles interesse ble diskutert. Det ble enighet om å holde kontakt og samarbeide på områder der det faller naturlig. Miljøutvalget har tidligere samarbeidet med BIPA rundt utslipp fra Sellafieldanlegget i Storbritannia.

6.4 Kultur- og utdanningsutvalget

Kultur- og utdanningsutvalget arbeider med spørsmål om saker som berører allmenn kultur og kunst, et flerkulturelt og multietnisk Norden, film og medier, språk, idrett, barne- og ungdomskultur, frivillig sektor, utdanning og forskning. Utvalget har til juni 2008 vært ledet av Lars Wegendal, svensk riksdagsmedlem. Vervet ble overtatt av det danske folketingsmedlem Mogens Jensen. Nestleder har vært det danske folketingsmedlem Bente Dahl.

Norske medlemmer i utvalget har vært Britt Hildeng (A), Rolf Reikvam (SV) og Dagfinn Sundsbø (Sp). Reikvam ble valgt medlem av Presidiet fra og med 1. november 2008. Dagfinn Sundsbø gikk ut av Stortinget og Nordisk Råd i juni 2008. Inger Enger, kom inn som nytt medlem i Nordisk Råds kultur- og utdanningsutvalg fra og med juni 2008.

Utvalget har i løpet av 2008 og første halvdel av 2009 fulgt arbeidet med strukturreformen av det nordiske kultursamarbeidet, Nordisk Ministerråds nye strategi for forskning og utdanning 2008–2010, det nordiske språksamarbeidet og Nordplusprogrammene som i 2008 ble åpnet for baltisk deltakelse på like fot. Diskusjon omkring bevaring av gamle håndtverksfag, og forslag om kultur og helse har stått sentralt. Globaliseringsarbeidet og kuttene i det nordiske kulturbudsjettet har også vært sentrale temaer på møtene. Kultur- og utdanningsutvalget har hatt en egen arbeidsgruppe om kultur i skolen, ledet av det finske riksdagsmedlem Risto Autio. Presidied medlem og tidligere medlem av Kultur- og utdanningsutvalget Rolf Reikvam, har deltatt i denne arbeidsgruppen. Gruppen har levert en egen rapport som inneholder forslag til tiltak, som igjen vil bli fulgt opp av utvalget i form av forslag til de nordiske kulturministrene.

Utvalget har i perioden september 2008 til august 2009 hatt fem utvalgsmøter.

Utvalget holdt møte i Reykjavik den 24. september 2008. Avdelingsdirektør Gard Titlestad fra Nordisk Ministerråd orienterte utvalget om det Nordiske Globalisering- og Toppforskningsprogrammet. Kristin Preisler, seniorrådgiver i Nordisk Ministerråd, orienterte utvalget om status for Nordisk nettverk for Voksnes Læring, herunder om de aktiviteter som pågår. På utvalgsmøtet den 27. oktober 2008 i Helsingfors, fikk utvalget en orientering om status for Kulturkontakt Nord's virksomhet av direktør Bergljot Jonsdóttir. Direktør Karen Bue redegjorde for Nordisk kulturfonds virksomhet i forbindelse med samme møte.

Utvalget hadde et samrådsmøte med de nordiske undervisningsministrene den 28. oktober 2008, hvor bl.a. styrking av unges språkkompetanse, bevaring av gamle håndtverksfag, kultur og skole, frafall i ungdomsutdannelse og voksenopplæring sto på dagsorden. Den 29. oktober 2008 hadde utvalget et sam-

rådsmøte med de nordiske kulturministrene hvor følgende saker ble diskutert; budsjettet for 2009, oppfølging av statsministrenes globaliseringsinitiativ, oppfølging av rekommandasjoner om nabolands-tv og kulturell kompleksitet, kultur og helse og den nordlige dimensjonens kulturpartnerskap.

Den 28. januar 2009 arrangerte utvalget møter i Reykjavik, hvor blant annet Islands formannskapsprogram 2009 sto sentralt. Representanter fra Islands kultur og undervisningsdepartement redegjorde for sektorprogrammene. Utvalget var på befaring på dataspillvirksomheten CCP i forbindelse med behandlingen av den nordiske dataspillsatsingen. Direktør for CCP, Hilmar V. Pétursson, og direktør for NordicGame Program, Erik Robertson, orienterte. Utvalget arrangerte sine møter på Nordens hus i Reykjavik, og fikk en orientering om virksomheten der i denne forbindelse. I forbindelse med møtet fikk utvalget også en orientering om kreative næringer i Norden, av forsker Margret Sigrún Sigurðardóttir.

Kultur- og utdanningsutvalget arrangerte møter den 17. april 2009 i København. I forbindelse med møtet inviterte utvalget til en høring og en foreløpig evaluering av den nordiske kulturreformen. Høringen ble innledet av den danske kulturforsker Peter Duelund fra Københavns universitet, deretter deltok utvalgets medlemmer og påmeldte deltakere fra ulike nordiske organisasjoner i diskusjoner om utfordringer og prioriteringer i det nordiske kultursamarbeidet. Et eget referat fra høringen ble distribuert til deltakerne i ettertid.

Kulturutvalget arrangerte møte i Torshavn på Færøyene den 26.–28. august 2009. I forbindelse med møtet deltok medlemmene i Kulturforum, arrangert av Nordisk Ministerråd, hvor temaet var evaluering av kulturreformen, og innspill til kulturhandlingsplanen 2010–2012. Utvalget fikk en omvisning i Lagtinget, og hadde møte med medlemmer av Lagtingets kulturutvalg. På Nordens hus i Torshavn fikk utvalget en orientering om virksomheten av direktør Niels Halm. På utvalgets møte i Nordens Hus møtte utvalget avdelingsdirektør for Nordisk Ministerråds kulturavdeling, Tore Aas Hansen. Eydun Gaardsbo fra Seanergy orienterte om kreative næringer, Gudrun Kveran, Nordisk Ministerråds språkekspertergruppe, redegjorde for status for det nordiske språksamarbeidet. Utvalget besøkte Fróðskaparstúri Føroya, Universitetet, hvor temaet var språkforståelse og ny færøysk forskning. Innleggene var ved rektor Jóan Pauli Joensen, dekan Thurid Sigurðardóttir og adjunkt Jógvan í Lon Jacobsen. Utvalget besøkte også musikk-skolen i Torshavn.

6.5 Velferdsutvalget

Velferdsutvalget arbeider med velferds-, sosial- og helsepolitiske saker. Utvalget ledes av alltings-

medlem Siv Friðleifdóttir fra Island, riksdagsmedlem Göte Wahlström fra Sverige er nestleder. Norske medlemmer av utvalget var til og med 31. desember 2007; Jan-Henrik Fredriksen (FrP), Ib Thomsen (FrP), Kari Lise Holmberg (H) og Hill-Marta Solberg (A). Gunn Olsen (A) har vært møtende varamedlem for Solberg på samtlige møter.

Velferdsutvalget har det siste året arbeidet med spørsmål om psykiatriomsorg i Norden, kjønnslemlestelse av kvinner og barn, vold i nære relasjoner, grensehinderspørsmål, et bærekraftig og inkluderende arbeidsliv i Norden, et nordisk forbud mot transfetter, tiltak for å hindre spredning av hiv, aids og multiresistent tuberkulose, Nordisk Ministerråds budsjett og de nordiske statsministrenes globaliseringstiltak.

Velferdsutvalget hadde fra juni 2008 til august 2009 totalt 5 møter. På velferdsutvalgets møte den 24. september 2008 i Reykjavik var seniorrådgiver Maria-Pia de Palo, fra Nordisk Ministerråd, invitert for å redegjøre for arbeidet som gjøres innenfor problemstillingen hiv og aids i Ministerrådets regi i Nordvest-Russland. Utvalget hadde møte den 27. oktober 2008 i Helsingfors, i forbindelse med Nordisk Råds 60. Sesjon.

I forbindelse med velferdsutvalgets møte den 28. januar 2009 besøkte utvalget "Barnas hus" i Reykjavik. "Barnas hus" ble spesielt trukket frem som et godt kompetansesenter i forhold til overgrepssproblematikk da utvalget behandlet medlemsforslaget om "Hvordan krenkede barn blir syke voksne" året før. Daglig leder Olöf Asta Farestveit redegjorde om driften av huset.

Utvalget fikk en redegjørelse om status for grensehindersamarbeidet og Grensehinderforum av Jacob Schmidth fra Nordisk Ministerråd.

Den 17. april 2009 arrangerte utvalget møte i København. På utvalgets møte deltok også gjester fra Baltisk Forsamling (BA). Direktør for arbeidslivspolitik i Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO), Sigrun Vågeng, var invitert for å redegjøre for sine synspunkter på utvalgets hovedtema "Hvordan skape et inkluderende bærekraftig arbeidsliv i Norden". Gedeminas Navatis, leder av BA velferdskomité, samt medlem av helsekomiteen i Seimas (Litauen) holdt innlegg om situasjonen i de baltiske land vedrørende ovennevnte tema. Utvalget besøkte "Arbeidsmiljø København" (AMK) som er København kommunes tverrsektorielle arbeidsmiljøenhet, og som tilbyr kommunale arbeidsplasser konkret og hurtig rådgivning i arbeidsmiljøspørsmål.

I forbindelse med Velferdsutvalgets møte i Haparanda den 25. juni 2009, møtte medlemmene eier av IKEA-konseptet, Ingvar Kamprad, og kommunalrådmann Sven-Erik Bucht (Haparanda). Temaet var IKEA som global arbeidsplass, arbeidsgiveransvaret

og tanker rundt å skape en god inkluderende arbeidsplass, visjoner for fremtidens arbeidsliv/næringsliv. Virksomhetssjef Elisabeth Eero, Övertorneå vårdsentral, orienterte medlemmene om grenseoverskridende journalsamarbeid i Övertorneå-Ylitorio-Pello.

Utvalget fikk en orientering om "Prosjekt Gränslös Vård" og om "EPSOS" (European Patients Smart Open Services) av Anna-Greta Brodin, regionssjef i primærhelsetjenesten i Östra Norrbotten. Prosjektet har som hensikt å fordype helsesamarbeidet i den svensk/finske Tornedalen, for å få rett kvalitet i helsetjenestene, samt fritt behandlingsvalg for pasientene i regionen. Agneta Granström, folkehälsoråd i Norrbotten läns landsting, redegjorde for betydningen av internasjonalt/EU-samarbeid og grenseoverskridende samvirke.

6.6 Medborger- og forbrukerutvalget

Arbeidsområdene til utvalget er menneskerettigheter, likestilling, demokrati, kriminalitet, forbrukerområdet, matvaresikkerhet, urfolkssaker, innvandring og integrasjon, og samarbeid mot rasisme. De norske medlemmene av utvalget har vært Bendiks H. Arnesen (A), Karin S. Woldseth (FrP), Kari Lise Holmberg (H) og Anne Margrethe Larsen (V). Utvalgets leder har vært Ville Niinistö som representerer De grønne i det finske parlamentet.

Ved utvalgets møter i perioden fra september 2008 til august 2009 har det blitt lagt særlig vekt på menneskerettigheter ved bekjempelse av terrorisme, forbrukerpolitikk, asylpolitikk og urfolkpolitikk.

Ved utvalgets møte i Reykjavik i september 2008 ble den nye svenske loven om overvåking og avlytting (FRA-loven) presentert og diskutert. Flere av utvalgets medlemmer var skeptiske til den nye svenske loven og mente den gikk altfor langt i overvåkingen av elektronisk informasjon. På møtet ble også utvalgets saker som skal opp på den kommende sesjonen forberedt.

Ved sesjonen i Helsingfors hadde utvalget flere saker til behandling. Tidligere i 2008 hadde Presidiet i Nordisk Råd vedtatt to saker ved fremstilling angående sikkerheten til vogntog-sjåfører i Norden (Fremstilling 1 og 2/2008).

Utvalget fremmet også to saker om bruk av GMO-produkter i Norden. Den første rettet seg mot et tettere nordisk samarbeid vedrørende bruk av slike produkter samt en bedre merking av produktene. Den andre var for å støtte opp under initiativ for å etablere GMO-frie soner i Norden (rekommandasjon 16 og 34/2008).

Anne Margrethe Larsen var utvalgets talsperson for utvalgsforslaget om asylbarn (rekommandasjon 21/2008) og kampen mot menneskehandel i forbindelse med utenriks- og forsvarsministerens redegjørelse. Larsen roste Ministerrådets innsats i det fore-

byggende arbeidet mot menneskehandel, særlig gjennom kompetanseheving blant offentlige tjenestemenn. Hun etterlyste imidlertid større innsats for å ta vare på ofrene for menneskehandel, særlig gjennom etablering av "safe-houses".

Utvalgsforslaget om asylbarn (A 1452) inneholder en rekke tiltak for å forbedre situasjonen for mindreårige asylsøkere som kommer til Norden. Larsen understrekte viktigheten av å gi barna individuell oppfølging og håpet de 14 punktene i forslaget vil gi asylbarna en bedre og sikrere hverdag i Norden. Midtengruppens talsperson for denne saken, Bjørg Tørresdal (KrF), ga også sterk støtte til dette forslaget.

Andre saker som Medborger- og forbrukerutvalget fremmet på sesjonen omhandlet blant annet en styrking av det nordiske lovsamarbeidet (rekommandasjon 29 og 37/2008).

Ved utvalgets møter første halvår 2009 har man forsøkt å få forbrukerpolitikken tilbake på den nordiske agendaen etter at Ministerrådet har nedlagt samarbeidet på dette feltet. Utvalget har fortsatt å engasjere seg i situasjonen for asylsøkere, og på utvalgets sommermøte hadde man særlig fokus på same-nes situasjon i som urfolk i Norden.

6.7 Kontrollkomiteen

Kontrollkomiteens oppgaver er å utøve den parlamentariske kontrollen over den virksomheten som finansieres over Nordisk Ministerråds budsjett, inklusive de nordiske institusjonene, utføre særskilte kontrolloppgaver, kontrollere og godkjenne årsberetninger og revisjonsberetninger innen Ministerrådets virksomhetsområde, samt granske Rådets årsberetning og revisjonsberetning. Norsk medlem av komiteen har i perioden vært Sigrun Eng (A).

Kontrollkomiteen har i 2. halvår 2008 særskilt undersøkt Nordisk Ministerråds prosjektvirksomhet. Med bakgrunn i hva som framkom under granskningsprosessen besluttet komiteen å fremme et forslag om Ministerrådets prosjekthåndtering, som av plenarforsamlingen ved sesjonen i Helsingfors ble vedtatt som en rekommandasjon. I rekommandasjonen bes Nordisk Ministerråd å fokusere på et mindre antall prosjekt, kalt profilsaker og som har stor nordisk nytte. I sin innstilling understreker kontrollkomiteen at Ministerrådet bør foreta en mer kritisk gjennomgang av prosjektene og evaluere om man har nådd de politiske mål eller andre mål som er satt opp.

Kontrollkomiteen har i 2009 som sedvanlig gransket regnskapene og tilhørende revisjonsrapporter fra foregående år for Nordisk Ministerråd, Nordisk Råd og Nordisk kulturfond, og fulgt opp rekommandasjonen fra 2008 om Ministerrådets prosjektvirksomhet.

7. NORDISK SAMARBEID OM UTENRIKS- OG SIKKERHETSPOLITIKK (STOLTENBERG-RAPPORTEN)

På norsk initiativ var de nordiske utenriksministre i juni 2008 enige om å iverksette en uavhengig studie som skal se på hvorledes det nordiske utenriks- og sikkerhetspolitiske samarbeidet kan utvikles og utdypes de neste 10–15 årene. Tanken var å stimulere til en bredere debatt om disse spørsmålene, samtidig som studien skal se på hvorledes det nordiske samarbeidet kan styrkes i nærområdene og globalt. Tidligere utenriks- og forsvarsminister Thorvald Stoltenberg fikk i oppdrag å gjøre utredningen. Til støtte for ham ble det opprettet en nordisk referansegruppe med to deltakere fra hvert land.

Rapporten med 13 forslag ble fremlagt 9. februar 2009. Utenriksministrene drøftet rapporten på sitt møte 8.–9. juni 2009 i Reykjavik og avga en erklæring om hvorledes det videre arbeid med rapporten skal skje. Rapporten er delt inn i sju hoveddeler med i alt 13 forslag. Ni forslag er i hovedsak av sivil karakter, tre av militær karakter og det trettende forslaget gjelder en nordisk gjensidig solidaritetserklæring.

Fredsbygging omfatter innsatsenhet for militær og sivil stabilisering. Enheten kan settes inn i stater preget av stor indre uro eller andre kritiske situasjoner som gjør internasjonal innsats ønskelig. Enheten består av en militær komponent, en humanitær komponent, en statsbyggende komponent (politi, dommere, etc.) og en bistandskomponent.

Luftovervåking gjelder nordisk samarbeid om luftovervåking over Island.

Havovervåking og arktiske spørsmål skulle innebære et nordisk system for overvåking og varsling i de nordiske havområdene. Systemet skal i utgangspunktet være sivilt og rettet mot overvåking av havmiljø, forurensning og sivil trafikk. Dessuten bør det etableres en nordisk maritim innsatsenhet bestående av elementer fra de nordiske landenes kystvakter og redningstjenester. Enheten bør patruljere jevnlig i de nordiske havområdene. Et supplerende tiltak vil være etableringen av et nordisk satellittsystem i polar bane innen år 2020. Nordisk samarbeid om arktiske spørsmål må utvikles i en mer praktisk retning som miljø, klima, sikkerhet og redning.

Samfunnssikkerhet må tas på alvor. Det bør etableres et nordisk kompetansenettverk til forsvar mot digitale angrep mot det nordiske området. Det bør også etableres en nordisk katastrofeenhet med tanke på større katastrofer og ulykker i Norden og andre land. Det bør dessuten etableres en etterforskningsenhet som kan samordne nordisk etterforskning av folkemord, forbrytelser mot menneskeheten og krigsforbrytelser begått av personer som oppholder seg i de nordiske landene.

Utenriktjenesten i de nordiske land kan samordnes hva gjelder ambassader og konsulater. I land og områder der de nordiske landene ikke har ambassader eller generalkonsulater, kan landene drive felles stasjoner.

Militært samarbeid om transport, sanitet, utdanning, materiell og øvingsfelt bør styrkes. Det bør dessuten etableres en nordisk amfibisk enhet med utgangspunkt i eksisterende enheter og dagens svensk-finske samarbeid. Enheten vil kunne settes inn i internasjonale operasjoner. På lengre sikt bør den utvikle en egen arktisk kompetanse.

Solidaritetserklæring bør inngås mellom de nordiske land. De nordiske regjeringer bør utstede en gjensidig sikkerhetspolitisk solidaritetserklæring der de på en forpliktende måte klargjør hvordan de vil reagere dersom et nordisk land blir utsatt for et ytre angrep eller for utilbørlig press.

Forslagene krever ikke at alle fem land er med om alt. Det legges opp til et fleksibelt samarbeid som kan være mellom to land eller opp til fem land. Samarbeidet krever grundig koordinering mellom flere nivåer, samtidig som hensyn i flere tilfeller må tas til frivillige organisasjoner som deltar.

Rapporten er først og fremst rettet mot et samarbeid mellom de nordiske land. Men den har også vekt interesse hos de baltiske land. Dette gjelder særlig fire punkter som havovervåking, nordisk kampgruppe, luftovervåking og nordisk solidaritetserklæring.

Nordisk Råd har fulgt arbeidet med denne rapporten med stor interesse. Delegasjonen fikk en orientering av Thorvald Stoltenberg 2. desember 2008. På møte i Nordisk Råds presidium 9. desember 2008 i København redegjorde Stoltenberg for innholdet i sin rapport.

Presidiet drøftet den 25. juni 2009 hvorledes Nordisk Råd bør følge opp rapporten og sikre at det blir en god, nordisk parlamentarisk forankring av gjennomføringen av de fremlagte forslag. Presidiet anså at hva gjelder den politiske oppfølgingen av rapporten er det viktig at det ikke skapes nye parallelle strukturer på regjeringssiden, men at de etablerte organ i Nordisk Ministerråd benyttes, og dermed også kontaktene med Nordisk Råd. Presidiet besluttet å be utenriksministrene å avgi en særskilt redegjørelse på Nordisk Råds sesjon i oktober 2009 i Stockholm angående oppfølging av Stoltenbergs rapport. Presidiet ga Inge Lønning i oppdrag å klargjøre parlamentarisk rolle ved oppfølgingen av Stoltenbergs rapport og gjennomføringen av de fremlagte forslag.

8. DEN NORDLIGE DIMENSJON

Samarbeidet i den nordlige dimensjon er et likeverdig partnerskap mellom EU, Island, Norge og

Russland. Canada og USA er observatører. Formålet er å koordinere samarbeidet mellom disse aktørene i det nordlige Europa. Samarbeidet utøves gjennom partnerskap, og det er så langt etablert partnerskap innen miljøsamarbeid og innen helsesamarbeidet. Et nytt partnerskap innen transport og logistikk er forventet etablert i januar 2010 og det pågår diskusjoner om å etablere et partnerskap innen kultur.

I tilknytning til Nordisk Råds sesjon i Helsingfors ble det arrangert en temadebatt om den nordlige dimensjon i Finlands riksdag den 26. oktober 2008. Ved innledningen av konferansen understreket Nordisk Råds president Erkki Tuomioja viktigheten av nordisk samarbeid innen den nordlige dimensjon. Berit Brørby (A) understreket rollen for parlamentarikerne til å fylle den nordlige dimensjon med praktisk politikk. Brørby understreket også behovet for samarbeid innenfor transport og logistikk, særlig med tanke på den økende maritime aktiviteten i de nordlige havområdene. Jan-Henrik Fredriksen tok opp behovet for bedre samarbeid innen energisektoren, særlig overføringskapasitet av elektrisitet mellom landene i forbindelse med industriell utvikling av nordområdene.

Den 25.–26. februar 2009 ble Den første nordlige dimensjons parlamentariske forum arrangert i Europaparlamentet i Brussel. Forumet samlet representanter fra alle regionale parlamentarikerforsamlinger i Nord-Europa. Fra Stortinget deltok Berit Brørby (A), Hill-Marta Solberg (A), Jan-Henrik Fredriksen (FrP) og Ivar Kristiansen (H). Statssekretær Elisabeth Walaas, UD, representerte regjeringen i kraft av formannskapet i Arktisk råd. Fredriksen tok opp Barentsregionens betydning og uttrykte bekymring for at befolkningstallet i regionen er synkende. Solberg tok i sitt innlegg opp behovet for å se sirkumpolart på samarbeidet i nord. Kristiansen pekte på at de store energiressursene i Arktis vil føre til at regionen får større internasjonal oppmerksomhet, og Brørby understreket betydningen av "folk til folk"-samarbeidet i Barentsregionen. Det neste parlamentarikerforumet for den nordlige dimensjon vil finne sted i Norge i 2011.

9. ARKTISK PARLAMENTARIKER-SAMARBEID

Det arktiske parlamentarikersamarbeidet består av parlamentarikere fra de åtte arktiske landene (USA, Canada, Russland, og de fem nordiske) og Europaparlamentet. Stortingets faste medlem av samarbeidet er Hill-Marta Solberg (A) med Ivar Kristiansen (H) som vararepresentant. Hill-Marta Solberg har vært leder av Den arktiske parlamentarikerkomiteen som driver samarbeidet mellom konferansene som finner sted hvert annet år. Ved komiteens møte i Ilu-

lissat 27. mai 2009 gikk Solberg av som leder av komiteen, og Hannes Manninen fra Finland ble valgt som ny leder.

Stortinget har besluttet at det skal velges en delegasjon på seks medlemmer og seks varamedlemmer til det arktiske parlamentarikersamarbeidet høsten 2009. Lederen av delegasjonen vil delta på møtene i Den arktiske parlamentarikerkomiteen, og resten av medlemmene vil delta på de arktiske parlamentarikerkonferansene.

De to viktigste oppgavene til Den faste parlamentarikerkomiteen har vært å følge opp resolusjonen fra den forrige arktiske parlamentarikerkonferansen i Fairbanks i august 2008 samt å planlegge den neste konferansen som finner sted i Europaparlamentet i 2010.

I arbeidet med oppfølging av resolusjonen fra Fairbanks har det særlig vært viktig å ha kontakt med regjeringssamarbeidet i Arktisk råd. Norge overlot formannskapet i Arktisk råd til Danmark under ministermøtet i Tromsø 29. april 2009. Utenriksminister Jonas Gahr Støre var vert for møtet og Hill-Marta Solberg representerte den arktiske parlamentarikerkomiteen.

I det arktiske parlamentarikersamarbeidet deltar organisasjoner for de arktiske urfolkene som permanente deltakere, mens land og andre parlamentarikerforsamlinger (som Nordisk råd) er observatører. For øvrig har komiteen vært representert på møter på øverste tjenestemannsnivå i Arktisk råd og på enkelte andre arbeidsgruppemøter i Arktisk råd.

10. BARENTS' PARLAMENTARISKE SAMARBEID

Nordisk Råd var representert på konferansen "Forum for unge politikere" i Murmansk 24.–26. mars 2009. Tema for konferansen var "Det internasjonale samarbeidet mellom unge politikere og ledere; erfaringer, eksisterende modeller og perspektiver". Ungdommens Nordisk Råd var representert med Fredrik Bjørnebekk fra Norge. I tillegg deltok representanter fra de tre nordligste fylkeskommunene. Fra Stortinget deltok stortingsrepresentant Jørund Rytman.

En eventuell oppfølging av konferansen ble foreslått lagt til Norge i 2010.

Den fjerde parlamentariske Barentskonferanse ble avholdt i Syktyvkar, Russland, 26.–27. mai 2009. Konferansen var en del av Russlands formannskapsprogram for Barentsrådet. Det var i alt om lag 70 deltakere deriblant parlamentarikere fra Russland, Sverige, Finland og Norge samt representanter fra regionale parlamenter i Barentsregionen. Nordisk Råds delegasjon ble ledet av visepresident Kent Olsson. Den norske delegasjon ble ledet av Berit Brørby som

også har vært Presidiets kontaktperson for det parlamentariske samarbeid i Barentsregionen. Øvrige norske deltakere var Asmund Kristoffersen, Thore A. Nistad, Sigrun Eng og Ivar Kristiansen.

Hovedtemaer for konferansen var urfolk, miljø og parlamentarisk rolle i den sosioøkonomiske utvikling i Barentsregionen. I innleggene ble det lagt vekt på å styrke innsatsen på helse- og omsorgsområdet, rettigheter og opprettholdelse av tradisjonelt levesett for urfolk i Barents, bedre miljøforebygging og styrket samarbeid på kultur- og utdanningsområdene, samt på det økonomiske område, spesielt hva gjelder små og mellomstore foretak. Konferansen vedtok et sluttokument (vedlagt). Den femte parlamentariske Barentskonferanse vil finne sted i Sverige i 2011.

11. DET PARLAMENTARISKE ØSTERSJØSAMARBEIDET

Formålet med det parlamentariske østersjøsamarbeidet er å fremme den parlamentariske dialogen i østersjøregionen, samt påvirke regjeringene i utviklingen av østersjøsamarbeidet. Den første parlamentariske østersjøkonferansen ble holdt i 1991 og finner sted hvert år. Til konferansen blir 11 nasjonale parlament, 11 regionale parlament og fem internasjonale organisasjoner, samt en rekke NGOer invitert. Den permanente komiteen er konferansens faste politiske organ og består av 10 parlamentarikere: 2 fra Nordisk Råd (de nordiske lands parlament er representert gjennom Nordisk Råd), Europaparlamentet 1, Baltisk forsamling 1, Tyskland 2, Polen 1, Russland 2 og 1 fra konferansens vertsland. Komiteen møtes 4 ganger pr. år, og har som arbeidsoppgaver å forberede den årlige konferansen og følge opp den parlamentariske Østersjøkonferansens resolusjoner. En utvidet komité der samtlige deltakende parlament er med, møtes to ganger pr. år. Berit Brørby har vært Stortingets representant i den utvidede komiteen.

Nordisk Råds presidium besluttet at for fremtiden skal Rådets to representanter utses ifølge en rotasjon mellom landene og ikke mellom partigruppene. Presidiet besluttet dessuten å forslå for den utvidete komité at nasjonale parlament som ikke er representert i den permanente komité kan delta som observatører.

Den 18. Parlamentariske Østersjøkonferansen ble avholdt i Nyborg, Danmark 30. august–1. september 2009. Fra Stortinget deltok Berit Brørby (A), Per Rune Henriksen (A), Karin S. Woldseth (FrP) og Rolf Reikvam (SV). For Nordisk Råd deltok Asmund Kristoffersen (leder av Nordisk Råds Miljøutvalg).

Hovedtema for konferansen var nye sikkerhetsutfordringer, og sentralt stod sjøsikkerhet, organisert kriminalitet, trafficking og datakriminalitet. I tillegg

redegjorde det litauiske formannskapet om Østersjørådets virksomhet, og det ble framlagt rapporter fra to arbeidsgrupper om henholdsvis energi og klimaendringer og om arbeidsmigrasjon og ungdomsarbeidsløshet i Østersjøregionen. Stortinget har vært representert i de to arbeidsgruppene av Ivar Kristiansen fra energi- og miljøkomiteen og Per Rune Henriksen fra arbeids- og sosialkomiteen.

Asmund Kristoffersen ble den 9. mai 2009 tildelt Østersjøfondets pris for sin innsats for miljøet i Østersjøen. Prisen ble delt ut i Mariehamn, Åland, som en anerkjennelse for det arbeidet Kristoffersen ledet innen Østersjøkonferansens arbeidsgruppe om overgjødning av Østersjøen i 2005 til 2007.

12. VESTNORDEN

Parlamentarisk samarbeid mellom Færøyene, Grønland og Island har røtter tilbake til 1985, men samarbeidet ble mer formalisert i 1997 da landene vedtok sin nåværende samarbeidsavtale og forretningsorden, og man endret navnet fra Vestnordisk samarbeidsforum til Vestnordisk Råd. Færøyenes

Lagting, Islands Allting og Grønlands Landsting velger 6 representanter hver til Vestnordisk Råd, dvs. 18 medlemmer i alt.

Kontakten mellom Stortinget og Vestnordisk Råd har siden 2002 blitt styrket. Stortingets presidentskap besluttet høsten 2002 å etablere et tettere samarbeid med Vestnordisk Råd, og stortingsrepresentanter har siden deltatt på konferanser i regi av Vestnordisk Råd som observatører og som gjest ved årsmøtene til Vestnordisk Råd. Ved årsmøtene har et medlem av Presidentskapet deltatt. Ved temakonferansene har representanter fra relevant fagkomité deltatt.

Stortingsrepresentant Inger Enger deltok på Vestnordisk Råds temakonferanse i 4.–7. august 2009 på Grønland om "Utdanningstilbud og utdanningsmuligheter for ufaglært arbeidskraft i Vestnorden". Formålet med konferansen var å skaffe seg oversikt over utdannings- og skolingstilbud med særlig fokus på arbeidskraft innen fiskeriene. På Vestnordisk råds årsmøte som fant sted på Færøyene 25.–28. august 2009 deltok lagtingspresident Inge Lønning.

Vedlegg 1

Fremstillinger, rekommandasjoner og interne vedtak 2008

Fremstillinger vedtatt av Presidiet januar – oktober 2008

Fremst. 1/2008

Bekæmpelse af røveri og overfald af vognmænd i Norden (A 1424/medborger)

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer,

at der sker en styrket koordination mellem regioner og mellem de nordiske lande i øvrigt for at komme disse overfald og røverier til livs

Fremst. 2/2008

Politiindsats for vognmænds sikkerhed i Norden (A 1424/medborger)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at afsætte midler til en nordisk plan om sikre hvilepladser og en bedre politiindsats mellem de nordiske lande på området

Fremst. 3/2008

Insatser för att stöda projektutveckling inom ramen för Östersjöns handlingsplan (A 1444/presidiet)

Nordiska rådet rekommanderar de nordiska ländernas regeringar

att resurser beviljas för etablerandet av en projektberedningsfond med uppgift att utveckla genomförbara och lämpliga insatser inom ramen för implementeringen av Östersjöns handlingsplan BSAP

att de nordiska finansieringsinstitutionerna: Nordiska investeringsbanken (NIB) och Nordiska miljöutvecklingsfonden (NEFCO), ges i uppgift att förvalta dessa bidragsmedel

Fremst. 4/2008

Felles rovdyrforvaltning i Norden (A 1403/miljø/næring)

Nordisk Råd rekommanderer Finlands, Norges og Sveriges regeringer,

at etablere en fællesnordisk terminologi og metode for indberetning i forbindelse med de tre landes eksisterende forvaltningsplaner for store rovdyr

at på længere sigt udarbejde samordnede forvaltningsplaner på populationsniveau

at arbejde aktivt for at opnå de målsatte bevaringstilstande for de forskellige bestande og arter og opfyldelse af internationale forpligtelser

at myndighederne forstærker dialogen med berørte medborgere og interessegrupper

at rovdyrbestandene forvaltes med en størst mulig grad af forudsigelighed for nærings- og andre samfundsinteresser, særligt i grænseområderne

at styrke den fælles forskningsindsats med øget fokus på sociologiske discipliner (konfliktløsning, bibringelse af accept osv.) og samarbejdet om at tiltrække større grad af EU-finansiering til rovdyrforskning

Fremst. 5/2008

Nordisk kraftsamling för att rädda fiskeribestånden och fiskerinäringen (A 1423/miljø/næring)

Nordiska rådet rekommanderar Nordiska ministerrådet

at man i forbindelse med udarbejdelsen af handlingsplan på fiskeriområdet 2009-12 prioriterer en række strategiske udredninger og projekter om centrale problemstillinger nævnt i denne betænkning med henblik på at kunne styrke og underbygge nordiske positioner i de kommende års forhandlinger i de internationale fora; herunder revisionen af EU's fælles fiskeripolitik i 2012

at i særlig grad prioritere udredninger og projekter inden for følgende emner:

- Klimaforandringer og fiskeressursene samt fremme af energibesparende fiskeriformer
- Sammenhængende og integrerede forvaltningsplaner (inkl. restaurering) for større havområder som eksempelvis Østersøen, Barentshavet og Nordatlanten med inddragelse af fiskerinæringen samt andre aktører og interesser
- Sikring af fiskeriets lønsomhed under foranderlige natur- og samfundsmæssige betingelser (fiskeri-, regional-, arbejdsmarkeds- og turismepolitikker m.fl.)
- Udvikling og afprøvning af systemer, der effektivt forhindrer ulovligt fiskeri

Fremst. 6/2008

Samnordiska observationssystemer i Arktis (A 1437/presidiet)

Nordiska rådet rekommanderer Nordiska ministerrådet,

att de nordiska länderna stödjer SAON processen genom att skapa ett effektivare nordiskt samarbete i syfte att åstadkomma en förbättrad samordning av nordiska observationssystem i den arktiska regionen

att dela all tillgänglig data så att den är lättillgänglig för forskare, ursprungsbefolkning, studenter och övriga intressenter

Fremst. 7/2008

Nordisk sundhedsområde (A 1426/velferd)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

å ta initiativ til at det settes ned en ekspertgruppe i regi av Nordisk Ministerråd, som innen to år skal kartlegge om et nordisk samarbeid om sjeldne sykdommer og ressurskrevende behandlinger er mulig, med fokus på en nordisk nytteverdi

Rekommandationer som godkants av Nordisk Råd under den 60. session

Rek. 8/2008

Ministerrådsforslag om Nordisk Ministerråds Arktiske Samarbejdsprogram 2009-2011 (B 253/presidiet)

Nordiska rådet rekommanderar Nordiska ministerrådet,

att genomföra ministerrådsförslaget om "Nordisk Ministerråds Arktiske Samarbejdsprogram 2009-2011"

Rek. 9/2008

Ministerrådsforslag om riktlinjerna för samarbetet med Estland, Lettland och Litauen 2009 – 2013 (B 254/presidiet)

Nordiska rådet rekommanderar Nordiska ministerrådet,

att, med beaktande av de synpunkter som förs fram i detta betänkande, genomföra Ministerrådsförslag B 254/Presidiet om riktlinjer för samarbetet med Estland, Lettland och Litauen 2009-2013

Rek. 10/2008

Ministerrådsforslag om Nordisk-Baltiska mobilitetsprogram 2009-2013 (B 258/presidiet)

Nordiska rådet rekommanderar Nordiska ministerrådet,

att genomföra Ministerrådsförslag B 258/Presidiet om Nordisk-Baltiska mobilitetsprogram 2009-2013

Rek. 11/2008

Ministerrådsforslag om Retningslinjer for det fremtidige samarbejde med Nordvestrusland 2009 – 2013 (B 255/presidiet)

Nordiska rådet rekommanderar Nordiska ministerrådet,

att, med beaktande av de synpunkter som förs fram i detta betänkande, genomföra Ministerrådsförslag B 255/Presidiet om riktlinjer för samarbetet med Nordvästtryssland 2009-2013

Rek. 12/2008

Medlemsforslag om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (A 1440/kultur)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at arbejde videre for, at der kortlægges og iværksættes policies og aktiviteter i forbindelse med initiativet omkring den nordlige dimensions kulturpartnerskab. Endvidere at det kortlægges, hvilke synergieffekter, der kan opnås med udgangspunkt i Nordisk Ministerråds globaliseringsinitiativ i 2009 og initiativet KreaNord om kreative næringer

at arbejde for, at der oprettes strukturer og netværk der sikrer, at kunstudøvere og -organisationer i bred forstand kan tage del i og indgå på ligeværdig basis i kulturpartnerskabet

Rek. 13/2008

Ministerrådsforslag om miljøhandlingsplan 2009-2012 (B 257/miljø)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at arbejde aktivt for, at Ministerrådets samarbejde med de baltiske lande og Nordvestrusland kommer til at omfatte relevante miljøprojekter

at gennemføre Ministerrådsforslag B 257/miljø om et handlingsprogram for det nordiske miljøsam arbejde 2009-2012 under inddragelse af de synpunkter, der er udtrykt i nærværende betænkning om forslaget

Rek. 14/2008

Ministerrådsforslag om strategi för hållbar utveckling 2009-2012 (B 256/miljø)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at snarest etablere formålstjenlige fora til at gennemføre et officielt nordisk regeringssamarbejde om transportsektorens udvikling i miljø- og klimavenlig retning

at udvikle, tilpasse og publicere en overvågning af samfundsudviklingen baseret på sæt af indikatorer; herunder indikatorer for social, økonomisk og økologisk bæredygtighed

at gennemføre Ministerrådsforslag B 256/miljø om "Hållbar utveckling – En ny kurs för Norden, reviderad utgåva med mål och prioriteringar 2009-

2012" under inddragelse af de synspunkter, der er udtrykt i Nordisk Råds nærværende betænkning om forslaget

Rek. 15/2008

Ministerrådsforslag: Ramprogram för samarbetet om fiskeri, jordbruk, skogsbruk och livsmedel 2009-2012 (B 251/miljø)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at styrke det nordiske samarbejde med henblik på at udvikle metoder og reguleringsmekanismer til at nedsætte energiforbrug og klimagasudslip i jordbrugs-, skovbrugs-, fiskeri- og levnedsmiddelsektorerne

at arbejde aktivt for, at Ministerrådets samarbejde med de baltiske lande og Nordvestrusland kommer til at omfatte relevante fiske-, jord-, skovbrugs-, og levnedsmiddelprojekter

at gennemføre Ministerrådsforslag B 251/miljø om "Ramprogram för det nordiska samarbetet om fiske och vattenbrug, jordbruk, livsmedel och skogsbruk 2009-2012" under inddragelse af de synspunkter, der er udtrykt i Nordisk Råds nærværende betænkning om forslaget

Rek. 16/2008

Medlemsforslag om nyttjande och märkning af GMO-produkter og Norden som GMO-fri zone (A 1428 og 1432/ medborger)

Nordiska rådet rekommanderar Nordiska ministerrådet,

att redogöra för de åtgärder ministerrådet vidtagit eller har för avsikt att vidta gällande utvecklandet av en gemensam, nordisk politik för användning av GMO:er ved Sessionen 2008

att i samråd med de nordiska ländernas regeringar utreda möjligheterna för att skärpa rådande normer och regler, så att konsumentens önskemål och rättighet för att veta om en produkt tillverkats med eller av GMO:er tillgodoses

att ordna en konferens med temat säker och etisk konsumtion, konsumenters rättigheter och möjligheter på den globala marknaden, under år 2008. Konferensen skal samtidigt belysa vilka EU-direktiv och förordningar som gäller inom ramen för genteknik och märkning av produkter som framställts med hjälp av GMO, samt hur dessa har anpassats till de nordiska EU-medlemsländernas lagstiftning, jämte vilka motsvarande lagar och förordningar som gäller i Norge och på Island

Rek. 34/2008

Medlemsforslag om nyttjande och märkning af GMO-produkter og Norden som GMO-fri zone (A 1428 og 1432/ medborger)

Nordisk Råd rekommanderar de nordiske landes regeringer,

at arbejde for og støtte op om, at landbrug og branshens organisationer gennem frivillige overenskomster kan indføre GMO-fri zoner i de nordiske lande

at arbejde for, at EU anerkender, at der kan indføres GMO-fri zoner

Rek. 17/2008

Medlemsförslag om en nordisk handlingsplan för en klimativänlig transportpolitik (A 1447/näring/miljø)

Nordiska rådet rekommanderar Danmarks, Finlands, Islands, Norges och Sveriges regeringar

att utarbeta en gemensam nordisk handlingsplan för klimativänlig transportpolitik med fokus på:

- *Gemensamma forsknings- och utvecklingsprojekt inom transportsektorn med koppling till det föreslagna toppforskningsinitiativet inom det gemensamma nordiska globaliseringsarbetet*
- *Ökat nordiskt samarbete för utveckling och användning av energieffektiva, klimativänliga och miljöanpassade transportlösningar för luft-, land- och sjötransporter*
- *Inrättande av en idébank för erfarenhetsutbyte (best practice). Denna idébank bör fokusera på diskussioner om förutsättningar för och konsekvenser av gemensamma nordiska initiativ för att inkludera flyg- och sjötransport i klimatavtalen, differentierad CO₂-avgiftspolitik för flygtrafiken, satsning på klimativänlig kollektivtrafik i storstäderna och satsningar på förnybara energikällor (vindkraft, vattenkraft, bioenergi och vätgasenergi samt bränsleceller) samt inrättande av infrastruktur för exempelvis hydrogen och elbilar (plug-in hybrid) i syfte att stimulera en marknad för miljövänligare bilar*
- *Gemensamma nordiska lösningar för att i större utsträckning stimulera en övergång av varutransport från väg till tåg- och sjötransport*
- *Hur järnväg och tågtrafik byggs ut, utvecklas och samordnas bättre i Norden med särskilt fokus på förbindelserna mellan större städer i Skandinavien och Finland och vidare till övriga Europa*
- *Stimulera utvecklingen av nattåg och nattliga rutter med färja som alternativ till flyg på lämpliga sträckningar i Norden*

Rek. 18/2008**Ministerrådsförslag om ny institutionsstruktur under MR-social (B 261/velferd)**

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

å gjennomføre ny organisasjonsstruktur på sosial- og helseområdet gjennom etableringen av "Nordisk Velferdssenter" med hovedkontor i Stockholm, oppstart 1. januar 2009

Rek. 19/2008**Utvvalgslforslag om hvordan krenkede barn blir syke voksne (A 1454/välfärd)**

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

å ta initiativ til videre forskning, nasjonalt og nordisk, rundt barn- og unges helseproblemer og sosiale forhold og de samfunnsøkonomiske perspektiver og gevinster som ligger i en tverrfaglig og tverrvitenskaplig satsing på dette området

å ta initiativ til at det etableres et nettsted som formidler den forskningen som gjøres i de nordiske land som har relevans for arbeid med barn- og unges helseproblemer og sosiale forhold

å ta initiativ til etablere et Nordisk Barnebarometer

å oppmuntre til at det etableres Barnas Hus i alle de nordiske landene og selvstyrende områder

å vurdere etablering av en nordisk koordinator for utsatte barn og unge i Norden og selvstyreområdene

Rek. 20/2008**Medlemsforslag om förbud mot transfetter (A 1411/ medborger/velferd)**

Nordiska rådet rekommanderar Nordiska ministerrådet,

att övriga länder inom Nordiska rådet följer Danmarks exempel och därmed begränsar innehållet av de skadliga transfettsyrorna i livsmedel till högst två gram industriellt framställda transfettsyror per 100 gram fett i maten

att la en lovregulering med en grense på høyst 2 gram transfettsyrer per 100 gram fett i matvarene gjennomføres senest fem år etter at denne rekommandasjonen er vedtatt

att la de nordiske EU/EØS - landene arbeide for at det samme initiativet som i Danmark blir behandlet i regi av EU/EØS, slik at EU/EØS landene kan innføre en lovregulering på to gram industrielt framstilt transfettsyrer per 100 gram fett i maten

att oppfordre produsentene til merking av transfettfrie næringsmidler

Rek. 21/2008**Udvalgslforslag om Asylbørn (A 1452/medborger)**

Nordisk råd rekommanderer de nordiske landes regeringer

at A) etablere et samarbejde på tværs af landene med det formål at administrere Dublin-forordningens definition af "nærmeste familie", således at uledsagede børn får mulighed for at ansøge om asyl i det land, hvor nærmeste familie opholder sig

at B) de nordiske lande følger Norges "best practice", hvorved at ingen uledsagede børn udvises medmindre børnene kan modtages sikkert af familier eller medlemmer eller andet netværk, der både har vilje og evne til at tage imod dem

at C) de nordiske regeringer arbejder for at fremme Norges "best practice" i europæisk og international sammenhæng

at D) give børnefamilierne præference frem for ikke-børnefamilier ved at fremme en hurtigere behandling af deres asylansøgning

at E) sikre børnene en ordentlig og professionel konsultation og information om deres ansøgning

at F) sikre at alderstestning af børnene foregår af uafhængige fagfolk med relevant kompetence og kendskab og hensyntagen til de mindreåriges etniske og kulturelle baggrund

at G) fremme udviklingen af bedre og mere sikre metoder for alderstestning af asylbørn

at H) FNs børnekonvention har forrang for national udlændingelovgivning og immigrationsregler

at I) omsorgen for asylbørnene bliver varetaget af børneværn eller lignende humanitære organisationer og ikke af udlændingemyndigheder. Asylbehandlingen skal adskilles fra omsorgen for børnene

at J) asylbørnenes dagligdag så vidt muligt normaliseres, således at de under deres ophold på asylcentre får adgang til samfundets tilbud om uddannelse - og fritidsaktiviteter

at K) sikre at asylbørnene får en individuel plan som blandt andet skal omfatte en værgeordning, juridisk rådgivning, helbredsundersøgelser, medicinsk og psykologisk hjælp, opholdssted, undervisning, fritidsaktiviteter og andre relevante tilbud for det enkelte barn

at L) alle unge asylansøgere (18-25 år) tilbydes samme adgang til ungdoms- og erhvervsuddannelser som andre unge i opholdslandet

at M) afviste asylansøgere omfattes af et selvforsørgelsesprogram. Målet med selvforsørgelsesprogrammet er at forbedre de afviste asylansøgers situation, så de bedre er i stand til at vende tilbage til eget land

at N) politiet efterforsker forsvindingerne blandt asylbørn på lige fod med andre forsvundne børn

at O) myndighetene er særligt opmærksom på den belastning det er for et barn, der sendes til udlandet med det formål at skaffe opholdsgrundlag for familiemedlemmer

Rek. 22/2008

Medlemsforslag om menneskehandel for tvangsarbejde (A 1445/medborger)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at Nordisk ministerråd i sin pågående udarbejdelse af en nordisk handlingsplan mod *trafficking* indarbejder menneskehandel for arbejdskraftudnyttelse i henhold til Menneskerettighedskonventionens artikel 4 om forbud mod slaveri og tvangsarbejde

Rek. 23/2008

Medlemsforslag om kultur og helse (A 1390/kultur/velferd)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

å medvirke til en økt innsats for å styrke den forskningsbaserte kunnskapen om kunsten og kulturens, folkeopplysningens og frivillig sektors betydning for folkehelsen ved at det settes av midler til nordisk samarbeid mellom etablerte miljøer og nettverk på området

å bidra til at det arrangeres en større konferanse innen kultur og helse hvert annet år for å inspirere etablerte og nye aktører innen området, vise fram nye prosjekter og evaluere prosjekter som er gjennomført

å medvirke til at kultur og helse blir et etablert innslag i nasjonale og nordiske utdannelser innenfor helse- og rehabiliteringsutdannelser, innovasjon og innen relevante kunst- og kulturutdannelser

Rek. 24/2008

Medlemsforslag om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse av kvinner (A 1433/velferd)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

å se nærmere på problemstillinger knyttet til kjønnslemlestelse med sikte på å fremme tiltak for å hindre kjønnslemlestelse av nordiske borgere og andre som oppholder seg i et nordisk land

Rek. 35/2008

Medlemsforslag om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse av kvinner (A 1433/velferd)

Nordisk råd rekommanderer de nordiske landenes regjeringer

å ta et videre initiativ internasjonalt, særlig rettet mot land der kjønnslemlestelse praktiseres, med sikte

på at disse land etablerer et lovverk som effektivt motvirker kjønnslemlestelser

Rek. 25/2008

Ministerrådsforslag angående inrättandet av ett nordiskt innovationspris (B 259/näring)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att inte instifta det föreslagna nordiska innovationspriset

Rek. 26/2008

Medlemsforslag om nordisk innovationspolitik (A 1441/näring)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet,

att stärka de regionala aktörernas legitimitet och kompetens i innovationspolitiken

att utveckla gemensamma nordiska strategier då det gäller utveckling av regioner med svag konkurrenskraft

att stärka det nordiska innovationssamarbetet så visionen om Norden som ett gränslöst innovationsområde kan realiseras

Rek. 36/2008

Medlemsforslag om nordisk innovationspolitik (A 1441/näring)

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska ländernas regeringar

att betona den regionala synvinkeln i det europeiska innovationssamarbetet så att även de nordeuropeiska länderna som inte är medlemmar i EU kan delta i samarbetet

Rek. 27/2008

Ministerrådsforslag om program for arbejdslivsområdet 2009-2012 (B 250/næring)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at gennemføre Ministerrådsforslag om samarbejdsprogram på arbejdslivsområdet 2009-2012

Rek. 28/2008

Ministerrådsforslag: Nordisk Ministerråds samarbejdsprogram om regionalpolitik (B 260/näring)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at gennemføre ministerrådsforslag om samarbejdsprogram om regionalpolitik 2009-2012

Rek. 29/2008***Udvalgsforslag om en styrkelse af det nordiske lovsamarbejde (A 1453/medborger)***

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at styrke samarbejdet i forberedelsen af de nationale positioner forud for fastlæggelsen af europæiske og internationale beslutninger, og at koordinere de nationale implementeringer af de europæiske og internationale regler

Rek. 37/2008***Udvalgsforslag om en styrkelse af det nordiske lovsamarbejde (A 1453/medborger)***

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer

at indarbejde henvisninger til relevant lovgivning i de øvrige nordiske lande, når forslag til nye love fremlægges i de nationale parlamenter samt oplyse om eventuelle konsekvenser i forhold til de øvrige nordiske lande

Rek. 30/2008***Medlemsforslag om nordisk kraftsamling kring gränsöverskridande otrygghet (A 1422/medborger)***

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att främja, utveckla och skapa möjligheter för att förstärka, utveckla och samordna polisens möjligheter att arbeta över gränserna i Norden

att indgå en samarbejdsaftale mellem politimynderhederne i de nordiske lande med henblik på at opnå en bedre udnyttelse af de materielle ressourcer og mandskab. Samarbejdsaftalen skal desuden sikre medarbejdernes rettigheder ved samtjeneste eller andre former for udveksling af medarbejdere

Rek. 31/2008***Medlemsforslag om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske landes uddannelsessystemer (A 1436/kultur)***

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at afsætte de fornødne ressourcer til, at der kan iværksættes et forskningsprojekt i de nordiske lande senest i 2009, der med udgangspunkt i både kvantitative og kvalitative data (forskning i undervisnings- og klasserumspraksis) undersøger, hvilke former for praksis i de nordiske landes grundskoler og ungdomsuddannelser, der fører til at eleverne (med særlig fokus på tosprogede og læsesvage elever) tilegner sig de nødvendige færdigheder og kvalifikationer,

der skal til for at kunne gennemføre en kompetencegivende uddannelse. Projektet skal give både fagligt pædagogiske og politiske anbefalinger til, hvordan gennemførelsesprocenten på de kompetencegivende uddannelser højnes væsentligt og til hvordan restgruppen reduceres væsentligt

at de nordiske landes undervisningsministre sætter fokus på, hvordan de nordiske lande kan lære af hinanden på uddannelsesområdet for at løse udfordringerne omkring restgruppeproblematikken og frafald på ungdomsuddannelserne

Rek. 32/2008***Medlemsforslag om ändring av stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris (A 1429/kultur)***

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att revidera stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris så att Åland ges rätt att utse egna representanter till bedömningskommittén och att delta i nomineringsprocessen på samma sätt som Färöarna och Grönland

Rek. 33/2008***Ministerrådsforslag om planer og budget 2009 (B 252/presidiet)***

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

1) *att* öka anslaget för 1-2205-2 Nordisk kulturfond med 1.000.000 DKK

2) *att* öka anslaget för 1-2203-1 för Dispositionsmedel kultur med 1.000.000 DKK

3) *att* inom ramen för 1-2203-1 Dispositionsmedel kultur öronmärka 1.000.000 DKK för Orkester Norden och 500 000 DKK för den nordiska biblioteksveckan.

4) *att* skapa en ny budgetpost 5-2085-1 Globaliseringspuljen för kulturprojekt med en ram på 2.000.000 DKK för globaliseringsinitiativ på kulturområdet

5) *att* inom anslaget för 2-4110-1 Projektmedel – Arbejdsmarked og miljø öronmärka 139.000 DKK för Nordjobb projektet

6) *att* minska anslaget för 5-0445-1 Formandskabspuljen med 500.000 DKK

7) *att* minska anslaget för 6-0820-1 Kundskab og netværk med 500.000 DKK

8) *att* minska anslaget för 6-0910-1 Politiske initiativer med 200.000 DKK

9) *att* minska anslaget för 6-0980-1 Partnerskab og gränseregionalt samarbete med 300.000 DKK

10) *att* minska anslaget för 5-0460-1 Holdbart Norden med 500.000 DKK

Rek. 38/2008***Kommittéförslag om projekthantering i Nordiska ministerrådet (A 1451/kk)***

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att fokusera på ett mindre antal projekt, som kan kallas profilfrågor och som fokuserar på Nordisk nytta

att konkret ändamål, transparens och uppföljning bör ledsaga projektiniteringen och hanteringen på Nordiska ministerrådet

att Nordiska ministerrådet företar en mer kritisk genomgång av projekten, och evaluerar huruvida man har nått de politiska eller andra mål som satts upp och att kunskapen från projekten delas med relevanta parter

att se över definitionen för projekt, som bör tydliggöras

Vedtak om ikke å foreta seg noe

- 1 Medlemsförslag om medarbejder- og brugerindflydelse i nordisk globaliseringsstrateg (A 1431/velferd)

Interne beslut**IB 1/2008**

Udvalgsforslag om en styrkelse af det nordiske lovsamarbejde (A 1453/medborger)

Nordiska rådet beslutar

at Nordisk Råd pålægger alle Rådets fagudvalg at arbejde for at forbedre de nordiske parlamenters samarbejde om indholdet i ny lovgivning, herunder den nationale implementering af EU-direktiver

at Nordisk Råds Kontrolkomité undersøger Nordisk Ministerråds funktion i det nordiske lovsamarbejde, herunder om de afsatte økonomiske midler til lovsamarbejde bliver anvendt hensigtsmæssigt

IB 2/2008***Medlemsforslag om ændring av Nordisk Råds arbejdsordning § 73 partigrupper (A 1430/presidiet)***

Nordiska rådet beslutar

att ändra Nordiska rådets arbetsordning § 73 andra stycket och första meningen till: En partigrupp måste omfatta minst fyra medlemmar och representera minst två länder

Vedlegg 2**Norden i Världen – Världen i Norden****Ramprogram för nordiska rådets verksamhet*****Förord***

Nordiska Rådet har tidigare utarbetat ettåriga arbetsprogram. Från och med nu presenteras ett ramprogram, som gäller tillsvidare. Ramprogrammet kompletteras av ett årligt ordförandeprogram, som det land som fungerar som ordförande för Nordiska Rådet utarbetar. Utöver detta har de fem fackutskotten sina egna årliga arbetsprogram.

Avsikten är att ge större möjligheter för ordförandelandet att sätta sin prägel på den nordiska agendan under ordförandeåret.

Köpenhamn, januari 2009

Vår Vision För Det Nordiska Samarbetet

De nordiska länderna samarbetar för att driva frågor av gemensamt intresse för nordborna. Samarbetet bygger på den värdegemenskap som finns i de nordiska samhällena. Samarbetet skall stärka integrationen mellan länderna och främja regionens inflytande i EU och internationellt.

Nordiska rådet lägger agendan för det nordiska samarbetet. Detta skall ske i nära samverkan med de nationella parlamenten och de självstyrande områdena, samt med Nordiska ministerrådet. Nordiska rådet skall hålla hög profil i de parlamentariska samarbetsorganen och utveckla sitt samarbete med EU-parlamentet och dess relevanta utskott.

Kulturen har ett värde i sig. Kultursamarbetet är en av hörnstenarna i det nordiska samarbetet. Med konst och kultur kan man öka kännedomen om de nordiska länderna också utanför Norden och därmed skapa bättre förutsättningar för internationellt samarbete och globala satsningar. En gemensam satsning på konst och kreativa kompetenser har stor betydelse för Norden som global föregångsregion

Det nordiska samarbetet förutsätter som regel konsensusbeslut. Detta gäller utan undantag för Nordiska Ministerrådet. En konsekvens av detta är att det nordiska land som vill minst, bestämmer mest. Nordiska Rådet vill se mera dynamik i det nordiska samarbetet och rekommenderar därför att Nordiska ministerrådet går in för "opting-out"-principen, dvs., de länder som vill kan gå vidare trots att ett land motsätter sig.

Vi vill stärka den nordiska välfärden***Vår vision***

Den nordiska välfärdsmodellen har gett många goda resultat. Den har skapat trygga och solidariska samhällen. Välfärdsmodellen är en väsentlig förklaring till att de nordiska länderna placerar sig i världstoppen både då man jämför internationell konkurrenskraft och hållbar utveckling.

Nordiska rådet vill utveckla den nordiska välfärden och stärka medborgarsamhället. Vi måste klara av de utmaningar som globaliseringen medför och bidra till att dess frukter fördelas så rättvist som möjligt.

Den nordiska välfärdsmodellen skall fortsättningsvis värna om grundläggande värden såsom demokrati, frihet, rättvisa, jämlikhet, tolerans och pluralism.

Våra åtgärder

De nordiska länderna skall utveckla stabila och flexibla arbetsmarknader som garanterar en hög sysselsättningsgrad och goda möjligheter till fortbildning och omskolning.

Vi vill arbeta för god utbildning på alla nivåer. Bildning och kunskap är viktiga både för individens självförverkligande och för att Norden skall klara sig i den globala konkurrensen.

Vi vill utveckla våra samfundsstrukturer så att de bidrar till att reducera sociala och ekonomiska olikheter.

Vi skall utveckla våra samhällen så, att kvinnor och män har jämlika möjligheter att besätta ledande poster i sådana branscher och fack som nu är kön-supplade. Detta förutsätter bl.a. bättre möjligheter för papporna att ta ut föräldraledighet.

En ökad immigration av arbetskraft är nödvändig för att vi skall kunna producera de varor och tjänster våra välfärdssamhällen behöver. Vi vill arbeta för en god integration av invandrarna i våra samhällen.

Vi vill arbeta för att våra invånare får en god och människovärdig vård i livets alla skeden.

Vi vill påverka globaliseringen***Vår vision***

Många av de utmaningar och möjligheter globaliseringen innebär kan inte lösas av ett enskilt nordiskt land. Ett ännu mera integrerat och fördjupat samarbete mellan de nordiska länderna skall därför ges högsta prioritet.

Våra åtgärder

I samarbete skall de nordiska länderna utnyttja den internationella konkurrensen till att stärka den nordiska välfärdspolitiken. Satsningar på utbildning, forskning och utveckling, innovation och förnyelse samt flexibilitet skall skapa en stabil och hållbar ekonomisk tillväxt.

De nordiska länderna skall aktivt påverka processen så att fördelarna fördelas globalt så rättvist som möjligt.

De nordiska länderna skall fortsatt spela en aktiv roll för att minska utsläppen av växthusgaser. Ökade satsningar på klimat- och energiforskning, höjd energieffektivitet och ökad användning av förnyelsebara energikällor skall vara prioriterade områden.

Det globaliseringsprojekt som Nordiska rådet initierat och som Nordiska ministerrådet har satt igång skall förverkligas.

Vi vill öka mobiliteten i Norden

Vår vision

Vi vill värna om individens och näringslivets fria rörlighet i Norden. Vi vill ha ett gränslöst och dynamiskt Norden, som kan möta globaliseringens utmaningar och trygga de nordiska ländernas konkurrenskraft och välfärd.

Våra åtgärder

Vi vill avskaffa existerande gränshinder mellan de nordiska länderna och förhindra att nya uppstår. Vi förutsätter en bättre koordinering och harmonisering av lagstiftningen i de nordiska länderna.

Vi driver på Nordiska ministerrådets pågående arbete med avskaffandet av gränshinder och förväntar oss konkreta och snabba resultat.

Vi vill rädda havsmiljön

Vår vision

Vi vill arbeta för att de nordiska haven blir rena med en rik biologisk mångfald, anpassade till de enskilda havens särförhållanden. Vi vill att alla näringar – både land- och havsbaserade – skall ha goda möjligheter att utöva sin verksamhet så, att de respekterar den övergripande ekologiska målsättningen för havsområdena. Vi vill att såväl invånare som turister med hjälp av en välplanerad infrastruktur skall ha goda möjligheter till berikande upplevelser i de nordiska havsmiljöerna. Vi vill att utsläpp av farliga kemiska ämnen skall stoppas och att radioaktivt avfall inte leds ut i haven.

Våra åtgärder

Vi vill aktivt bidra till att HELCOM's handlingsplan för Östersjön genomförs. Detta förutsätter bl.a.

stärkta möjligheter för projektutveckling och finansiering av miljöinvesteringar i samtliga Östersjöländer.

Vi vill påverka EU:s Östersjöstrategi så att den fokuserar på hållbar utveckling i regionen för att garantera en gynnsam utveckling av Östersjöns miljö.

EU:s marina och maritima planer skall implementeras så att de är skräddarsydda för förhållandena i Östersjön, Nordsjön mm.

Vi vill ha restriktiva regler för fartygstrafik och off-shore verksamhet i de nordliga områdenas sårbara havsmiljöer.

De nordiska länderna skall arbeta för en bättre miljö i havsområdena och besluta om nödvändiga skyddsåtgärder, enskilt, tillsammans och i regionala och internationella fora.

Klimatförändringarnas inverkan på havsmiljöerna skall analyseras och inarbetas i skyddsprogram och i ramvillkoren för näringar såsom fiskeri, jord- och skogsbruk. Klimatförändringarna skall beaktas i den fysiska planläggningen och vid utbyggnaden av infrastrukturen vid havsområdena.

Mottagningsfaciliteter för fartygens toalettavfall bör etableras i Östersjöns hamnar. Den ökande fartygstrafiken skall göras säker genom teknologisk utveckling av fartyg och navigationssystem.

Havsområdenas miljötillstånd och biodiversitet skall kontinuerligt granskas och rapporteras, så att utvecklingen till ett rent hav med ett rikt växt- och djurliv kan följas.

Vi vill ge nordliga dimensionen innehåll

Vår vision

Den nordliga dimensionen är en gemensam politik för fyra jämbördiga parter: EU, Ryssland, Island och Norge. Den nordliga dimensionen skall fungera som en politisk plattform för att främja samarbete för hållbar utveckling, välbefinnande och säkerhet i Nordeuropa. Samarbetet med Ryssland, särskilt Nordvästra Ryssland, skall ha en viktig roll i den nordliga dimensionen. Den nordliga dimensionen skall kunna fungera som ett både politiskt och praktiskt ramverk för en skärpt samordning och samverkan mellan olika slags aktörer i Nordeuropa. Vidare skall det ske en nära samordning mellan den nordliga dimensionen och EU:s strategi för Östersjöregionen.

Våra åtgärder

att stärka vidareutvecklingen, konkretiseringen och den politiska förankringen av den nordliga dimensionen, t ex genom att stärka kontakter och samarbete med relevanta utskott i Europaparlamentet.

att vidareutveckla det praktiska samarbetet med parlamentariska organ och andra politiska aktörer i Ryssland, särskilt Nordvästra Ryssland, kring frågor

inom den nordliga dimensionens långsiktiga prioriteringar;

att samarbetet inom den nordliga dimensionen kan medverka till ökad samordning och minskad överlappning mellan aktörer verksamma inom Nord-europa;

att det sker en nära och konkret samordning mellan den nordliga dimensionen och EU:s strategi för Östersjöregionen.

Vi vill ha ett effektivare nordiskt språksamarbete

Vår vision

I skenet av den växande internationaliseringen vill vi ha en språkpolitik som stärker de nordiska språken. Vi vill att de nordiska språken skall vara starka och levande. Vi vill att alla nordbor skall kunna kommunicera på något av de tre skandinaviska språk som lärs ut i samtliga nordiska länder. Vi vill därför främja internordisk språkförståelse och språkkunskap. Bättre språkförståelse gör det nordiska samarbetet effektivare och mera intressant.

I skenet av den växande internationaliseringen vill vi ha en språkpolitik som stärker de nordiska språken. Vi vill, att nordborna skall ha rätt till och möjlighet att lära sig ett skandinaviskt språk samt förstå de övriga så att alla kan kommunicera och delta i den nordiska språkgemenskapen.

Våra åtgärder

Deklarationen om nordisk språkpolitik, antagen den 1.9 2006, måste följas upp och implementeras. De nordiska undervisningsministrarna bör utarbeta en handlingsplan som skall garantera en samlad, långsiktig och effektiv insats gällande språkpolitiken. Regeringarna i Norden verkställer planen och arbetar för att förbättra den nordiska språkgemenskapen.

Det nya Nordplus Nordiska Språk- och Kulturprogrammet utformas så, att elevernas och lärarnas granspråkförståelse stärks och att intresset för och förståelsen för den nordiska kulturen och de nordiska språken stimuleras.

Projektet "Nordiska språkpiloter i skolan/läraryrket i Norden" skall fortsätta och byggas ut så, att språkpilotererna kan handleda lärarkollegor och vara pådrivare av utvecklingen mot en bättre och effektivare undervisning i granspråken.

Undervisningen i granspråk i skolan förstärks och inleds tidigare. Tyngdpunkten i undervisningen läggs på att lära sig tala.

De samhällsbärande nordiska språken skall vara synliga i det offentliga livet, såsom TV och film.

Internordiska ordböcker, också i elektronisk form, skall utarbetas.

Vedlegg 3

First Northern Dimension Parliamentary Forum

Final Statement

26 February 2009

Members of the European Parliament, of the Baltic Sea Parliamentary Conference, of the Conference of Parliamentarians of the Arctic Region, of the Baltic Assembly, of the Nordic Council, of the West Nordic Council and of the network of Barents parliamentarians met in the European Parliament in Brussels on 25-26 February 2009 at the First Northern Dimension Parliamentary Forum to discuss the development of the Northern Dimension Policy in the Baltic Sea Region and in the Arctic Region and to coordinate the policies of the parliamentary bodies within the Northern Dimension region.

The First Northern Dimension Parliamentary Forum

A. having regard to the first ministerial meeting of the renewed Northern Dimension held in St Petersburg, 28 October 2008 where the ministers expressed their satisfaction with the level of cooperation between the Northern Dimension and the four Regional Councils in the North: the Barents Euro-Arctic Council, the Council of the Baltic Sea States, the Nordic Council of Ministers and the Arctic Council;

B. having regard to the Northern Dimension Policy Framework Document and the Political Declaration on the Northern Dimension Policy approved on 24 November 2006, welcomes the updated, more permanent, high profile, and structured Northern Dimension Policy, based on the principles of co-ownership of the four equal partners (Iceland, Norway, Russia, and the EU), that came into force on 1 January 2007;

1. underlines the importance and value of parliamentarians from different countries to meet and discuss issues of common concern;
2. emphasizes that the Parliamentary Forum shall not take the shape of a new institution, but rather a recurrent place for representatives of the different parliamentary bodies in the north;
3. supports the overall aim of the Northern Dimension to provide a common framework for the promotion of dialogue and concrete cooperation, strengthening stability, well-being and intensified economic cooperation, promotion of economic integration and competitiveness and sustainable development in Northern Europe;
4. encourages the partners of the Northern Dimension to focus on issues of specific relevance in the

North such as its fragile environment, public health and social issues, cultural and indigenous peoples issues;

5. is deeply concerned of the effect of climate change on sustainability of the lives of the indigenous people in the Arctic region, in terms of both the general environment and the natural habitat, and underlines that any international decisions relating to these issues must fully involve and take account of all peoples and nations of the Arctic;
6. recognizes the increased importance of the Baltic Sea Region;
7. encourages close coordination between the Baltic Sea Strategy and the new Northern Dimension. The Northern Dimension provides a joint overall framework for mutual cooperation on an equal basis between EU, Russia, Iceland and Norway. In order for the Baltic Sea Strategy to be efficient, it needs to be aligned with the Northern Dimension policy;
8. promotes coordination between intergovernmental actors and other stakeholders in the Baltic Sea Region, for the sake of environmental and financial efficiency, encouraging the evolution of a division of labour and responsibilities in accordance with their respective objectives and competencies;
9. underlines the need for coherent and targeted leadership in order to drive the issues of the Baltic Sea Region. The Baltic Sea Strategy could contribute to the Northern Dimension process by bolstering the vertical and horizontal dialogue between stakeholders and actors of the Region. A closer synchronization of the actors would strengthen both their individual and their combined impact. Cooperation in the Region should be strengthened by building networks, not institutions;
10. stresses the need to implement the HELCOM Baltic Sea Action Plan (BSAP) and supports the work of the BSAP Implementation Group;
11. highlights that more knowledge is needed about climate change, its consequences for society, and our preparedness and capabilities to adapt to change. More effective actions – by means of e.g. technology transfer, research and development, and vocational training – should be promoted in order to reduce pollution and emissions and to develop renewable energy, energy efficiency and energy savings in all sectors in the Baltic Sea Region;

12. supports action and investments by Northern Dimension participants, and the maritime industry, to put appropriate resources in place to provide for emergency response capabilities, search and rescue capabilities, and specific spill response capabilities, as the Oceans open to marine shipping, and to take preventive measures to avoid shipping accidents;
13. recommends to extend cooperation to reduce the vulnerability and improve the adaptability to the consequences of climate change, as well as to the enhancement of the capacity to prevent and manage adverse consequences of climate change (such as natural hazards and technological accidents);
14. underlines the need to coordinate and cooperate on strategies before the COP-15 in 2009 (Copenhagen) in order to provide consolidated support from the Baltic Sea Region and the Arctic Region to ambitious measures for the mitigation of man-made CO² emissions;
15. expresses satisfaction over the newly established Northern Dimension partnership on transport and logistics and underlines the importance of infrastructure in creating sustainable and prosperous societies;
16. underlines the importance of environmental considerations when developing the partnership on transport and logistics, using environmentally friendly technologies and solutions;
17. asks for reports on the implementation of the partnerships within the Northern Dimension, to be presented at the next Northern Dimension Parliamentary Forum;
18. calls on the President of the European Parliament to forward this final statement to the speakers of the parliaments and to the governments of Iceland, Norway and Russia, to the institutions of the European Union and to the national parliaments of the European Union;
19. welcomes with gratitude the kind invitation of the Norwegian Parliament to host the Second Northern Dimension Parliamentary Forum in 2011.

Vedlegg 4**Conference Resolution**

Adopted by the 18th Baltic Sea Parliamentary Conference (BSPC)

The participants*, elected representatives from the Baltic Sea States, assembling in Nyborg, Denmark, 31 August – 1 September 2009,

discussing Co-operation in the Baltic Sea Region, Maritime Safety and Security, Civil Security, Climate Change and Energy Efficiency, and Labour Market and Social Affairs,

- A. emphasizing the significance of a parliamentary dimension and parliamentary involvement in the strategies and efforts to develop the Baltic Sea Region, thereby contributing to a broad debate, transparency, legitimacy and support of the work;
- B. reaffirming the mutually beneficial contacts and exchange between BSPC and CBSS, and recognizing the important role of the CBSS in initiating and coordinating actions against the challenges of the Baltic Sea Region;
- C. reiterating their support to the HELCOM Baltic Sea Action Plan (BSAP) as a central tool for restoring a good environmental status of the Baltic Sea by 2021, and underlining that governments must fulfill their pledges to implement the plan according to its agreed timetable;
- D. supporting the design and development of strategies and programs for the Baltic Sea Region as important instruments for setting priorities, while also maintaining the necessity to coordinate the strategies with the Northern Dimension policy;
- E. stressing that the present economic downturn must not be taken as an excuse for lowering environmental goals, cutting environmental resources or delaying timetables for environmental plans and projects; call on the governments in the Baltic Sea Region, the CBSS and the EU,
 2. proceed with strong and sustained measures to fulfill the overall environmental goals and objectives of the HELCOM BSAP, and to assure that the obligations to produce national action plans to the HELCOM Ministerial meeting in Moscow in May 2010, as well as to implement them prudently, are honored;
 3. ensure a close linkage between the forthcoming strategies and programs for the Baltic Sea Region and the HELCOM BSAP;
 4. take concrete steps to ensure that strategies and programs for the Baltic Sea Region, such as the emerging so-called EU Strategy for the Baltic Sea Region, are closely attuned to and coordinated with the Northern Dimension, in order to secure a mutual cooperation on an equal basis between Russia, Iceland, Norway and EU, and to incorporate the interests of the non-EU Baltic Sea Regions states in the strategies;
 5. Support the abilities to develop bankable projects for the implementation of the HELCOM Baltic Sea Action Plan, involving the financial support to the project development fund managed by Nordic Investment Bank (NiB) and Nordic Environment Finance Corporation (NEFCO);
 6. ensure that citizens are kept informed and involved in the planning and implementation of strategies and projects that influence the development of the Baltic Sea Region; NGO's play an invaluable role both as opinion-makers and independent experts, and their views, warnings and advice should be taken seriously;
 7. take concerted and solidaric measures to deal with the causes and consequences of the current economic recession; a mutually supportive and successful regional approach would also contribute to the positive branding of the Baltic Sea Region and to the credibility and usefulness of regional cooperation;

Regarding Co-operation in the Region, to

1. define and pursue a common political agenda for the Baltic Sea Region, e.g. by devising a joint understanding of governance, leadership and division of labour among the leading regional and sub-regional actors in the Region, and by enhancing

* Parliaments of Free Hanseatic City of Bremen, Denmark, Estonia, Finland, Federal Republic of Germany, Free and Hanseatic City of Hamburg, Latvia, Lithuania, Mecklenburg-Vorpommern, Norway, Poland, Council of Federation of the Federal Assembly of the Russian Federation, State Duma of the Federal Assembly of the Russian Federation, City of St. Petersburg, Schleswig-Holstein, Sweden, Åland Islands, Baltic Assembly, Nordic Council.

Regarding Maritime Safety and Security in the Region, to

8. encourage active cooperation within the International Maritime Organization (IMO) on the development of relevant measures to reduce the environmental impacts of shipping in the Baltic Sea, recognizing that IMO rules and regulations are the basis for maritime development of any re-

gion, and that the regulations should be developed according to current challenges;

9. promote continuous initiatives, support and concrete measures within the field of Maritime Safety, such as increasing the use of pilots in narrow and difficult international shipping lanes, and enhancing the joint preparedness to tackle spills of oil and hazardous substances;
10. promote and support concrete projects to implement maritime spatial planning in the Baltic Sea Region, encouraging cross-sectoral and transnational coordination of resources, and thereby holding up the Baltic Sea Region as a model region;
11. support the BSSSC Five Point Action Plan "Clean Baltic Shipping", aimed at, i.a., reducing nitrogen and sulphur oxides emissions in ports by using shore-to-ship power supply, minimizing sewage discharge from ships, reducing the environmental load from cruise shipping, encouraging sustainable port management, and stimulating research and development of green and clean maritime technologies;
12. support the designation of the Black Sea, the Mediterranean Sea, the North-East Atlantic and the Irish Sea as Sulphur Emission Control Areas (SECA), as is already the case with the Channel, the North Sea and the Baltic Sea, provided the criteria for such a designation are fulfilled;
13. consolidate and further develop the progress made within the fields of maritime safety and ship traffic monitoring, on the one hand with a view to improving monitoring and separation of the growing maritime traffic, especially in connection with hazardous cargo and severe winter conditions, and on the other hand with a view to monitoring the Baltic Sea for the purpose of environmental protection, fishing and combating crime;
14. join and support the Surveillance Cooperation Baltic Sea (SUCBAS) with the purpose of improving maritime situational awareness across the entire Baltic Sea and approaches in support of maritime safety, maritime security, protection of the environment and countering illegal activities in the maritime environment;
15. contribute to the efforts of the Baltic Sea Region Harmonisation Working Group on Vessel Traffic Services (VTS) and Ship Reporting Systems (SRS) established to harmonise and integrate VTS and SRS operation to ensure that all systems assist safe navigation of ships in an optimised and uniform manner;
16. join and support the initiatives under the Single Hull Tanker and Banned Vessel monitoring project, developed jointly by HELCOM and the European Maritime Safety Agency, for the purpose of further improving maritime safety and support-

ing the Port State Control authorities with the aim to eliminate the operation of sub-standard ships in the Baltic, and ensure that the maritime transport operates in a safe, secure and environmentally friendly way;

Regarding Civil Security in the Region, to

17. enhance cooperation and coordination on civil security issues in general, in order to foster a joint and comprehensive understanding of the risks and threats facing the Baltic Sea Region, as well as strategies and measures to counter them;
18. step up strategic and operational cooperation between law enforcement authorities and other relevant actors in order to strengthen the joint capacity to identify, monitor and take forceful action against organized cross-border crime, such as trafficking in human beings, drug trafficking, illicit trade, corruption, money laundering, illegal migration, illegal labour, hate crimes, and others;
19. intensify cooperation against trafficking in human beings, placing emphasis on, i.a., preventive measures, protection and support – by means of e.g. safehouses – for victims and people at risk, as well as strategies and measures against the root causes of trafficking;
20. improve and coordinate data collection concerning the scale of the problems of trafficking in human beings in order to provide a realistic basis for the development of adequate measures to fight the problem;
21. carry out the adoption, implementation and coordination of proper legislation – in accordance with relevant UN and Council of Europe protocols and conventions of which they are parties – against trafficking in human beings, which targets all forms of exploitation and includes measures to assist victims;
22. strengthen cooperation on crisis management and civil protection against natural, technological and man-made risks and emergencies, e.g. by coordinating planning, prevention and resources, and by streamlining existing arrangements within a comprehensive region-wide framework;
23. take concerted action to reinforce IT security by analyzing, detecting and managing cyber crimes, and by launching defensive and protective measures against the disruption of critical infrastructure systems;

Regarding Climate Change and Energy Issues in the Region, to

24. actively work for a new international climate agreement, addressing all relevant climate change risk factors in accordance with their impact;

25. develop a coherent energy strategy for the Baltic Sea Region, in order to enhance security of energy supply, increase the use of renewable energy, and strengthen interconnection between countries, for instance by interconnected transmission lines that will gradually develop into a smart grid between the countries and the off-shore windmill parks;
26. launch action plans for the propagation of Combined Heat and Power (CHP) and for building renovation and housing innovation, for the purpose of improving energy efficiency and energy-saving;
27. use the present economic crisis as an opportunity to promote qualitative growth in the Baltic Sea Region, for instance by directing financial packages, investment plans and subsidies, as well as international financial resources, towards renewable energy production, energy efficiency investments, CHP, efficient district heating systems and interconnecting the electricity grid;
28. establish a common regional training programme to strengthen the joint capacities in energy planning, for instance by developing the exchange of experiences and promoting best practices among officials at local and national level;

Regarding Labour Market and Social Affairs, to

29. make systematic and coordinated efforts to identify barriers to the development of cross-border labour markets and mobility, in accordance with the political recommendations in the final report of the BSPC Working Group on Labour Market and Social Welfare, and to carry out practical measures to dismantle and prevent such barriers;
30. make labour market and social welfare issues a priority task on the agenda of the CBSS, taking into account the work and results of the Baltic Sea Labour Network (BSLN);
31. strengthen the existing information centres in the Baltic Sea Region and to establish new centres in locations where the number of cross-border commuting is growing but where centres do not exist; the information centres should have the capacity and mandate to provide comprehensive and official information on social security, employment legislation and tax legislation in all the languages spoken on both sides of the border, including, where applicable, minority languages;
32. foster regular dialogue between associations representing cross-border workers, trade unions, employers and political decision-makers, and strengthen cooperation regarding cross-border labour markets via the establishment of councils for border regions and the development of networks; likewise, an exchange of experience should be organised regarding the work of the information centres throughout the Baltic Sea Region;
33. enhance transport and logistic capacities in border regions, especially as regards public transport, in order to facilitate cross-border commuting and to promote economic growth; efforts undertaken should be compatible with the overall objectives of the Northern Dimension Partnership on Transport and Logistics;
34. take concerted action to exchange and implement best practices regarding training and employment of young people in the Baltic Sea Region, including cooperative activities between schools, social partners, public authorities and civil society, and paying special attention to disadvantaged groups;
35. begin giving pupils an introduction to the world of work two years before they leave secondary school, propose agreements between governments and the social partners to ensure sufficient training places are created, and ensure that, in the case of youth unemployment, the employment agencies offer integration plans and, after three months of unemployment at the latest, further training, the opportunity to gain additional qualifications, training places or jobs;

Furthermore the Conference

36. confirms its support to the CBSS in its transformation towards a more focussed and target-oriented organization, and in realizing the political and operational priorities of the CBSS, hence looks forward to ongoing cooperation with CBSS;
37. agrees – concerning the year 2009-2010 – that the Enlarged Standing Committee should convene twice a year and the Standing Committee convene twice a year with the Standing Committee open for observers from national and regional parliaments that are not represented in the Standing Committee;
38. asks the Standing Committee to establish a Working Group on Integrated Maritime Policy, especially infrastructure and logistics, and a Working Group on Civil Security, especially trafficking in human beings, to submit reports to the 20th BSPC;
41. adopts the amended Rules of Procedure, to take effect after the closure of 18th BSPC;
42. welcomes with gratitude the kind offer of the Åland Islands to host the 19th Baltic Sea Parliamentary Conference in Mariehamn on 29 – 31 August 2010.

Vedlegg 5

Brev fra Nordisk Råd, Den norske delegasjonen v/Berit Brørby, til statsminister Jens Stoltenberg, datert 11. juni 2009

Stortingets delegasjon til Nordisk Råd er svært engasjert i arbeidet med å fjerne nordiske grensehindre. Som en oppfølging av Nordisk Råds vedtak og rekommandasjoner sendte delegasjonen i desember 2008 brev til alle departement hvor de ble oppfordret til å gi en redegjørelse for konsekvensene på grensehinderområdet i alle saker som fremlegges for Stortinget.

Delegasjonen satte stor pris på at samarbeidsministeren sammen med justisministeren i desember 2008 sendte brev til alle departement hvor de oppfordret dem til å redegjøre for rettstilstanden i de nordiske land i lovproposisjoner samt at det skal tilstrebes en nordisk rettslikhet ved gjennomføring av fellesskapsrettsaker.

Delegasjonen konstaterer at arbeidet med å fjerne eksisterende grensehindre og å unngå at nye kommer til, er kommet godt i gjenge.

Delegasjonen hadde 29 april 2009 møte med Ole Norrback, leder for Nordisk grånshinder-forum og med Bjarne Mørk Eidem som er Norges representant i forumet. På møtet fremkom særskilt to problemstillinger i forhold til grensehindre. Den ene er at nordiske embetsmannskomiteer oppfatter at EU-vedtak binder landene mens nordiske vedtak oppleves som ikke bindende. I dette siste tilfelle mangler komiteene klare politiske signaler, eller beslutninger, i sitt arbeid med å fjerne grensehindre og i å hindre at nye oppstår. Konklusjonen blir ofte at "på vårt område er det ikke mulig å endre reglene".

Den andre problemstilling er at finanskrisen skaper store bevegelser på det nordiske arbeidsmarkedet, og det skjer at innbyggere fra våre naboland sies opp og velger å reise hjem. Grenseforumet har registrert at det er uklarerheter i forhold til hvilke rettigheter dis-

se arbeidstakerne har. Er det rettigheter opptjent i Norge eller er det regler i hjemlandet som gjelder.

Under møtet ble det nevnt at en mulighet til å løse dette problemet på, kunne være å innføre en form for "generalklausul" slik at den enkelte person på en rask måte kunne få avklart sine rettigheter og dermed det økonomiske oppgjør. Delegasjonen drøftet denne saken på sitt møte 8 juni 2009 hvor også nordisk samarbeidsminister var til stede. Delegasjonen ga uttrykk for at de punkter som Ole Norrback og Bjarne Mørk Eidem tok opp med delegasjonen, bør snarest aktualiseres i Nordisk Ministerråd. Nordisk samarbeidsminister delte denne oppfatning.

Delegasjonen konstaterte dessuten med henvisning til den "Nordiske trekkavtale" (Overenskomst av 30. juni 1997 om oppkreving og overføring av skatt), at det burde undersøkes nærmere muligheten om å få iverksatt en "generalklausul". Ved uenighet mellom landene om forståelsen av regelverket skal saken løses mellom relevante myndigheter i de angjeldene land, mens borgeren ikke blir lidende under en slik tvist.

Delegasjonen anser at fjerning av grensehindre er svært viktige for befolkningen i de nordiske land. Samtidig viser eksemplene til Norrback og Mørk Eidem at dette er en vanskelig og tung prosess.

Delegasjonen tør derfor be Statsministeren om å ta opp med sine nordiske kollegaer om at det skal fattes politiske vedtak med klare instruksjoner til embetsverket vedrørende arbeidet med å fjerne grensehindre og i å hindre at nye oppstår. Dette vil dessuten vær i full overensstemmelse med Helsingforsavtalens Artikkel 61 hvor det sies at "Statsministrene har ansvaret for den overordnede samordning av nordiske samarbeidsspørsmål".

Vedlegg 6

Brev fra Nordisk Råd, Den norske delegasjonen v/Berit Brørby, til Justisdepartementet v/statsråden, datert 16. desember 2008

Grensehindre i Norden

Stortingets delegasjon til Nordisk Råd vil vise til det vedtak (Rek 37/2008) som ble gjort på Nordisk Råds sesjon i Helsinki i oktober 2008 hvor Nordisk Råd anbefaler de nordiske lands regjeringer

at innarbeide henvisninger til relevant lovgivning i de øvrige nordiske land, når forslag til nye lover fremlegges i de nasjonale parlamenter samt opplyse om eventuelle konsekvenser i forhold til de øvrige nordiske land

Delegasjonen har i de siste par år arbeidet aktivt med å fjerne nordiske grensehindringer. I dette arbeidet er en bedre nordisk koordinering ved utarbeidelsen av nytt regelverk viktig for å hindre at de nordiske land innfører nye grensehindringer gjennom lovgivningen.

Nordisk Ministerråd har vedtatt, med basis i oppfordringen fra det nordiske statsministermøtet om å fjerne de problemer som innbyggerne kan støte på i det nordiske fellesskapet, å opprette "Nordens grenseforum" for å arbeide med dette.

Nordens grenseforum spør i brev av 6. juni 2008 til Stortingets presidentskap om hva Stortinget kan gjøre for å hindre at det oppstår nye hindringer i det nordiske fellesskapet som følge av vedtak i Stortinget.

I brev av 30. september 2008 uttaler Stortingets presidentskap:

"Presidentskapet innser viktigheten av arbeidet for å unngå at det oppstår nye grensehindre for innbyggerne i Norden og støtter fullt ut de bestrebelser som gjøres på dette område. Når det gjelder å unngå nye grensehindre som følge av vedtak i Stortinget, vil det viktigste være at sakene som regjeringen fremlegger for Stortinget, inneholder redegjørelse for konsekvensene også på dette området. Vedtakelse i Stortinget av en bestemmelse - for eksempel i Forrettingsordenen - om at komiteene skal ha denne problemstillingen for øyet, vil i seg selv neppe ha særlig relevans eller betydning i dette øyemed".

Delegasjonen viser til vedtatte anbefaling på Nordisk Råds sesjon samt til ovennevnte brev og vil derfor oppfordre departementet om at saker som fremlegges for Stortinget inneholder en redegjørelse for konsekvensene på grensehinderområdet.

Vedlegg 7

Uoffisiell oversettelse fra engelsk

Møte mellom utenriksministrene i de nordiske land**Møte mellom utenriksministrene i de nordiske land Reykjavik, 8.-9. juni 2009****Deklarasjon**

Utenriksministrene fra Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige møttes i Reykjavik 8. og 9. juni 2009 for å diskutere måter å styrke det nordiske samarbeidet innen utenriks- og sikkerhetspolitikk på. Ministrene understreker det sterke verdifelleskapet mellom Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige. Det eksisterer en felles interesse for å bidra til stabilitet i Norden og i nærområdene. På basis av felles interesser og geografisk nærhet er det naturlig for de nordiske landene å samarbeide, i en solidaritetens ånd, når det gjelder å møte utfordringene innen utenriks- og sikkerhetspolitikk. Økt nordisk samarbeid er i samsvar med alle de nordiske landenes sikkerhets- og forsvarspolitik og komplementerer eksisterende europeisk og euro-atlantisk samarbeid. Et arbeid for å fremme demokrati, folkerettslige prinsipper, herunder menneskerettigheter, likhet mellom kjønnene og bærekraftig utvikling er en integrert del av de nordiske landenes utenrikspolitikk.

På bakgrunn av dette hilser ministrene varmt velkommen de forslagene som er blitt fremmet i den rapporten som Thorvald Stoltenberg, tidligere utenriks- og forsvarsminister i Norge, har lagt frem. Ministrene la grunnlaget for denne rapporten på sitt møte i Luxembourg den 16. juni i fjor da de bad Thorvald Stoltenberg om å lage en rapport om hvordan de nordiske landene kan styrke samarbeidet for slik å kunne møte de fremtidige utenriks- og sikkerhetspolitiske utfordringene. Ministrene setter svært stor pris på det arbeidet han har utført og vil også takke de andre bidragsyterne for å ha kommet med innsiktsfulle kommentarer.

Forslagene i Stoltenberg-rapporten er en viktig inspirasjon til et utvidet nordisk samarbeid innen utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitik. Et bredere nordisk samarbeid vil gjøre de nordiske land bedre rustet til å møte felles utfordringer i den nordiske regionen og globalt, inkludert de bekymringer klimaendringene gir.

Ministrene tar til etterretning at noen av forslagene er slike at de krever umiddelbar reaksjon mens andre må vurderes i et mer langsiktig perspektiv. Noen av forslagene blir allerede vurdert av de nordiske landene, noen ganger i et samarbeid med andre nasjoner. Ministrene hilser dette arbeidet velkommen og vil oppmuntre til videre arbeid langs disse linjer. De un-

derstreker viktigheten av å involvere andre nasjoner i det nordiske samarbeidet på disse områdene, ikke minst de baltiske landene.

Ministrene er videre enige om at økt nordisk samarbeid skal komme i tillegg til eksisterende forpliktelser og samarbeid i Nato, EU og OSSE. Det er også en generell forståelse av at det kun er gjennom en vel fungerende multilaterisme, ikke minst gjennom et arbeid innenfor rammene av FN, at overnasjonale utfordringer vil la seg overkomme.

Nordisk samarbeid vil bli styrket på en fleksibel måte og med hensyntaken til hvert lands interesser og ressurser.

På forespørsel fra ministrene har høyt oppsatte tjenestemenn sett på det formålstjenlige i å implementere disse forslagene. På basis av det de hittil har kommet frem til, har utenriksministrene trukket den konklusjon at forslagene bør studeres videre med det formål å identifisere områder for økt samarbeid, samtidig som man tar hensyn til det arbeid som allerede gjøres.

Enkelte forslag inneholder elementer som krever umiddelbar oppmerksomhet. Dette inkluderer områder som krisehåndtering, luftovervåking og kommunikasjon, satellitt-tjenester, cyber-sikkerhet, utenriktjenesten og militært samarbeid innen transport, medisinske tjenester, utdanning, materiell og øvingsfelter.

De nordiske landene vil fremme en enhetlig tilnæringsmåte til konfliktavverging, krisehåndtering og stabilisering etter at konflikten er over. Som et første skritt vil det bli utviklet et nærmere samarbeid innen opplæring og øving i krisehåndtering. Videre tiltak for å støtte FN-operasjoner vil bli vurdert.

Ministerne noterer seg at det å øke det nordiske samarbeidet innen luftovervåking er et viktig element i utviklingen av praktisk samarbeid mellom landene. Ministerne noterer seg at Norge og Danmark allerede har ytt operasjonell assistanse til Island og deltatt i luftovervåking. Ministerne er enige om å se på det formålstjenlige i forslaget om overvåking av islandsk luftrom, under islandsk ledelse, når det gjelder fase en og to i forslaget.

Når det gjelder forslaget om et mulig system for sivil marin overvåking av miljøspørsmål, noterer ministrene seg at Norge har invitert de andre nordiske landene til å utveksle informasjon om en foreløpig studie av et slikt system ("Barents Watch"). Ministrene noterer seg også det utstrakte internasjonale samarbeidet i Østersjøen. Overvåkingssystemet kan

trekke vekslers på tilgjengelige satellitressurser, og interesserte nordiske land har opprettet en dialog om hvordan man skal styrke det felles arbeidet på dette feltet.

Det vil bli opprettet en ekspertgruppe som skal studere nytten av å intensivere det nordiske samarbeidet når det gjelder internasjonale satellitt-tjenester. Gruppen skal definere mulige felles interesser og komme med forslag til hvordan arbeidet bør videreføres. Gruppen skal levere sin rapport før det neste utenriksministermøtet.

Ministrene er også enige om at økt kommersiell aktivitet i Arktis og det høye nord vil kreve økt tilstedeværelse av Kystvakt-fartøyer siden disse utgjør en viktig lete- og redningsressurs. Ministrene noterer seg at dette arbeidet bør følges opp i samarbeid med andre nasjoner. De viser her til beslutningen fattet på Arktisk Råds ministermøte i Tromsø den 29. april om å godkjenne opprettelsen av en arbeidsgruppe for å gjennomføre og slutføre forhandlinger, innen det neste ministermøtet i 2011, om et internasjonalt instrument for samarbeid innen leting og redning i Arktis.

Ministrene noterer seg at Stoltenberg-rapporten inneholder flere forslag knyttet til Arktis og det høye nord der det finnes en rekke ulike fellesnordiske utfordringer i relasjon til fortsatt nordisk arktisk samarbeid. Dette gjenspeiler seg også i det nære samarbeidet Norge, Danmark og Sverige har gjennom at landene etter tur har hatt formannskapet i Arktisk Råd. Det vil bli spesielt fokusert på klimaendringene i Arktis under forberedelsene til klimatoppmøtet i København i desember og i arbeidet som skal utføres etter dette møtet.

Hver for seg har de nordiske landene begrenset kapasitet til å løse det økende antallet praktiske spørsmål knyttet til miljø, klima, sikkerhet og redning i Arktis. Ministrene har derfor besluttet å samarbeide nært for å støtte en oppfølging av noen av de spørsmål som er nevnt i deklarasjonen fra Arktisk Råds møte i Tromsø gjennom relevante internasjonale organer som FNs International Maritime Organization (IMO).

De nordiske landene vil arbeide for å styrke samarbeidet for å fremme, og opprettholde, sitt ualminnelig høye cyber-sikkerhetsnivå på alle områder i samfunnet. Dette vil bli gjort gjennom nasjonale data-grupper (National Computer Emergency Response Teams) og andre autoriserte organer for data-sikkerhet. Det å styrke samarbeidet, kan omfatte teknisk og juridisk tilrettelegging for utveksling av klassifisert informasjon mellom myndighetene i de nordiske land for på den måten å kunne reagere mer effektivt på datasikkerhetsproblemer.

Relevante myndigheter arbeider allerede med kriseberedskap innen NORDRED-samarbeidet. Ministrene noterer seg at de vil fortsette å forbedre dette samarbeidet innenfor rammene av eksisterende strukturer.

Ministrene noterer seg med tilfredshet det nordiske ministermøtet om sivilt forsvar og kriseberedskap som ble holdt i Stockholm den 27. april og den oppfølging man ble enige om på dette møtet. Dette nye forumet er et viktig middel til å konkretisere viljen til å utdype det nordiske samarbeidet.

Sterkt regionalt samarbeid er viktig for å bringe krigsforbrytere inn for en domstol, og den måten de nordiske landene organiserer etterforskning og tiltale på, er i denne forbindelse essensiell. Stoltenberg-rapporten peker på de utfordringer de nordiske land står overfor i dag, og vil stå overfor i fremtiden. Ministrene er enige om å lete etter muligheter for å forbedre det nordiske samarbeidet på dette området.

Ministrene uttrykker at de ønsker et nærmere samarbeid mellom de nordiske lands diplomatiske representasjoner, og ser på dette som en mulighet til å styrke de nordiske lands effektivitet og innflytelse i internasjonale spørsmål. De ser mulighetene for et videre samarbeid innen områder som politiske og økonomiske spørsmål, konsulære spørsmål, kulturspørsmål, handel og forretningsvirksomhet samt administrative spørsmål. De er enige om å arbeide videre med et pilotprosjekt om samarbeid mellom de nordiske ambassadene i Kabul.

Ministrene setter pris på det allerede omfattende samarbeidet mellom de nordiske land på området utenrikspolitikk og forsvar innen et bredt spektrum av militære og sivile spørsmål. Innen NORDCAPS (Nordic Coordinated Arrangement for Military Peace Support), NORDSUP (Nordic Supportive Defence Structures) og NORDAC (Nordic Armaments Cooperation) foregår det et aktivt nordisk forsvarssamarbeid. I denne konteksten hilser utenriksministrene velkommen de nordiske forsvarsministrenes beslutning om å slå sammen alle aktiviteter i en forbedret struktur for slik å styrke koordineringen og effektiviteten i samarbeidet. Dette vil styrke de nordiske landenes kapasitet når det gjelder å møte strategiske utfordringer i den nordiske regionen og globalt.

Det fortsatte arbeidet med å styrke det nordiske samarbeidet vil bli gjennomført innenfor rammene av allerede eksisterende strukturer, og de ulike fagministrene vil få ansvaret for det på sitt område. Utenriksministrene gir den politiske ledelsen i departementet i oppgave å følge den videre utviklingen av det nordiske samarbeidet innen utenriks- og sikkerhetspolitikken.

